

കുറേയ്ക്കു വേണ്ടി

എന്നു

കുറേയ്ക്കു

കുറേയ്ക്കു

„არა არს დაფარული, რომელი არა გამოცხადნეს.“

(ლუკას სახარება. 8,17)

რვა საუკუნე გასულა ვეფხისტყაოსანის დაბადებიდან.

თურმე ორმოცი წელი მოანდომა რუსთველმა.

ვითა შვილი გავზარდე. ვითა მოსემ ორმოცი წელი ვატარე.

ვითა მწირმა უდაბნოსა, ჩემივე ხალხის ხმა დავმალე პოემასაო.

ჩემივე მთავარი ქმნილება დავასრულე (1239)სა.

დაუწერია დემნა უფლისწულისა და თეკლა ორბელის სადიდებე

ლი. ტრფიალი წმინდა სიყვარულისა ვითა საგალობელი ზეცისა.

თურმე მალვით უმღერდა მზესა. ჩუმად ვაღმერთებდი თამარსაო.

დადგა სცენა დემონისა და ანგელოზის მარადიული ბრძოლისა, ვი-

თა არსი სიცოცხლისა

შექმნა ზუსტი კალენდარი ქრონიკონი, (128)წლიანი ციკლით.

ბურუსით დაფარა კვალი. ზეცას მიმავალი უჩინო მგზავრი, გავიდა

კარსა მარადისობისა.

ვერ შევძელით ცნობა ხელისა. ვერ ვპოვეთ სახლი რუსთველისა.

ვერ გავზომეთ ღვაწლი კაცის ხორციელი სიცოცხლისა, არცა საკა-

დრისი პატივის მიგება მოისურვა უჩინარმა გენიოსმა.

ჩვენზე სიმცირემ შვა ცდა ჩვენზე სისუსტის დამალვისა. ვერ მივა-

გენით კვალსა. ვერ გადარჩა სახელი შემოქმედისა. ასე გვეგონა.

თურმე საკვირველია საქმენი ზეციერისა, საკვირველია ხელი მისივე

გამორჩეული შემოქმედისა. ვითა ზეციური ხელი მიწასა.

ვითა მძივი ქალის ყელსაბამისა, ქარაგმა მხარისა, ზურგი ხარისა. ქა-

რაგმით შეუქმნია საკავი შედევრებისა. გასაღები დაუძლეველი ცი-

ხისა. უკვდავი ხელი ბოლო იბერიელი ქურუმისა.

დიდება განგებასა უფლისა. გამოჩნდა ხელი შემოქმედისა. ხელი

უცნობი რუსთ(ა)ველისა. წიგნი მწიგნობარისა. ხელი მეფისა.

გავიგონეთ ხმა თავისივე ხალხის ხელით ჯვარცმული კაცისა.

ბევრად დიდი ყოფილა ვეფხისტყაოსანი. მოკვდავთა მიწიერი სა-

ზომი უძლიურია მისწვდეს პოემის სიმაღლესა.

უცნობი რუსთველი

„რაცა ღმერთსა არა სწადდეს, არა საქმე არ იქნების“

რუსთველი იდუმალეობით მოცული მოღვაწეა. ამბავი მის შესახებ მწირია. ბევრია ვარაუდი.

ელეწება ვნებანი მოკვდავთა დიდებისა. ჭიდილი პოემის არსის წაღებისა. ვეფხისტყაოსანის დიდება გამოორიცხავს ერთიანი შეთანხმებული აზრის დადგენას. შეუძლებელია უბრალო მოკვდავი ბოლომდე ჩაწვდეს იბერიული ქარაგმის სიღრმეს. ზეციური ხელი, ვითა საუკუნო დარაჯი ქურუმთა ცოდნისა. მოვა ჟამი, ნება ზეციურისა. ბედნიერნი იხილვენ, ზეცის ნებით დაშვებულისა. მანამდე: ერთნი იტყვიან მხატვრულია, მეორენი ისტორიული, მესამენი ორივეს მოიცავსო.

ბრმათათვის მკრეხელობა. მორწმუნეთათვის წმინდა წიგნი. ხვედრი დიდებისა.

რუსთველი ზეციური საზომით ზომავს, ნაბიჯსა მიწიერი კაცისა. მცირე გზა ზეციური საზომითა. არ ჰყოფნის სიცოცხლე მოკვდავისა. ჩვენივე თვალსაწიერის სიმცირე გვართმევს უნარსა წვდომისა. ვეფხისტყაოსნის ავტორი გენიოსია, კამათი უადგილოა. განათლებული და მთავარი გმირი სცენისა.

მრავალი ისტორიული მასალა იქნა შესწავლილი. მერე ვარაუდი, ბურუსით მოცული სახელისა.

არ ჩანს ერთი, საყოველთაო პოზიცია ავტორის შესახებ.

თურმე ესმის უფალსა ხმა მავედრებელისა. გამოჩნდა გზა კვალის მიგნებისა. გამოჩნდა უცნაური ხერხი ამბის დამალვისა, ხერხი შემოქმედის ხელის გაგებისა.

თურმე შეუნახია რუსთველისეული ხერხით. ქარაგმის გასაღები უკიდევანო თავსატეხი. ვითა უღრანი ბნელსა, გაუკვალავი ლაბირინთი. ვითა უძირო ხახა ჭაობისა. ქარაგმას ნავი და ნიჩაბი მენავისა.

ორი დიდი ვირტუალური გასაღები ქარაგმის დაძლევისა: მთელი არსებით მონდომება და იღბალი, ვითა ჯილდო დიდი მონდომებისა.

ვერანაირი ლოგიკური უსულოგულო გასაღებივერ დაძლევს ციხეს ქურუმთა ქარაგმისა.

უფლის წყალობით ორივე გასაღები ჩამივარდა ხელსა. ორივემ იმ უშავა. დიდება განგებას უფლისა.

გონებისთვის წარმოდგენელ, ფანტასტიკურ სამყაროში აღმოვჩნდი. მხოლოდ არამიწიერ გენიას ძალუმს შექმნას მიწიერი საოცრება. ვნახე სრულიად უცხო და უცნობი რუსთველი. უბრალო მოკვდავი და უბადლო გენიოსი, ახლო და შორი თვალითა. გავიგონე მისივე ტკივილი და სიხარული, გავხდი მისივე გრძნობათა თანაზიარი. ვნახე უზომო სიდიადე ქართველი გენიოსისა. ძნელად წარმოსადგენი უბრალო მოკვდავთათვის.

ვნახე ფრაზა მიმდევარისა „რუსთველმა დრო წაიღო“

მართლა წაუღია დრო იბერიული სკოლის ბოლო ქურუმსა.

მიგნება უცნაური ხერხია ამბის შენახვისა. მსგავსი პოემაში ნახუნები შაირობისა. ვითა ხელი ყმაწვილი მონადირისა. ტრადიციულ ხერხი კვლევისა: ვარაუდი, წყარო, შეჯიერება. სხვადასხვა სახის ფაქტობრივი მასალა, სანდოობა და ბოლოს დასკვნა.

რუსთველი ხელია ქურუმისა; უნიკალური და გენიალური მეთოდი. შენახვის ხერხი არამატერიალური. სიტყვა უკვდავია. მასთან ერთად უკვდავია ამბავი. თუ ადამმა თქვა ვაშლი. მეორედ მოსვლამდე ამბავი ვაშლისა დარჩება, ვინც გაიგონებს სიტყვას, ეცოდინება ამბავი სამოთხის აკრძალული ხილისა.

არამატერიალური საცავი ფორმულა: თეორია და დამტკიცების გზა.

მარტივი მაგალითი პითაგორას თეორემა.

დამტკიცება შეუძლია, ვინც სასკოლო დონეზე ფლობს არითმეტიკას. ძნელია დადგენა ავტორისა.

თუ ვიცი თანტიკურ ხანის ათი ავტორი. თუ ათივე ამტკიცებს, თეორემა პითაგორას ეკუთვნისო უფრო სარწმუნო ხდება ვარაუდი.

როგორია ხელი რუსთველისა?. გენიალური.
კთქვით რომ ქართველი პითაგორაა. იცის, მომუშინენი საეჭვოს გახ-
დიან ხელსა პოეტისა. იტყვიან თეორემის შემოქმედი თალესიაო.
პითაგორამ საავტორო უფლება?... ვერ დაიცვა.
რუსთველმა მოახერხა დაიცვა ხელი შემოქმედისა.
ბევრია ვერსია რუსთველის წარმომავლობის შესახებ.
ერთნი იჩემებენ, ჩვენი ერის შვილი იყოო. სხვა ამტკიცებს შეუძლე-
ბელია, პატარა ერმა ბუმბერაზი შვასო. ქართველებს რა გვაქვს არგუ-
მენტი?. ვიცით ქართულად დაიწერა პოემა. დღემდე ყველა ცნობი-
ლი ხელნაწერი ქართულია. დაცული ვართ?. ვერავინ შემოგვედავე-
ბა?
კთქვით, რუსთველმა იცოდა თავისავე პოემის ფასი. იცოდა ვერ
დარჩებოდა ჩაკეტილი ქართულ სივრცეში. აიღო და თვითონვე თა-
რგმანა ვეფხის ტყაოსანი სხვა დიდ ენებზე.
რა მოხდება?
ჩვენი არგუმენტი, ქართულად დაიწერაო შემცირდება. რუსთველი
ამბობს, სამ ენაზე ვთარგმნეო ვეფხის ტყაოსანი.
რა გვრჩება? ვილოცოთ ვერავნ იპოვოს სხვა ენაზე თარგმნილი პოე-
მა?. ვაი და იპოვა?
პოეტმა დააზღვია, თქვა: შემოქმედი რუსთ(ა)ველიაო.
რა ენა პითაგორამ? ვერ დაიცვა..
გაჩნდა უამრავი ვერსია თეორემის ავტორის შესახებ.
პითაგორას რომ შეძლებოდა, დაემიფრა თეორემის პირობა ისე, რომ
შედეგი ერთი ყოფილიყო. ელინი მათემატიკოსი, ან ელინი სწავლუ-
ლი, პითაგორა.
საეჭვო არ გახდებოდა ვინაობა თეორემის ავტორისა.
შედლო რუსთველმა. ხელი ამბობს: "მე ვარ ქართველი პოეტი", ან მე
ვარ პირველი ქართველი პოეტი", აგრძელებს, აზუსტებს.
ინტერპრეტაციის ალბათობა ნულია.
რუსთველი იყენებს ბევრ ხერხს სხვადასხვა სირთულისა.

ერთ-ერთი უმარტივესი ხერხით გაიშიფრა რუსთველის ცნობილი ფრესკა. მინაწერი, შემონახული იერუსალიმის ჯვრის მონასტრის კედელზე. ტექსტში ნახსენებია შოთა.

ყველაზე დიდი არგუმენტი მეცნიერთა ხელში. ამით ვარაუდობდნენ შოთა იგივე რუსთველიაო.

კიდევ რამოდენიმე წყარო, ალაპი, მოსახსენებელი ამყარებდა ვარაუდს, მაგრამ უტყუარ საბუთად არ ითვლებოდა.

ცოტა რამ ამბავი გზისა გასაღების მიგნებისა.

ავტორი უდაოდ გენიოსი, დიდი მოაზროვნე და მოღვაწეა.

შეუძლებელია საფუძვლიანი განათლების მიღების გარეშე, სამეფო კართან დაახლოების და თანამდებობრივი პასუხისმგებლობის გარეშე, ფლობდეს ამდენ მიმართულებას: ქვეყნის მოწყობა, წელთაღრიცხვა, ადამიანთა ფსიქოლოგია, ფილოსოფია, მათემატიკა, პოეზია, ლიტერატურა, ღვთისმეტყველება. ძნელია ზღვარი დაუდო რომელიმე მიმართულებას. ზღვარი საწყისიდან უსასრულობამდეა ბუმბერაზები ჩარჩოებს ვერ ჰვლობენ, არ იციან ზღვარი დროისა და ასპარეზისა. ვერცა უკვალოდ გაქრება ბუმბერაზი, მთა, თალი იბერთა ზეგანისა. წარმოუდგენელია. ასევეა რუსთველი.

მისი საზომით ვეფხისტყაოსანის ავტორობა ვერ იქნება საკმარისი.

შეიძლება გვეთქვა: დიდი პოეტი, რითმის ვირტუოზი, ძირი ლექსის თქმისა. გენიოსობას ფერი გახუნებული გამოჩნდებოდა, ასე მსურდა და მჯეროდა. ავტორი, პოემაში ვერ ჩაეტეოდა. ვერ გაჩერდებოდა ხელი გენიოსისა. სხვა შედევრს შექმნიდა. შეუძლებელია ასეთი ქმნილება საფუძვლის გარეშე. ქურუმთა ენას კველი ჰქვია ძირსა.

იყო ვარაუდი, რუსთველი ფსევდონიმიაო. სხვა ნაწარმოები უცნობიაო. ყმაწვილის ხელი ვერ დასძლევეს ზომას პოემისა.

გამოჩნდა, დაუწერია კაცსა და უღვაწია თავისივე ქვეყნისათვის.

დიდება უფაღს

“ამისა დამბატავსა შოთაქსე შეუნდოს ღმერთმან. ამინ

ტექსტის სტრუქტურა. ასობგერა {ს} გამყოფია და მიგვანიშნებს.

ბევრი სხვა ვარიანტია იგივე შინაარსის გადმოსაცემად. მაგ : შოთას, ამის დამხატავსა შეუნდოს(შეუნდე)ლმერთმან. შესაძლოა სხვანაირად გადმოცემა აზრისა. მთავარი ტექსტის სტრუქტურაა.

“შოთა(ს)”-მინაწერი განმარტებაა, მინიშნება. გზა დაშიფრული ინფორმაციის დასადგენად. ტექსტი (ს)-ს გამოყენებით დაყოფილი ორ ნაწილად. მთავარი მინიშნება (2)-ია.

„შოთა(ს)„ შესაძლო კავშირის ან სხვა საერთო მნიშვნელობა ჰქონდეს. ან ორივე ერთად.

თუ ავტორი რუსთველია, ტექსტი მშრალი ვერ იქნება. ტექსტი დაშიფრული, გასაღების მისაგნებად მოსაძებნია მინიშნება.

დაშიფრვის მიზანი მისი მიგნება. სხვა ინფორმაციის მოტანაა.

კაბალის გამოყენებით მოხერხდა ფრესკის ტექსტში დამალული ინფორმაციის წაკითხვა. პირველი შედეგი მინაწერის შიფრის გახსნისა.

1. ამისა
2. დამხატავსა
3. შოთა
4. {ს}
5. შეუნდოს
6. ლმერთმან
7. ამინ

რიცხვითი მნიშვნელობები:

1. “ამისა“-45(9)- (თ)
2. “დამხატავსა“ 69(15). კაბალა (6)-(ვ)

(3)ე სიტყვა დაყოფილი. მინიშნება ორი და რიცხვი ორი კაბალა:

3. ა). ნიშანთა კაბალის ჯამი: “შოთა“(21)-(ტ).

ბ). კაბალი რიცხვი (120). რიგ. მნიშვ. კაბალა (8). ერთად (128). ახალი კალენდარის დიდი წრე(ციკლი)წლები.

4. {ს}-ს ცალკე გამოყოფა ნიშნავს კავშირს. ერთგვარი ხიდი ორი ნაწილისა. რიცხვი. 20(2)-(ბ).

5. შეუნდოს-239(5)-(ე)

6. ღმერთმან"-129(12)-(ლ)

ექვსი მნიშვნელობა.

1. (თ) 2. (ვ) 3. (ტ) 4. (ბ) 5. (ე) 6. (ლ)

ტექსტის სტრუქტურა (შოთა)ს-განლაგება მინიშნება კავშირისა, ნაწილი ტექსტის ორივე დანაყოფისა.

მეორე ნაწილის მნიშვნელობა დადგენილია: (ტ).(ბ)(ე)(ლ)

დარჩა(თ),(ვ) და დასასრული „ამინ“.

მეორე მნიშვნელობის დასადგენად ისევ {ს}-ს მინიშნება უნდა გამოვიყენოთ პირობით: {ს} სამიბელი სიტყვის შემადგენელი.

- 7.ამინ- 67(4)

პირობა და მინიშნება {ს}, შემადგენელი, ტექსტის შუაშია. შესაძლოა იყოს კავშირი.

გასათვალისწინებელია, ახალი მნიშვნელობა შეიძლება შეივსოს ძველი მნიშვნელობით, ან გადაფაროს ახალი შედეგით და მივიღოთ სხვა მნიშვნელობა.

კიდევ ერთხელ გადავხედოთ კაბალით მიღებულ შედეგებს:

1. (თ)-(9) 2. (ვ)-(6),
3. (ტ)-21(3) (რიცხვითი მნიშვნელობა $300=3+0+0=3$),
4. (ბ)-(2)
5. (ე)-(5)
6. (ლ)-(12)

- 7.(ამინ) =4 (იგივე დონია)

ყურადღება უნდა მიექცეს აუცილებელ მინიშნებას. წარწერა იწყება "ამისა", მთავრდება "ამინ"

ახალი მნიშვნელობა (თ)-(9),(ვ)-(6),(ტ)-(3),(ბ)-(2),(ე)-(5),(ამინ). ნიშ-ნი (4).

თ,ვ,ტ,ბ,ე,ლ,(ამინ)

რადგან (ს) უნდა იყოს თავის ადგილას, როგორც წარწერაშია. გვექნება

თ,ვ,ტ,-ბ,ე,ლ,(ამინ)

წარწერის მიხედვით გასაშიფრია ექვსი ნიშანი. {ს}, სიტყვის შუაში:

ენახოთ ორი ვარიანტი

1).(9;6;3) 18(ჟ),

2).(2;5;12;4)23 (ფ),

მივიღეთ ორი დამატებითი მნიშვნელობა {ს}-მდე შემდეგ:(ჟ)(ფ),(ს)(თ)(ვ)(ე)(ლ).(ტ,ბ ამოვარდება რადგან შოთა ცნობილია ხოლო {ს} დარჩება).

გამივიყენოთ მინიმუმბა, რომელიც არ გავითვალისწინეთ,არ მივიჩნიეთ მნიშვნელოვნად. წარწერა იწყება(ამისა) და მთავრდება (ამინ). ამით ირიბად მიგვანიშნა სად უნდა გამოვიყენოთ მნიშვნელობა (ამინ)4

შედეგი:

თ,ვ,ტ+(ამინ) =4.

1).(9+6+3+4)=22(ჟ).

2).(2+5+12)=19-(რ).

მივიღეთ შედეგი, რაც ავტორმა დაშიფრა და შეფარვით თქვა:

(რ)(ჟ),(ს)(თ)(ვ)(ე)(ლ)

ორი დაშიფრული სიტყვა:(ტ).(ბ)(ე)(ლ) და(რ)(ჟ),(ს)(თ)(ვ)(ე)(ლ)

პირველი ვარიანტით მიღებულ ორი დამატებითი მნიშვნელობას, (ჟ) და(ფ). სხვა დამატებითი მნიშვნელობის მიღებას ემსახურება.

„ამისა დამხატავსა“ ასე უნდოდა. გაგვიმხილა თავისი ვინაობა რუსთველი არ ცნობს შემთხვევით სიმბოლოებს. ყველა სიმბოლო მნიშვნელობის მატარებელია. ხშირად მნიშვნელობა არაერთია. თუ ტექსტი ხარვეზიანია ქარაგმა გამოაჩენს ნაკლსა. ქურუმთა ტექსტი აჩენს ცოდვას წამკითხავისა თუ გადამწერისა.

პოეტი ვერ იტანს ჩარჩოებს. დიდოსტატია. ზღვარი: საწყისიდან უსასრულობამდე.

წარწერის ავტორი ეს უდავოდ რუსთველია მისი ხელწერა განსხვავებულია, რისი მომსწრენიც შემდგომში ვიქნებით.

გამოსახულება ცალკე ქარაგმა, ისეთივე წასაკითხი.

სხვა მარტივი მეთოდით იგივე შედეგი მიიღება.

ვნახოთ მინაწერის სტრუქტურა სიტყვების მიხედვით.ნიშნების რაოდენობა რიგითობის დაცვით შემდეგია:5,10,4,1, 7,8,4. შევავსოთ სვეტები შესაბამისი მნიშვნელობებით.უმარტივესი ცხრილით მიიღება შედეგი:

მე ვარ რუსთველი, მამა ლაშას,თამარის საყვარელი.დონ.

რუსთველ-ტბელ

სამეცნიერო ლიტერატურაში რუსთველსა და ტბელს შორის შესაძლო კავშირის შესახებ მწირი და ფრთხილი მინიშნებები კეთდებოდა. ასევე გრძელდება.

რუსთაველის „უმცროსი თანამედროვე“, „რუსთაველის გავლენა“, „შესაძლო ურთიერთობა“ და მსგავსი.

ღია ვარაუდები ნაკლები იყო. ცხადია ყველა სიფრთხილეს იჩენდა. ჩამოყალიბებული აზრის შედეგი იყო, და მტკიცებულუბის გარეშე ზედმეტი თავის თკივილი არავის სურდა.

ერთადერთი ვინც გაბედა ოდნავ ხმამაღლა გამოთქვა ვარაუდი მათი შესაძლო კავშირის შესახებ აწ. განსვენებული პროფესორი იური სიხარულიძე იყო

სასწრაფოდ აიძულებს დადუმებულიყო. ერთხელ მომეცა შესაძლებლობა მასთან შეხვედრისა. ორიოდე საათი.

ვიკითხე: მართლა გამოთქვა მოსაზრება ტბელისა და რუსთველის შესაძლო კავშირის შესახებ?

დამიდასტურა. დასძინა, შინაგანად დარწმუნებული ვარ, ჯერ საბუთი ვერ ვიპოვე. ამიტომ ვარაუდი ჰქვიაო.

იმედი მქონდა ვიპოვიდი საბუთს. ვაგრძელებდი ძიებას. ჩემი ძიება მოყვარულისა და მოიმედეს დონეზე რჩებოდა

ღვთის წყალობით ხელთ ჩამივარდა მტკიცებულებათა კონა.

შევეცადოთ ვიპოვოთ კავშირი „ორ მოღვაწე“-ს შორის, ფრესკის წარწერა შემთხვევითია, თუ მყარი საფუძველი გააჩნია.

ისევ მივმართოთ ასომთავრულს, კაბალას და ვეფხისტყაოსანს.

“მე, რუსთველი“, “დავჯე რუსთველმან“, “მისსა რუსთველსა“, “მე რუსთველისად“. მივაქციოთ ყურადღება წერს “რუსთველ” და არა რუსთაველ, ამას პრინციპული მნიშვნელობა აქვს.

თანდათან დავრწმუნდებით ამაში. ზედმეტს და ნაკლებს რუსთველი არაფერს აკეთებს.

წერს რაც საჭიროა. ყველაფერს თავის მნიშვნელობას ანიჭებს.

მონასტრის ფრესკის მინაწერზე ამოვიკითხეთ, გამოჩნდა დაშიფრული „რუსთველ“ და „ტბელ“. შემთხვევითი თანხედრის ალბათობა უმცირესია. ტექსტის სტრუქტურა იძლევა მინიშნებას და შემოწმების გზას. ვცადოთ გარკვევა.

შევადგინოთ კაბალის ცხრილი -**რუსთველ**-. ჩავსვათ ნიშანთა რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები.

რიცხვითი მნიშვნელობები

რიცხ.		მხედრული							
		რ	ა	ე					
807					100	1	5	106	7
		უ	ბ		400	50		450	9
		ს	ა	ბ	200	1	50	251	8
15 15		თ			9			9	9
		ვ			6			6	6
		ე	ბ		5			5	5
231	12	ლ	ა	ს	30	1	200	231	6

რიგითი

96		რ	ა	ე	19	1	5	25	7
		უ	ბ		22	14		36	9
		ს	ა	ბ	20	1	14	35	8
15 15		თ			9			9	9
		ვ			6			6	6
		ე			5			5	5
6	6	ლ	ა	ს	12	1	20	33	6
								149	

ცხრილის მიხედვით გავშალეთ სიტყვა „რუს-თვ-ელ“.

ქურუმის ხელი შემთხვევით სიმბოლოს ვერ დაუშვებს. თითოეული ნიშანი უნივერსალური ყველა შესაძლო ფუნქციით დატვირთული. არც ზედმეტი არც ნაკლები. ქურუმთა მკაცრი წესებით დაშიფრული. ერთგვარი ლაბირინთი, რებუსი და თავსატეხი. კვანძის გახსნა მინიშნების მიგნება. მიგნებულის ზომა მაძებარის ცოდნა და მოძოდომება.

სიტყვაში მთავარი მინიშნება(თვ) შუაშია.

მოსაზრება რუსთველის ფსევდონიმი სახელოს,მამულის ან სხვა ამდაგვარის მიმანიშნებელია საეჭვო ხდება.

(თვ) ქართულ კალენდარში სრული ან ნახევარი თვის აღმნიშვნელია.

მომდევნო ნიშანი (ე).მიანიშნა:(თვ)“-არასრული,შუა არისო. „თვ“-ს აქვს წინა და მომდევნო მნიშვნელობები.

მინიშნებით დაყოფა:(რუს);(თვ)-(ე)-(ლ).გარდა ამისა თქვა:(თვ;ე) და (ე;ლ)ის ნიშან (ე) საერთო.ნაწილი წინა და ბოლო დანაყოფისა. (ე)ს დანიშნულება ორივე მნიშვნელობის კიდევ ერთი დასტურია,რომ დაშიფრულია ერთზე მეტი მნიშვნელობა.თარიღთან,კალენდართან ან მსგავს მნიშვნელობასთან უნდა გვეჩინდეს საქმე

თვის აღმნიშვნელი (თვ) დაწერა პირობით რომ მნიშვნელობა და ადგილი უცვლელი დარჩეს, სხვაგვარად აზრს კარგავს სტრუქტურა სახელისა.

ცხრილმა აჩვენა მიღებული შედეგები კალენდართან,დროის აღრიცხვასთან არის დაკავშირებული

გამოვეოთ რამოდენიმე საყოველთაოდ ცნობილი. მაგ:(7) -კვირის დღეთა ოდენობა.

ციფრთა ჯამო $24(7+8+9)$ საათები დღე-ღამეში.

(12) თვე წელიწადში.ყველა რიცხვს თავისი მნიშვნელობა აქვს. (თვ)ს რიცხვი მხედრულით (15),კალენდარული თვის ნახევარი.

წელიწადში 12 თვე.ნახევარი თვე (15),დეკადა (24).

(4) წელიწადში (96) სრული დეკადა(1440)დღე.მცირე კალენდარული ციკლის დღეთა ოდენობა (1461).სხვაობა $21(15;5;1)$.იგივე ნამეტი სრული დეკადა და (6)დღე.ჯამში მცირე ციკლი:(97) დეკადა და ნამეტი $6(5;1)$ დღე.

დავითვალოთ 4 წლიან სრულ ციკლში დღეების და სხვა მონაცემების რაოდენობა.

(4) წლიანი სრული ციკლი (1461).ნამეტი დღე (4) წლისა $20(4*5)$ და კიდევ (1) ნამეტი დღე ნვიანი წლისა.

წელიწადი ქართულ კალენდარში ნიშანი ლ(ას).(12)ე ნიშანი. რიცხვი (30).რიგით:360(12X30).კალენდარულ სიმბოლოებში ნიშანი (ე) რიგით (5)ე.რიცხვი (5).სახელი ეპაგომენი.

კაბალა იგივე კალენდარი.გამოთვლილი შედეგები კალენდარული სიმბოლოებია.

გარდა ამისა თვ“ე“,ლ“,კალენდარული სიმბოლოებია.ჩანს რუსთველის მნიშვნელობები ასახავს კალენდარულ სიმბოლოებს. სრული ოთხწლიანი ციკლისა.

თუ შევადარებთ მიღებულ მაჩვენებლებს მივიღებთ (4) წლიანი სრული ციკლის დღეებს:96X15+1X15+5+(6)=1466.ე(5) ზედმეტია,უნდა იყოს (1461) დღე.

თითქოს დაირღვა კანონზომიერება.ერთი შეხედვით ასე ჩანს. თავიდანვე ვივარაუდეთ:ნიშანი „ე“ შესაძლო ლავირების საშუალება ყოფილიყო.სხვადასხვა მნიშვნელობების გასაგებად.

ცხრილი ვერ იქნება სრულყოფილი თუ ვერ გაითვალისწინა 365 და 366 დღიანი წლები. დავაკვირდეთ, ხელახლა ცხრილს.

ასო ნიშანი(ლ)-12X30=36, კაბალა (6).შესაძლებელია ნაკიანი და უნაკო წლების დღეების დათვლა.

ცხრილში ჩანს უმნიშვნელო მითითება (15) და (5).პროპორცია (3:1) ჩვეულებრივი და ნაკიანი წლებია.

კიდევ სხვა ფარული მინიშნება ასო ნიშან „ე“-სთან მიმართებაში.

„თვ“ის მნიშვნელობის შეცვლა არ შეგვიძლია,რიცხვითი მნიშვნელობა (15).(ე)ს კაბალა(ენ).ცხრილი:

ციფრთა ჯამი(9;6;10;6)31(წილ).ქართულ კალენდარში ნაკიანი წლის აღმნიშვნელი.რიცხვი (4000).

(რუსთველ)ის მნიშვნელობის გაგება,წოდებრივი ან ქონებრივი მნიშვნელობით თანდათან საეჭვო ხდება.

ვეფხისტყაოსნის ავტორი კარგად ერკვევა ასტრონომიაში.სხვაგვარად ვერ შეადგენდა თავისივე ფსევდონიმის კალენდარულ სტრუქტურას.

კალენდარულ სიმბოლოთა გამოყენება თავისივე სახელში. დამატებითი გზა, ხერხი ავტორის ვინაობის დადგენისა.

რუსთველმა სახელით გამოსახა კალენდარი (4) წლიანი ციკლით.

ერთ-ერთი მთავარი სიმბოლო დროთა აღრიცხვისა. შესაძლოა (სახელი) ასეთივე მეთოდით იყოს შედგენილი:

ორივე მეთოდით მიიღება საინტერესო მინიშნება.

(ჩინ) შესაძლოა თარიღთან ან კალენდართან იყოს დაკავშირებული.

დავუბრუნდეთ მთავარ ცხრილს (რუსთველ) ვეძებოთ ხერხი ამზის მოტანისა.

გენიოსი, „ყმაწვილთა მონადირეთა“ ვერ დაემსგავსება, დიდზე ნადირობს, თან მცირე ხარჯით. როგორც მოყმის ბალადაში; „ტყუილად ხომ არ იხარჯნეს, ჩვენ მონადირის ისარნი“... „გრძელი სიტყვა მოკლედ ითქმის“... „მოშაირე არა ჰქვიან ვერას იტყვის ვინცა გრძელად“. თითქოს პარადოქსია, წინააღმდეგი თავისივე სიტყვისა.

ახსნა მარტივია; ბევრი აქვს სათქმელი. გრძელი საუბარი არ გამოდგება. ამბობს მოკლედ, ლაკონურად. ბევრს ყვება.

დავუბრუნდეთ ავტორის კარნახით შედგენილ ცხრილს.

ტ 21	96	რ	ა	ე	19	1	5	25	7
	(15)	უ	ნ		22	14		36	9
	15	ს	ა	ნ	20	1	14	35	8
	(6)	თ			9			9	9
	5	ვ			6			6	6
ბ 2	6	ე	ა	ს	5			5	5
		ლ			12	1	20	33	6

პირველი ჯგუფის ციფრთა ჯამი: 21(15;6). (ელ)ის კაბალის ჯამი 11 (2)-(ბ).

(თვ)ს ადგილი ავტორისვე პირობით უცვლელია. მნიშვნელობა 15(9; 6). მისაგნებია (თვ)ში შენახული ინფორმაცია

(15)ე ნიშანი მხედრულით(A), რიცხვი (60).

ცხრილში არ ჩანს პირდაპირ მითითებას. გავაგრძელოთ კაბალით: 60(6). მეექვსე ნიშანი (ვ), კალენდარული მნიშვნელობა:

კვირის (6)ე დღე.

წლის (6)ე თვე...

წლის მეორე ნახევარი. (თვ) და (თვე).პირველი:(9;6)15, მეორე (თვე).
რიცხვი:20(9;6;5).კაბალა (2)-(ბ).

სხვა გზით:(თ;ა(6)) 10(9;1).მხედრულით (თ;ა)

(ვ;ა(6)).კაბალა:16(6;10)7.ჯამი

17(10;7).(ე)5.თვე:22(2;2).მხედრულით:(ბ;ბ).ქარაგმა ორი ბუნობა.

2(ბ).(თვ)ს ქარაგმა (თავი) და (თვე)ეს ქარაგმული მნიშვნელობა
(ორი;ბ).იგივე 2(ბ).(თვე)"(2) ანუ(ბ) ჩვენთვის გასაგები მითითება.
მოსაძებნია სხვა დაფარული სიმბოლოს ქარაგ.მნიშვნელობა.

დავუბრუნდეთ გამოთვლებს, და მოცემულ პირობას.

თავდაპირველი პირობა.სიტყვაში (თვ)ს ვერ შევუცვალეთ მნიშვნე-
ლობა და ადგილი,რიცხვი (15) უცვლელი,ერთგვარი მუდმივა მხე-
დრული კაბალისა.

დღეების დათვლა (15) დღიანი სათვალავით,იგივე ნახევარი თვის
საზომით,ერთგვარი ერთეული ავტორისა.

ვეძიოთ დაფარული სიმბოლო.კალენდარში თვის ნახევარს გვი-
ჩვენებს ასო ნიშანი „ბ“(ბან).

თუ (თვ)ს ნაცვლად (ბ)ს ჩავსვამთ, ნათელი გახდება შედეგი.

როგორც ვნახეთ,ყველა ვარიანტი ერთიდაიგივე შედეგს იძლევა
2=(ბ).

რუსთველ“="ტბელ".ორი საბუთი ერთი სახელისა.

მინაწერი ფრესკაზე და „ვეფხისტყაოსანი“-ს ავტორი.

რუსთველის შემოქმედებაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება კალენ-
დარს,სიმბოლოებს იგივე ჟამთა სათვალავს.

კალენდარის ცოდნა შეუძლებელია ასტრონომიის გარეშე.

პოემის სტრუქტურა ქარაგმა იბერიულ-ქართული ნიშანისა და კაბა-
ლისა.

კალამი რუსთველისა

პითაგორას მაგალითი, დღევანდელი გაგებით, საავტორო უფლების დაცვაა. ვერ მოახერხა პითაგორამ შეძლო რუსთველმა. მისი დაშიფრული ინფორმაცია, ცალსახა პასუხს იძლევა: ავტორი რუსთველია.

სად შეიძლება ვეძებოთ სხვა დაშიფრული ინფორმაცია?

პასუხი: ყველგან. მატერიალურში და არამატერიალურში.

არამატერიალური წყარო ბევრად მნელი მისაგნებია.

იოლია მატერიალურ გარემოშიძებნა. რაც ცნობილია და ხელმისაწვდომი. ნებისმიერი ძველი წიგნი, ხელნაწერი, ანდერძი, სიგელი, წყალობის წიგნი და.ა.შ.

ცხადია, ყველა მატერიალური მემკვიდრეობა, რუსთველის მეთოდით ვერ იქნება შედგენილი. რაც რუსთველს ეკუთვნის ამის გარეშე წარმოუდგენელია. შესაძლოა, რუსთველის შემდგომ ვინმეს იმავე მეთოდით დაეშიფრა ინფორმაცია. ძალიან ცოტა იქნება. სხვაგვარად ვერ დარჩებოდა რუსთველის ბიოგრაფია ბურუსით მოცული. არაფერია ცნობილი რუსთველის მოწაფეთა შესახებ. მინიშნება ჯერ არ შემხვედრია.

არ არის გამორიცხული, რუსთველს ვინმესთვის გაენდო საიდუმლოს შესახებ.

შესაძლოა, ქურუმთა მიერ, მანამდეც იშიფრებოდა ინფორმაცია მაგრამ, ახალი კაბალა ცალსახად რუსთველისეულია

მატერიალური სახის ერთ-ერთ შედეგში, რომელმაც ხელნაწერის სახით მოაღწია ჩვენამდე. საგანძური ჩვენი კულტურული მემკვიდრეობისა. იოანე ზოსიმეს „ქება და დიდება ქართულისა ენისა“.

დღემდე არავის შეუტანია ეჭვი, შედეგში ზოსიმეს ხელია.

დიდებული ქმნილება. ქართველისთვის საამაყო. ბევრმა სცადა მასში დაფარული ინფორმაციის გაშიფრვა. ნაწილობრივ მოხერხდა კიდეც.

იყო ბევრი ვარაუდი, ინტერპრეტაცია. უნდა ვაღიაროთ, რომ მცდელობა ვერ გასცდა ძველის ფასადს, შიგნით შელწევს ვერავინ მოახერხა. ლამის მკრეხელობად იქცა ამაზე ფიქრი.

იყო დღემდე ვით დიდი საგანძური, უზარმაზარი გალავნებით დაცული, მისი ხილვა უბრალო მოკვდავისთვის მიუღწეველი. არა რუსთველისთვის, რომელმაც დატოვა ორი გასაღები: მთელი არსებით მონდომება და იღბალი.

პირველი შანსი, ჩვენივე თვალით შიგნიდან ვიხილოთ ეს საგანძური.

დიდება უფალს

ქებაი ქართულისა ენისაი

მე ვარ ქართველი პოეტი, ძველი თავადი,
რუსთველი, ტბელი, შოთა, ძე ივანე აბუსერისძისა.
დავიბადე ტობასა ჩვიდმეტი აპრილი (1151). ტოლი მეფე თამარისა.
ძმა: ვარდან, აბუსერი. და: ვანენი, ცაცი, ნაზი, თამარი. დედა ხათუთა,
პაპა აბუსერი. მევე, პაპა მეფე დავით ულუსა. შვილი ლაშა, მეფე ცო-
ლი ბაგულ, ასული ვარამ გაგელისა. ბიძა ფალა
ჩემივე წინაპარნი მოვიდნენ ძამას, ატენის ხევიდანა,
ძმა ვარდანნი წავიდა ლორე-ტაშირსა, აბუსერი ქვედა ხევსა (ქედა). მე
ხიხასა.
მამა, ივანე ერისთავი, მოკლეს მოღალატეთა. შვილი ლაშა მომიკლეს
მოშურნეთა. ცილი დამწამა თამარის მამიდამან, შვიდი წელი ვიყავი
საპყრობილესა.
ცბიერი ბაგულ, ჩემივე ცოლი, ვერ ვიგუე, მზაკვრობდა.
იყო ორსულად, ტყემალი უყვარდა. უნდოდა დაკრეფა. ავიდა ხესა,
კაპა გამოედო. ზემოდან ძირს დავარდა. ქალი-ყრმა მკვდარი იშვა, მე-
ტი შვილთა არ ეყოლა.
ცოლი ცდილობდა მისივე გერებისთვის მიმეცა ზედა აჭარა.
მეფე თამარის სახელით ავაგე თაღოვანი ხიდები.
მოყინა ზამთარსა. მევე დავსვი ციგებზე ბაგულ და მისივე გერნი.
წავიყვანე ჩემივე სოფელსა, ტობასა. მოვხატე დოლისყანა და პარხა-
ლი. მეფე თამარმა დამიბრუნა თავისუფლება
მამა მალე მოკლეს ცბიერი ლიპარიტის მეოხეებითა, დარაჯთაგან კა-
რი ღიად იყო დატოვებული. კართან ნახეს მკვდარი.
დაილოცა წმინდა მარიაში, მისივე მადლითა ავაგე ეკლესია ბაკო-
სა. ზორბა ხარებით ავზიდნე საძირკველისა ქვანი შიგანას ღელისა.
ქართველი პოეტი ტბელი, რუსთველი,
ერისთავი ზემო აჭარისა.

ეპიგრაფი ლოცვა

„დიდება შენდა ღმერთო, რომელმან ღირს მყავ და მომმადლე ცოდვილსა ამას აღსრულებად საქმეი ესე“

ლოცვის სტრუქტურა შემადგენელი სიტყვების მიხედვით.

ტექსტი ორ ნაწილი.(და) კავშირი.დანაყოფების სიტყვათა ოდენობა თანაბარი.

სიტყვა (და)ს ჩათვლით (13).კავშირის გარეშე (12).(დიდება შენდა ღმერთო)-(რომელმან ღირს მყავ)-(და)-(მომმადლე ცოდვილსა ამას აღსრულებად საქმეი ესე).3,3,1, 6

ნიშანი ტექსტის პირველ ნაწილისა (და)-ს ჩათვლით (35).კავშირის გარეშე(33).

მძიმის მიხედვით დაჯგუფება,იგივე სტრუქტურა:

(3):(3+2);(6) ანუ (3) და (56).ან 65(33;32).

მინიშნება:ტექსტი გაყოფილია ორ ნაწილად.თანაბარი სიტყვებით. დავაჯგუფოთ ცალკეცალკე.დავითვალოთ ნიშანთა ოდენობა.სათაურის სტრუქტურა მივიღეთ (33); (2)და (39).(10)ის კაბალა (1). მეორე ნაწილის მნიშვნელობა (30).ორივეს ჯამი:(72) და (65).

ნ		6			8	ლ
შ	რ	5	კ	ტ	8	ს
		6			4	
უ		8	ო		1	მ
		8		პ	6	თ
ა	ი	2	ბ	(ე)	3	

მე ვარ პოეტი შოთა რუსთველი, ტბელი.

დიდება უფალო ღმერთო, რომ ჩვენ, ღვთის მეოხებითა იოვანე ჭიმჭიმელისა ჯდა ქართლსა, ჭიმჭიმსა და იოვანე ზედაზნელის, იოვანე ათონელის ხელითა სრულვყავით საქმეი ესე.

მივუძღვენით ბაგრატ კურაპალატსა:(975-1027)წწ.გამეფდა (991)წ. იმეფა (36)მოკვდა (52) წლისა.

(1079 წელს 52 წელია გასული 1079-1027 გარდაცვალებიდან. სიმბოლური საიუბილეო მიძღვნა).

ტექსტი დაყოფილია „და“ კავშირით.

არაფერი უჩვეულო, ძველი წერის მეთოდი. ასეთი სტილით ნაწერი ბევრი ხელნაწერია ცნობილი.

ვარაუდი ტექსტის შიფრის შესახებ გვაიძულებს ყველა დეტალს მივაქციოთ საგანგებო ყურადღება.

(და)-თი გამოყოფილი ტექსტების ოდენობა ათი.

სათაურის სტრუქტურა, საკმარისი მინიშნებაა. კავშირი ასომთავრულ კალენდართან. (35)-ნიშანი კალენდარის სტრუქტურა: (32;3).

მზის და მთვარის კალენდარი. (30)-დღე თვეში.

(წილ), (ორი დაი) (ორად დაყოფა), ანბანი. მზის და მთვარის ქართული კალენდარი. 4 (დონ). ოთხმოცდათექვსმეტი სხვაობა ქართულ და ბერძნულ კალენდრულ აღრიცხვას შორის. წლები ქრისტეშობამდე. დაყოფილი ტექსტების ოდენობაც ათი.

(94)ის ქარაგმა ბევრია:

ასაკი იოანე ზოსიმეს, თარიღი მეფე დავითის სიკვდილისა (1125).

ასაკი ქართული ქარაგმის დასრულებისა (94). თარიღი (1172). ასაკი პოეტისა (21). ასაკი ტბელის ქრონიკონით ათვლის თარიღისა (100).

ასაკი ტბელის ქრონიკონისა (94), თარიღი მეფე თამარისა (1166).

ასაკი ზაქარია ლაზისა, თარიღი (523). პეტრე იბერიელი, ვითა ქვეშევრდომი სპარსთა მეფისა.

ასაკი ქალკედონის (4)ე საეკლ. კრებისა, თარიღი (545). პეტრე იბერის კურთხევა ვითა ლათინთა ეპისკოპოსისა.

ასაკი არიოზის მოძღვრებისა, ზეობა იბერიელისა (527).

ასაკი ჯვრის მონასტრის დაწყებისა, თარიღი (532), ტრიუმფი არიოპაგიტული მოძღვრებისა.

პირველი პარალელი ტექსტის სტრუქტურისა, ათი მცნება.

ტექსტის დაყოფის ცხრილი

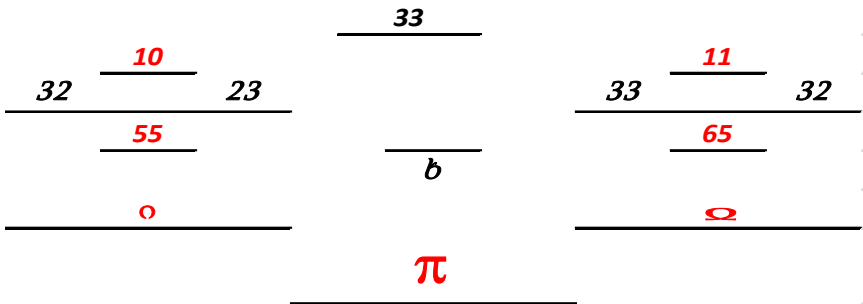
დ	ა	<u>1</u>	მარხულარსენაიქართულიდღედმდემეორედ მოსვლისამისისასაწამებლადრაითა ყოველსაენასაღმერთმაამბილოსამითენითა
დ	ა	<u>2</u>	ესენაიმძინარეარსდღესამომდედა სახარებასაშინაამასენასალაზარეჰრქიეან
დ	ა	<u>3</u>	ახალმანნიომოაქციადაჰელენედედოგალმან ესერიანორნიდანვითარცამარიამდამართაი
დ	ა	<u>4</u>	მეგობრობაიამისთვისთქუავითარმედყოველი საიდუმლოიამასენასაშინადამარხულარს
დ	ა	<u>5</u>	ოთხისადლისამკუდარიამისთვისთქუადავით წინაიწარმეტყუელმანრამეთუწელიათასი ვითარცაერთიდღც
დ	ა	<u>6</u>	სახარებასაშინაქართულსათავსახოლო მათესსაწილიზისრომელასოიარსდაიტყვს ყოვლადოთხათასსამარავსა
დ	ა	<u>7</u>	ესეარსოთხიდღცდაოთხისადლისამკუდარი ამისთვისმისთანავედაფლულისიკვდილითა ნათლისღებისამისისაითა
დ	ა	<u>8</u>	ესენაიშემკულიდაკურთხეულისახელითა უფლისაითამდაბალიდადაწუნებული მოელისდღესამასმეორედმოსვლისაუფლისასა
დ	ა	<u>9</u>	სასწაულადესეაქუსოთხმეოცდაათოთხმეტი წელიუმეტცსსხუათაენათაქრისტცს მოსვლითგანდღესამომდე
დ	ა	<u>10</u>	ესეყოველირომელიწერილარსმოწამედ წარმოვითხარესეწილიანზანისაი

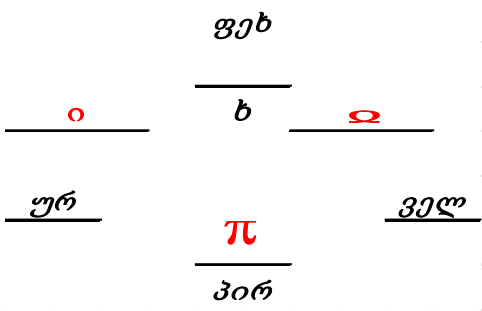
პარარელი ათი მცნება,კავშირი კალენდართან.ათივე ტექსტი დაფყავი კალენდარული მნიშვნელობებით.ათივე ტექსტის პირობითი ქვეჯგუფები,სტრიქონების ოდენობა მიმდევრობით შედეგი:

(3,2,2,3,3,3,3,3,2).(და)ს მნიშვნელობა (5).ნიშანი (2).მინიშნება ორორად დალაგება.ჯგუფი (5):(32;23;33;33;32).

დაჯგუფება სტრიქონებისა;ქარაგმა მათივე შესაკრებელისა:(32;33)-(33)-(33;32).კალენდარული წონასწორობით (55)-33-(65).ძველი ქარაგმით:ურ-(ფეხ)-ველ,მხედრულით (33)ბ. კაბალა (10)ი და (11)იბერის ქარაგმით(ა).კაბალა ბრუნვის ნისანისა 17(23;33;33).მარცხნივ(პი), მარჯვნივ(კა).

ქარაგმა პეტრე იბერიელის ანდერძისა.ორი(პი) ქარაგმა ორი ანდერძისა.(π.ა) და(პი).ნიშანი წმინდა მამის ლუსკუმისა.ლათინთათვის პეტრე იბერი.იბერიელთათვის (იბ) იბერიელი ხარი. სტრიქონების დაჯგუფება (5;5).

(ველ) ქარაგმა ასპარეზისა.იგივე ბიზანტია.მარცხნივ (ურ).ფეხი აღმოსავლეთით,პირი დასავლეთით.ური სახლი ხარისა ჩრდილოეთი.

ლუსკუმის მარცხენა მხარეს ფეხის ახლის (იხი) ნიშანი იბერის ლუსკუმისა დაუდგენია ზაქსა.სამარხი მიუგნია რუსთველსა.

ორი მნიშვნელობა:32:33.ჯგუფის(10).მინიშნებაა 10:32:33.

მნიშვნელობათა დაჯგუფება 10/2.13(3,2,3,2,3) და 14(3,3,3,3,2).კალენდარული წონასწორობა:13-10-14.მ(ათი)-ე(5).მინიშნება:

მათე:10(32:33).მათეს სახარება,თავი (10)

ვინც მე მალიარებს ადამიანთა წინაშე

32. ყველას, ვინც მე მალიარებს ადამიანთა წინაშე,

იმას მეც ვალიარებ ჩემი ზეციერი მამის წინაშე

33. ვინც უარყოფს მე ადამიანთა წინაშე,

მას მეც ვუარყოფ ჩემი ზეციერი მამის წინაშე

თავი 5 სიტყვა (ე)-უნდა იყოს თავში.სტრუქტურა 4,2,9,9,6.

იწყება „ვინც“-ოთხი ნიშანი.დასაწყისი 4.პირველი ნაწილის ციფრთა ჯამი:10(3;2;3;2),(ათი).

32(5)-(ე)-ს შემდეგ სამი გრაფა (ათი)სა.დარჩენილი სიტყვა მცნება. ნიშანი (6).

(ეს მარჯვნივ (ვ),გვერდით (ზ).მერე 1,5,6,7 (ა),ე) ზ) ჯამი (მ).ბოლო ჯგუფში სიტყვების რაოდენობა(7).

(ათი მცნება) ნიშანთა ოდენობა (9).დაყოფა გრაფებისა (4,6).

თავი ორი ნაწილი,ასევე დასაყოფია ცხრილი (4;6).

ასევე მიმდევრობით ჩაიწერა ნიშნები.

შედეგი:

მე ვარ ზოსიმეს ხარი.

მე ვარ პოეტი,შოთა.მე ვარ ტბელი

მათე, მეთე თავი,ათი თვე ვთარგმნე. მე ვიპოვე ზოსიმე.

მთვარე მე ვარ.მზე მეფე თამარი.

ბევრია მინიშნება დამატებით ინფორმაციის მიღებისა.

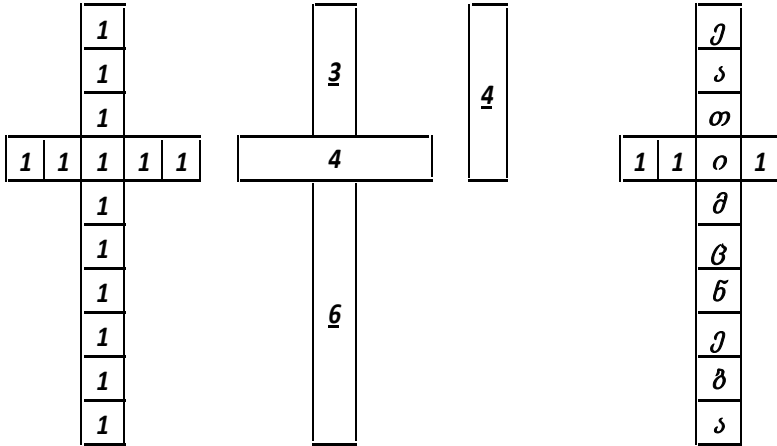
მაგ:(3) შვიდი ერთეული (7*3)21 (ტ),ციფრთა ჯამი 27(შ)

გრაფები დაიყო პროპორციით (4)და(6). იწყება ოთხით.ანუ პირველი ოთხია.(6;4)1,5

მათე თავი 10.32;33. დამატებითი მინიშნებაა.

ვეფხისტყაოსანის თავი (65). სტრუქტურა: 32-1-32

დასაწყისი სტროფი 33(32;1). პირველი ნაწილი (32) კარი. მეორე ნაწილი იწყება (33). პოემის სტრუქტურა: (10) თავი: (32;33). ამას შემდგომ მივუბრუნდეთ.

(ქ)-(ათი) მცნება

	მ	ა	ფ	
	ვ	ა	უ	
ს	ლ	თ	რ	კ
დ	ა	ო	შ	ო
ყ	ღ	მ	ნ	ტ
	ხ	ც	უ	
	ო	ნ	ო	
	ს	ე	ჩ	
	ჰ	ბ	ქ	
	გ	ა	რ	

მე ვარ უფალი შენი,
და არა იყვნენ შენდა
ღმერთნი უცხონი, ჩემსა
გარეშე...
მე ვარ პოეტი
შოთა რუსთველი
ვერ დავიცავი
ათი მცნება.
ათივე დავარღვიე

იოანე ზოსიმე

მე ვარ იოანე ზოსიმე, ქართველი თავადი.

დავიბადე ზემო ივლიტასა.

მამა, გიორგი ჩორჩანელი, ჯდა ქვემო ჩორჩანსა. პატრონი საბუზარასი, ფლატესა, ზანავისა, დაბისა, ბადელას, აბანოსა, სამეზისა ნიალისა, სმდას, ტობასა, ვარხანისა.

უფლისა ნებითა დამევალო ხელქმნა ახალი ქართული ნიშანისა. ძირი ძველი იბერიული.

მივუძღვენით დიდი მეფის ბაგრატ კურაპალატის მოხსენიებასა. დიდი ჯაფა გადავიტანეთ.

მრავალი უძილო ღამე გავტეხე. უფლისა ნებითვე სრულვყავი.

დღე და ღამე მათოვდა თავსა. მრავალი ოფლი ვღვარე, ავაგე ეკლესიანი ზემო ვანსა, დაბასა, ზამლეოსა, ფოთელურსა, ლურტასა.

უფლის სადიდებლად უდაბნო გავაცოცხლეთ. სამ ძმასა (ზარზმა) ზანავსა ზარები დავკიდეთ.

ავაშენე თვრამეტი ეკლესია, კიდეც ოცამდე შევაკეთე.

პირველი ეკლესია დავდგი ივლიტასა, მერე ტობასა, დაბასა, ნენიასა, ფოთელურსა, ოლადაურსა, კვატი-ასა, სკვანასა, კალოთასა.

დაჩი ჩორჩანელი

ვარ ძველი ქართველი თავადი დაჩი ჩორჩანელი.

ვარ მეორე ძე გიორგი ჩორჩანელისა.

ვარ სავანესა ათონის მონასტერსა ივერთა.

ვარ ღვიძლი ძმა მამა იოვანესი.

მოწაფე ეფრემ მცირესი.

დავიბადე სოფელსა ივლიტასა 259(1039)

ბიძა იოანე ათონელი, იმავე ერისთავი თორნიკე, ძე ივანე ჩორდვანელისა.

ჩემივე კალამსა ეკუთვნის ბექას და აღბუღას სამართალი. მეძავი ძალ-
ლი მოღალატე, ტილიანი, მზაკვარი, ვერ ვიტან ბექასა
მე ვთარგმნე მარკოზის სახარება, სიბრძნე ბალავარისა
დავაჩოქე, აღვირი ამოვსდე ვითა ვირსა, რატისა ლიპარიტის ძესა,
ღორსა.

გარბანელმან კალატოზმან, ბალასძემან გაასრულეს ზარზმის მონას-
ტერი 283(1063)(6667)

პირტიტველა გავემგზავრე ძმასთან, ქუთაისსა.

მეზობლად ავაშენე ეკლესია

ძმა მამა იოვანე პირველი ძე მამისა, მეორე ქალი, მესამე ძე. პატარა
ძმასა ერქვა ოძელა.

პატარა ივანეს სამ ენაზე ასწავლიდნენ სპარსულ პოეზიასა, რობაიე-
ბსა, ძველი რომის ისტორიასა, ელინთა ფილოსოფიასა.

ასწავლიდნენ სახარებასა, ბიბლიასა, რწმენის ისტორიასა,

ტობასა იყო ბიძა, იოანე ამირსპასალარი,

ბალასძეს ტობასა ჰქონდა ვენახი, ოძელას იქ უყვარდა სირბილი.
დაეძინა. ასპიტმა დაკბინა. იმავე ღამეს მოკვდა. იყო რვა წლისა.

ივანეს ძალზედ უყვარდა პოეზია, სამ სტრიქონიანი ლექსი დაუწერ-
რა ოძელასა, ქოსა ტყუილა დაარქვა.

ჩუმად წერდა საკუთარ ლექსებსა, არქმევდა ქორბუღასა. იგონებდა
ქოსა ტყულას ზღაპრებსა.

*ბაღლი მამის ხარებსა ამოვებდა ვარხანსა. მუდამ ედო კალამი და სა-
წერი ქაშარსა.*

*ქართულ ნისანს ათი წელი მოანდომა, ბევრი ეწვალა. ბოლოს დაბრ-
მავდა ტიროდა არაფრის ქმნა აღარ შემოძლიაო*

მამა იოვანე დაიბადა თექვსმეტი აპრილი 251(1031) (6635)წწ

წავიდა იერუსალიმსა თოთხმეტსა ივნისი 336წ 1116 წ.

მიიცვალა 338 (1118)(6722) 19 ივლისი.

გიორგი რუსი

თამარის ქმარი, გიორგი, თურმე სოდომის ცოდვით იყო ავად.
დრო და დრო გაიპარებოდა. რამდენიმე თვე არ ჩანდა მეფის კარსა.
ვერავინ ხვდებოდა სად იკარგებოდა, რას აკეთებდა.
თავიდან ეგონათ საყვარელი გაიჩინა. მასთან ჩუმად იპარებო.
დრო გადიოდა, საგონებელსა ყოფილან. თურმე კითხვას ვერ უბედა-
ვდნენ თამარსა.
თურმე ვერ გაეგო გაუჩინარების მიზეზი მეფესა. ჯავრი ჰქონია. არ
იმჩნევდა. თურმე ვერავის უმხელდა. ჩუმად ყოფილა. გულსა იკლაფ-
და დარდსა.
ჭირმა თავი არ დამალა, გაუმხელია თავისივე დისტვის. თურმე დაა-
ვალა დავარსა: ჩუმად გამოერკვია მეფის ქმარის გაუჩინარების მი-
ზეზი. საყვარელს ხვდებოდა თუ ლოთობდა.
თურმე ეგონა თამარსა: გიორგიმ ვინმე დოყლაპიას მიაგნო, მასთან
ლოთობსო. ყველა ასე ფიქრობდა. ასე ეგონა დავარსა, ვიდრე თვი-
თონ არ გაარკვია, მიზეზი დაკარგვისა.
ხმა დაყარა, ბიზანტიას მივდივარ, ჩემივე დასთანო. ათი თვე ვერ მო-
ვალო. წავიდა სასახლიდან. ვითომ გაემგზავრა.
თურმე ერთი თვე ეძება. ვერ გაარკვია სამყოფელი მეფის ქმარისა.
ჩუმად მოუტანია ამბავი მაცნესა: ბოდბეს ყოფილაო დავარი წასულა
სანახავად.
მისულა ბოდბესა. ვითა მომლოცველსა პატარა სახლი აუღია ქირი-
თა, ვითომ აპირებდა მოლოცვას წმინდანის სამარესა.
თურმე მთელი დღე ეძება. საღამოს უპოვია დიაცთა და ლოთთა გა-
რემოცვასა.
ორგებები და ღრეობები აუჩემებია, ვითა მასპინძელი ხშირად მარ-
თავს, ასე ერთობაო უთქვიათ. არცა სოდომურ ცოდვას თაკილობსო.
დიაცთა არშიყს ვილა დაეძებსო, სპათა დასდევს, წყრომას ვერ მალა-
ვენ. აეკიდა კაცთაო.

ამას დასჯერდა, ცხოველთაც არ ინდობსო, ცხენთა და ჯორ-აქლემთა მადევარიანო.

ვერ დაიჯერა დავარმა, თურმე გაუჯავრდა მაცნესა, სახედარი ვინ მოიგონა, ამდენი ქალი ახვევია გარსაო. ცოლი ჰყავს და საყვარელი ჰყოლია, ჩოჩორი და აქლემი შური მგონია, მტერთა ხელი იქნება. ალბათ მოშურნე ბევრი ჰყავსო. ასე ფიქრობდა მეფის დაი. ვერ დაეჯერა ასეთი გარყვნილება.

თურმე არ დაიშალა მაცნემა. ამბავი ნამდვილიაო.

დავარმა გადაწყვიტა ენახა თავისივე თვალითა. წაუყვანია მხევალი, დამალულა თავლასა, თივის შიგნითა.

თურმე ბოლომდე ამტკიცებდა: მოშურნენი ცილსა სწამებენო...

მთვრალი მართლა მისულა გიორგი. თურმე იხილა გარყვნილება გადაგვარებული გარეწარისა. თვალებს ვერ ვუჯერებდიო.

ჩოჩორმა გათქვა უგვანება მეფის ქმარისა.

დაყვირება სდომები, ვერ იკავებდა თავსა, თურმე მხევალმა შეაჩერა, შეიტყობდა დიდგვაროვანთა ხელით გამორჩეული უფლისწული რუსთა ხელმწიფისა.

მერე გამოჩენილა, სპანი ველარ მალავდნენ წყრომასაო.

იმავე დილას ჩუმად დაბრუნებულა დავარი.

ვერ მისულა სასახლესა. თურმე ეშინოდა: ვაი თუ არ დამიჯეროს მეფემაო.

სხვა გზა არა ჰქონია, მეფე ელოდა ამბავსა. ვერ დაუმაღავდა უნდა მოეთხრო საზარელი ამბავი მეფისთვისა.

თურმე აცნობა თამარსა. ბეთანიას ვარო, სასახლეში ვერ მოვალო.

თვითონ ჩასულა მეფე ბეთანიასა.

თვიდან ვერ გაუბედია დავარსა. ეძებდა გზასა ამბის თხრობისა.

თურმე გაუწყრა მეფე, არ გაბედო დამალვა ამბისაო.

თურმე უამბო დავარმა ამბავი თავლისა.

გამწარდაო მეფე. ვერ დავიჯერებო. იეჭვა, ჩემივე და ცილს არ სწამებდესო.

უთქვია დასა: ვერ ვიჯერებდი, მანამ ვნახავდიო.

განრისხებული წამოვარდნილა მეფე:ლორი ყოფილაო გიორგი.ჩუ
მად იყავი.გავარკვევ.მეფე მე ვარო.

გაუგია თამარსა:მართალი უთქვია ჩემივე დასაო.

თურმე თვრამეტი თვე ითმინა ქმარის ვერაგობანი.სამეფოს არ ვაე-
ნოო,არ იღებდა ხმასა.მერე გადაწყვეტა გაეგდო გიორგი რუსი.

...

თურმე ჩემი ძე ლაშა ვერაგულად მოუწამლავთ მისივე ნათესავთა.
შავი გველის შხამითა.წამოსცდა ცუარის,დისა ჩემისა შვილსა.

ვერ დავიჯერე.

მივედი ხიზაბავრასა,ძმისა ვარდანის უმცროს შვილთან ივანესთა-
ნა.ჩუმად მიაძბო.დამარწმუნა.

ბევრგან ვძებნე ლაშას მკვლეელი.ხანძთასა,ბერთასა,ტაოსა,ვარძიასა,
ანჩსა,შატბერდსა.ვძებნე ნახევარი წელი.

უპოვია ხარის ხალხსა.თურმე იმალებოდა მეფის საზაფხულო სახ-
ლსა,ბანძასა,

ხელნი შეუკრავთ.წამოუთრევიათ ოჩხითათა,თურმე აზღვევინეს
მისივე ვერაგობანი.

...

ჩემი თვე:აპრილი, ჩვიდმეტი,ტახი

ჩემი მზის თვე:ივნისი,ცამეტი,ვეფხვი

ქართული ანბანი შეიქმნა ქართველ ქურუმთა მიერ.პირველი იბე-
რიული ნიშანი დასაბ.4915(689) წ.ქრისტემდე

ნუსხური დასაბ. 5118 (486) წ.ქრისტემდე.

პირველი იბერიული(წარმართული) ქარაგმა დასაბ.5167(437)წ.ქრი-
სტემდე.

ახალი იბერიული ნიშანის თარიღი დასაბ.6107(503)წ.ქრისტეს შემ-
დგომ.

პირველი ასომთავრული კალენდარი შეუქმნია წმინდა მამასა, პეტ-
რე იბერიელსა დასაბ.6133(529) წ.ქრისტეს შემდგომ.

ახალი ქართული ნიშანი იოანე ზოსიმეს ხელია 6682(1078) ქრისტეს
შემდგომ.(298) ქორონიკონით.იგივე თარიღი ახალი ქართული ქა-
რაგმისა,ქორონიკონი.

მზის და მთვარის ახალი ქართული კალენდარი,(128) წლიანი დი-
დი ციკლით, დავსრულე 6837(1233).ქრისტეს შემდგომ. ქორონიკო-
ნით (453).მისი ათვლის დასაწყისი 6656(1052).დადგენის თარიღად
მეფე დავითის დაბადების წელი ვარჩიე.

ავტორი ტბელი, რუსთველი,
მე ივანე აბუსერისძისა.

ყმაწვილი ლაშა

სამი შვილი მაჩუქს უფალმა. სამივე დავკარგე.

ლაშა. ჩუმად მყავდა თამართანა. ვერ დავიცავი, მომიკლეს ნათესავთა.

ტყუპი ქალ-ვაჟი მყვანდა ცოლთან. მკვდარნი იშვნენ ქვეყანასა.

ლაშა დაიბადა ოქტომბრის თორმეტსა, (1192). ეკურთხა (21) წლისა. იმეფა ათი. მოკვდა იანვარსა ცამეტსა (1123).

სახელი მევე დავარქვი. ლას ვითა მთვარის ღმერთი. გიორგი, მისივე პაპის სახელი, დაარქვა თამარმა.

პატარა ლაშა მოჰყავდა თამარსა, ტოვებდა ციხესა. სად წავიდოდი დამყვებოდა. ვაბნავებდი მდინარესა, ცივი წყალი უყვარდა. შევიდოდა ტბასა, არ გამოდიოდა, მანამ არ მოიწყენდა.

გაბედული, არ იცოდა შიში. ჩუმად გამეპარებოდა ღამესა. დაიმალებოდა. დიდხანს ვეძებდი. შიში მქონდა არ ჩასძინებოდა.

ვეძახოდი. ჩუმად იყო, მანამ თვითონ არ მოისურვებდა პასუხსა. დამიძახებდა, აქ ვარო. ხმა სადღაც შუა ტყიდან მოისმოდა.

ვაფრთხილებდი: აქა ტყეა, ნადირთა საფარი დათვი და მგელი არ გადაგყაროს თქო, არ ჰქონდა დარდი, იქით დაეძებდა. მაინტერესებსო მათი სახლები.

არ სჯეროდა ავი სულეებისა, მოჩვენებებისა, დათვსა სახლი სადა აქვსო, დაეძებდა, ვერ ვიპოვეო.

ერთხელ კინალამ დამეკარგა. გაიპარა საღამოსა. მთა ნისლმა დაფარა. დილა მდე გადარეული დავეძებდი. ლამის გული წამივიდა. ვეჯავრობდი: რატომ დავიტოვე თქო. მერჩივნა მოვმკვდარიყავი. ვიპოვე დილასა, ხიხანის თავსა ჩასძინებია თურმე.

წამოიზარდა. დაიწყო ძრომა კლდეებსა. ჯიხვების სადომსა ვნახავო, კინალამ გადმოვარდა. გადამირჩა.

პატარა თან დამყვებოდა, ადვილი მისახედი იყო.

მერე გაიზარდა. დაიკარგებოდა ასავალ-დასავალი არ ვიცოდი. დაბრუნდებოდა საიდანმე. ისევ გაუჩინარდებოდა.

ბუნება არ ჰქონდა ვერაგისა, როცა დაღევდა ავი ხდებოდა. არ ინდობდა არავისა. შირაქში მიეჩვია ლოთობასა, ვისთან არ ვიცი. პატისსა მცემდა. თამართან არ აუწევია ხმისთვისა. დედა ძალიან უყვარდა.

ცუხეს არ მოუყვანია მეორე შვილი თამარსა. ჩემთან მოდიოდა, ტოვებდა იმასა, ლაშა მოჰყავდა.

თხუთმეტი წლის ლაშა დაისვა თამარმა ვითა თანამოსაყდრე. და ვარწმუნე. უარსა იყო. მერე დამიჯერა.

უთხრა თამარმა ლაშასა, დავითი რომ არ იყო მისი მამა. გაჯავრდა. აღარ მოდიოდა ჩემთანა, ვერ მიტანდა.

თამარი ეხვეწებოდა: ადი, მამა ნახეო. ოთხი წელი არ მოსულა ჩემთანა. მერე დაიყოლია თამარმა. მოვიდა, მომესალმა, მომეხვია. ჩუმად მითხრა: მამა მაპატიეო. ჩუმადვე ვუთხარი: შვილო მომენატრე თქო. მანამ თამარი იყო, თავისუფლად დადიოდა ლაშა თავისივე მეგობრებთანა, ქეიფობდა, ნადირობდა.

მერე დასნეულდა მეფე, ავად იყო, ავალებდა ლაშას საქვეყნო საქმეთა მოვარებასა. მერე მოდიოდა ხიხანსა. მეკითხებოდა აზრსა. სალაშქროდაც მიდიოდა მომავალი მეფე.

მანამ თამარი იყო, დრო მეტი მქონდა, ვწერდი ჩემივე პოემასა. დადილოდი მთასა, ვხატავდი. მოკვდა, მერე ველარ ვიცლიდი.

დავკარგე თამარი (1215), პირველი მაისი. მასთანვე მოვკვდი მე.

წამერთვა რწმენა

ვერ დავრჩებოდი აჭარასა, ვერ ვუპატრონებდი მეფის ციხესა. არ შემეძლო წამერთვა რწმენა. უნარი, ვერ ვახერხებდი პოემის წერასა. შავი სიცარიელით შეიმოსა ჩემივე აზრი და გონი, სული და ხორცი. დარჩა არარაობა სრული.

გავერიდე ჩემივე სახლსა. წამილო დარდმა ჩემივე მზის დაკარგვისა. ბნელი და ნათელი გამერია გონებასა. დილას დაძინება, ღამე ხეტიალი მთასა. გავტეხე პირი კაცისა. ნატვრად მექცა დასასრული სიცოცხლისა.

მივედი ლორე-ტაშირსა ჩემივე ძმის მამულსა. დროს ვატარებდი ნადირობასა.

შემთხვევით კინლამ მოვკალი კახაბერი, დაიჭრა.

მერიდებოდა ჩემივე ძმისა. ეშინოდა ვარდანსა უბედურება არ აუტეხოს თავსაო.

დრო გადიოდა პურობასა და უაზრო წანწალსა. არცა შოთა ვიყავი, არცა პოეტი. გაბოროტებული, დაცემული, უგვანო ბოგანო. მოძულე მოდგმისა და მოყვარისა. უაზრო მამებარი ფათერაკისა. მხოლოდ უფალმა უწყოდა, ვინ როდის მომიღებდა ბოლოსა.

ორი წელი გავატარე წანწალსა, უდიერად, უაზროდ ვგმობდი უფალსა. უწესოდ და უპატიოდ ვზრახავდი ყველასა, ნათესავთა თუ მშობელთა. ვწყევლიდი ჩემივე გაჩენის დღესა.

ცბიერი ბოცო, დამიგულა შორსა, მოინდომა მიტაცება ჩემივე ციხისა. თურმე ჩუმიად დადიოდა. ჭორობდა: შოთასა მეფემან წაართვაო ბაკო, ციხე, რაც ქონდაო. მე წავიდეო. უნდოდა მოპარვა.

ვითა მე ფე გიბრძანებ

მოვიდა ლაშა თქვა:

შენივე მამასა, ივანესა, ციხის დაკარგვის დარდმან მოულო ბოლო.

მეფე თამარმა შენვე მოგცა სამემკვიდროდო,

ბრძანა აგება და გამაგრება ციხისა, რომ არ წაეღო შენივე მტერსა და მოშურნესა, ლიპარიტსა

შენივე ხათრით შენივე ძმებსა უწყალობა მეფემან აჭარას სოფელნი სამემკვიდროდა.

უნდოდა შენვე გაგემაგრებინა აჭარა. მევე დაგიმტკიცე შემოგარენი ციხისა.

მეფე თამარისავე ბრძანებით ხარ ერისთავი იმავე აჭარისა. მოგებარა საჭურჭლენი ქვეყნისა.

მისივე ბრძანებითა ვარ ვითა მეფე, ვითა ხელმწიფე ქართველთა.

მეფე თამარი:

ხელმწიფე, ქალი. დედა ვითა შვილისა, დედა ვითა ხელმწიფისა.

მოკვდა ვითა გვირგვინოსანი. ვერ ვნახე მისივე თვალთაგან მოდინარე ცრემლი, გინა დაფარული.

მეფობა არ ჰგულობსო ცრემლთა. არცა შვილთა და არცა მათივე მშობელთა.

დაგიგდიაო უპატრონოდ საერისთავო.

შოთასა, ვითა მეფე თამარის გამორჩეულსა, მისივე მდომთა და მოსურნე კაცთაგან უპირველესსა, არ მიეტევებაო დაცემა, დაძაბუნება. კაცი ვერ მორევია ვარამსაო.

ველარ ავიტანო შენივე უპატიო საქციელსა, ვითა მეფე გიბრძანებო:

დაბრუნდე შენივე აღდგენილი ციხის პატრონად, ვითა ერისთავი აჭარისა. ან გაემზადო. შეხვიდე მონასტერსა იერუსალიმისა.

ციხის პატრონად შენივე ძმასა დავადგენ, მისივე საპატრონოდო.

თუ ინება უფალმა შენივე მობრუნება ვითა ერისთავსა და პატრონსა, დაგიბრუნდებაო შენივე ციხე.

ვერ შევკადრე უარი შვილსა, ვითა მეფესა.

გავემზადე. ათი დღისა თავსა ამაღლის თანხლებით გავემგზავრე იერუსალიმსა.

შევდექი ვითა ბერი. დავიწყე ღვთისმსახურება.

ლოცვათა, ეკლესიასა შინა მყოფთა მეოხებითა, შევიცვალე.

დამიბრუნდა ნიშანი ცოცხალისა, აზრი და გონი. სხვა თვალით შევხედე საწუთროსა. შემრცხვა ჩემივე უღირსი საქციელისა. ახლიდან შევუდექი შრომასა. შეფარვით ვწერდი ვეხისტყაოსანსა იმავე რუსთველის სახელითა.

ენანობ

რატომ არ გავიმეტე მეტი სითბო ჩემივე შვილისათვისა.

...

თეკლე ერქვა დემნას ცოლსა, ჩემივე ნათესავსა.

სამი წელი დარჩა ვითა ცოლი ჩემივე ძმადნაფიცისა. ბევრი იწვალა, ვეხვეწე არ წასულიყო მონასტერსა. თავისი გაიტანა, ათი წელი დარჩა ვითა მონაზონი ჭულესა. მარხია იმავე ეკლესიის სამარხსა.

მაპატიოს დემნამა, ვერ შევძელი მისი გადასვენება.

მოვიდა ჯოგი ირემთა

ვერ მივუსწარი,ვერ დავიტირე ჩემივე შვილი.მდუმარედ,უხმოდ ვიგლოვე მარტოკამ.გავივე ციხესა.მითხრა ჩემივე ნათესავის მაცნემა.უკვე დამარხესო თქვა.

სამი თვე ვიგლოვე თავზარდაცემულის გლოვითა,ვერაფერი გავაკეთე.ველარ გავედი გარეთა.

ვერცა დავწერე რამე,კიყავი განადგურებული.არ შემემძლო გახედვა გარეთა.

მეორედ მოვკვდი,მეორედ დავკარგე რწმენა,იმედი.მეორედაც მომხედა უფალმა,დაილოცოს მისი განგება.

იმ დღესა უცნაურად დაიწყო დილა,მომინდა გარეთ გახედვა.მივედი სარკმელთანა,ვნახე მოადგა ჩემივე კარსა ჯოგი ირემთა. თორმეტი სული.თავისივე პატარა ნაშიერებითა.

მეგონა მეჩვენება,გონება აურევია ვარამსა თქო თქო,ვუჭვრეტდი გაოგნებული.

კართან იდგა მოდგმა ირემთა.მითამაშებდნენ თავისივე პატარა კუდებსა

საცქერლად მშვენიერი იყო,ხელი ზეციერისა,მეგონა საჩუქრად მოუხატავს ბუნებასა თქო.გავაღე კარი და გავედი გარეთა

თავიდან მეგონა მოშვიდათ თქო,მივხვდი არც ერთი არ ჰგვანდა მშიერსა.წყალი გამოვუტანე,არ მიიკარეს.ვერ ამეხსნა უცნაური საქციელი ცხოველთა.

ვიწერდი პირჯვარსა,ვადიდებდი უფალსა,რა მექნა არ ვიცოდი.

მერე ერთი იმათგანი გამოეყო თავისივე ჯოგსა,გავიდა მოშორებითა.გაჩერდა,თითქოს მელოდა.

წავედი იქეთა,წავიდა ირემიცა,მერე ისევე გაჩერდა.გავავრძელე გზა.მივხვდი უნდა მივყოლოდი.გავყევი ირემსა.გავიდა ციხესა.უკანვე მივსდიე.

გავედი ბოლოსა.დავინახე ზემოთა:იგივე ირემი იდგა ერთ ადგილსა.არ ინძროდა.

ვერ დავინახე. მივედი ახლოს. ვნახე პატარა ირემი წევს მიწასა,
ვერ ინძრევა, მითამაშებს პატარა კუდსა.
მოვეფერე ხელი გადავუსვი თავსა. თავისივე საქციელით მთხოვდა
მიშველეო.
თურმე დედა შველი დარაჯობდა. კინალამ ვერ დავინახე.
მივხვდი. ლოდი გადმოვარდნილა. დაცემია, ფეხი ჰქონია მოტეხილი,
მეორესაც იტკიებდა.
წინა ფეხები მთელი ქონდა. აბაკუნებდა მყარად ეხებოდა მიწასა.
საშველად წავუყვანივარ. განსაცდელი ჰქონიათ, ვერ დავტოვებდი
ირემსა.
გადმოვიხედე დაბლა, ისევე იდგნენ ირემები და მითამაშებდნენ თავისივე
პატარა კუდებსა, მეხვეწებოდნენ, რამე ილონეო.
ვფიქრობდი რა მექნა, მარტო ვიყავი, ვერავის დავიხმარებდი.
როგორმე უნდა ჩამეყვანა დაბლა. მერე მაღლა. ციხემდე უნდა მივ-
სულიყავი. შევვუძახე მგელსა. გაიქცა.
დავბრუნდი ციხესა. მინდოდა მიმეტანა მარხილი თოვლისა. დავა-
კრავ ზედა. ასე წავიყვან თქო.
მოვნახე მარხილი, ავიღე ბაგირი. უკანვე გავემართე.
დავინახე ირემები დაფეთებულნი მორბოდნენ ციხისკენა
მივხვდი ნადირი მოსულიყო, დააფრთხო. დავაგდე მარხილი და
გავიქეცი ზემოთა.
თურმე მაღლიდან ჩამოსულა დათვი. მირბოდა ირმისკენა
კულრიალე. დაფრთხა. ქვემოთ გაიქცა. დაველოდე, მერე მოვიდნენ
ირმებიცა.
მივხვდი აღარ იყო, წასულიყო ნადირი. ავიტანე მარხილი.
დავაპირე შემოდება მარხილსა, ვიფიქრე ასე მივიყვან ციხესა თქო.
გამიძნელდა, ბევრად მძიმე ყოფილა. საზიდარი დავიხმარე. შევსვი
მარხილსა. დავაკარი ბაგირითა,
დავეშვი დაბლა. ადვილად ჩავედი. მერე მაღლა უნდა ამეთრია. მე-
გონა ადვილად ავიტანდი გამძნელდა აზიდვა მარხილისა დავისვე-
ნე.

ირმები უკან მომყვებოდნენ. დაღამებამდე მივათრევდი მარხილსა.
ძლივს მივედი თავლასა.
ვთქვი ისევ დავიხმარ ბაგირსა და საზიდარსა, ჩამოვიღებ ირემსა.
თვითონვე დამეხმარა თავისივე წინა ფეხებითა.
მივიტანე, დავუყარე. თითქოს დამშვილდა, მაღიანად ჭამდა თივასა.
დავიღალე. ცოტას მოვითქვამ სულსა, მოგხედავ თქო, ვუთხარი ირე-
მსა. მოვნახე ჩოხის ნაჭერი. შემოვუჭირე ორთავე ფეხსა, გარედან
ჯოხები, ვითა ყავარჯნები დავამაგრე ბაგირითა.
თივა და წყალი მივუტანე სამყოფი. მოვრჩი შუა ღამესა. დაგვეტე
თავლა. შვევდი შინა.
ვერ დავიძინე დიღამდე. დარდი მქონდა ირემისა. ნეტავ თუ გადარ-
ჩება თქო, ხომ კარგად შევუკარი ფეხები თქო ვფიქრობდი. დილა
უთენია მივევარდი თავლასა.
ირემი მითამაშებდა კუდსა. ასე გამოხატავდა თავისივე მაღლიე-
რებასა. მიხაროდა. მერე ვხუმრობდი: ირემების აქიმობა შევძელი თქო,
გამოვედი გალავნის გარეთა. მოვიდნენ ჩემი ქორბუდეები.
მთელი თვე მოვანდომე, თითქოს პატარა ბავშვი მყვანდა, ვეველებო-
დი თავსა.
ერთი თვე დადიოდნენ ირმები ჩემთანა. გავუშვი, კინაღამ ვიტირე იმ
დღესა.
ის ირმები დავხატე ფერდსა, მოჩანდა ჩემივე ციხიდანა.
დამიბრუნდა სიცოცხლე. გავედი გარეთა. მოვძებნე ძე ბოკვერისა.
დავიწყე წერა, გავაგრძელე ხატვა.
ღმერთმა გამოგ ზავნა ჯოგი ირემთა.
დიდება შენდა უფალო, დაილოცოს შენი განგება.

მე ვარ

მე ვარ ქართველი პოეტი, რუსთველი.

მე ვერ დავიტირე თამარი, ჩუმად ვიგლოვე ვითა ეკადრებოდა მე-
ფესა.

მე ვიპოვე თავი თომა მოციქულისა.

მე დავმალე კვართი უფლისა.

მე ვიპოვე ძველი გუჯრები, მეფეთა სიგელები, წყალობის წიგნები.

მე მოვიპოვე მოგვების წიგნები იერუსალიმსა.

მე შევიძინე ძველი ბიბლია, ძვირი მივეცი.

მე ვთარგმნე მათეს სახარება, ახალი აღთქმა.

მე ვთარგმნე პითაგორა, ელინი სოკრატე, ეზოპეს იგავნი, ციცერონის
რიტორიკა, ფლავიუსი და პლატონის სახელმწიფო, სოფო-
კლეს ტრაგედია.

მე ვთარგმნე სპარსული ლექსები.

მე დავასრულე ვეფხისტყაოსანი. ორმოცი წელი მოვანდომე დასრუ-
ლებასა.

მე მოვხატე ტბასა გმირები ვეფხისტყაოსანისა, ვერ შევძელი დას-
რულება.

მე დავითვალე ახალი ქართული კალენდარი, დონი დავარქვი კა-
ლენდარსა.

მე მოვხატე ფრესკანი ტაძრებისა.

მე ვთარგმნე ფსალმუნი დავითისა.

მე დავწერე მეფე დავითის საგალობელი, გალობანი სინანულისა-
ნი. მქონდა ბრძანება მეფე თამარისა.

მე ვთარგმნე ვეფხისტყაოსანი სამ ენასა.

მე იოანე ზოსიმეს სახელით დავწერე საგალობელი, ქებაჲ და დი-
დებაჲ ქართულისა ენისაჲ.

მე დავწერე ისტორიანი.

მე ავაგე ეკლესიანი. მეფის სახელი დავარქვი ჩემივე თაღოვან ხი-
დებასა.

მე-ორჯერ აღვადგინე დაქცეული ციხე ხიხანისა.ციხის ახლოს ავაგე ახალი ეკლესია.ივანეს სახელით ავაგე ეკლესია ბაკოსა.
მე-გავაძევე ლიპარიტი ბირთვისიდან და კლდეკარიდან. დავიცავი მეფე მათივე ვერაგობათაგან.
მე-მივუგზავნე ზაქარია გაგელსა მისივე ნათესავი.ვითხოვდი და ეთმო ბოლნისი.ვაძლევედი ძვირსა.არ დათმო.წავიღე მეფის ძალითა.მამული დაუმტკიცა ყვარყვარესა.
მე-მეფის ძალით დავიბრუნე დაქცეული ციხე არსიანისა.თამარმა მიწყალობა მამულნი ზემო აჭარასა.ჩემივე ხათრით ლორე ვარდანს გადასცა მეფემ.ლაშამ დაუმტკიცა მისივე ძესა მამული ტაშირსა.ლორეს ციხე სამკვიდროდ დაუმტკიცა ვარდანსა.
მე-გავიყვანე საქარავნე გზები ბაკოსა, ხინოს ტყესა.
მე-მოვიარე ძველი რომი.მივედი ვატიკანსა.ვინახულე ქანდაკება ფარსმანისა.
მე-ენახე ძველი ათენი,ბაბილონი,ძველი ეგვიპტე,ასურეთი, ტროა, სპარტა.
მე-მბულს,ვერ ვიტან ტირანსა,ვერცა ტირანიასა.
მე-დავეუფლე ლათინურსა,ძველ ბერძნულსა,სპარსულსა.ვისწავლე სომეხთა ენა,ძველი რუსული,ივრითი,ცოტა მესმოდა თურქთა და ქურთთა ენისა.ათი წელი მოვანდომე ზანთა ენის დაუფლებასა.შევძელი სწავლა ხეთთა ენისა.
მე-მინდოდა, ვერ მოვასწარი შესწავლა ფინიკიელთა ენისა.
მე-გამოვარკვითე ფუძე ძველი აბაზასძისა,ჩემივე გვარისა.
მე-დავადგინე გვარი იოანე ზოსიმესი,ჩორჩანელისა და ჩორდვანელი.ორივენი დაჩისძენი ყოფილან.
მე-შევეუცვალე სახელი ჩემივე ძმასა.ვითა ვარდანსა,დავარქვი თავადი ქამადა.
მე-ხუმრობით ვამბობდი:მამასა,ივანეს, ყუბასარი დავარქვი თქო.ერქვა მეჭურჭლეთუხუცესის,ყუთლუ არსლანის მამასა.
მე-დავირქვი რუსთველი.მერე ვინმე მესხი,მერე ტბელი.მერე ამოვეფარე პაპის სახელსა.აბუსერისძე სახელია მამისა.მე ამოვეფარე

მამის სახელსა. მოესწრო ლაშასა. დამხვდა საეპისკოპოსო სხალ-
თისა და ზედა აჭარისა. წმინდა მიწას მოძღვარმა და-მარქვა მამა
შო. ვიყავი პირველი ეპისკოპოსი სხალთისა და ზედა აჭარისა
და კარის შემოგარენისა. მერე თამარის ასულმა არ ისურ-
ვა, ზედმეტად მიიჩნია, წამართვა სახელი ეპისკოპოსისა. მერე
დავითმა თქვა: დაგადგენ ვითა ეპისკოპოსსა სხალთისა და ზედა
აჭარისა და პარხალისაო. ვიცი დაიცავს მეფე თავის პირობა-
სა. ვერ მოვესწრები მეფის დაბრუნებასა.

მე-თავი არ დამიზოგნია, ბოლომდე ვემსახურე მეფესა, ჩემივე ქვე-
ყანასა.

მე-ვარ მე ივანე აბუსერისძისა. მოდგმა ძველი მესხი თავადისა.

მე-დავიბადე ტობასა, პაპის სახლსა.

მე-გავიზარდე ტობასა. ჩემთან გაიზარდა დემნა, ვიყავი ძმადნაფიცი
უფლისწულისა.

მე მოვბრუნდი

მე-ვერ დავრჩებოდი იერუსალიმსა, ვერ ვიტყვებდი შორიდანა.

მე-უძილოდ დარჩენილი ვერას ვიქოდი სანუგემოსა. შველას ითხოვდა ჩემივე ქვეყნის უკუდმართი ბედი.

მე-მოვშორდი წმინდა მიწასა, მოვაშურე ჩემივე ქვეყანასა.

მე-სამი თვე მოვანდომე გზასა.

მე-ლაშა ვინახულე გელათსა, ქუთაისსა. ბრგე ვაჟკაცი. შვილის ნახვამ ამატირა, ვერ შევიკავე თავი. დიდი იყო, გეგონებოდა დევი დამდგა თავსაო. დამალა. მიხვდა გული მამისა. აუჩუყდა, ბურთი ჩაუგორდა გულსა. მეფე ვერ იკადრებდა ცრემლსა.

მე-ჩუმი ვაკვირდებოდი ქვევასა. მეშინოდა: ვაი თუ ძველებურად ცელქი დარჩა თქო.

მე-მომეწონა. დინჯი, მოზომილი, აზრიანი საუბარი მეფისა.

მე-საუბარი მინდოდა. მეტყველება ჩემი დარჩენოდა, თვალ-წარბი დედისა. მითხრა: მამა, უნდა მაპატიო, მივემგზავრებიო. მხარგრძელთა უკეთურებამ მოარყია ძლიერება მეფისა. სარგისმაც გვიმუხბოდაო. დარდი ნუ გექნება თამარისა, აქ ვერ ნახავო, საიმედოდ დავმალე, მანამ ხვარაზმელნი მოვლენ, თადარიგი დავიჭიროეო

მე-გამიხარდა, გზა გავატარე ფიქრსა. ვერ გადამეწყვეტა, სად დამემალა მეფის სამარე. თურმე უზრუნია ძესა ჩემსა, ლაშასა.

მე-მითხრა: დაისვენე. მერე გაემგზავრე ახალციხესა, ვუბრძანებ და გახვედრონ შენივე ციხეო.

მე-დავბრუნდები გინახულეზო, მითხრა და გაეშურა.

მე-ვიჯექი დაღონებული. ვფიქრობდი, რითი მეშველა ქვეყნისთვისა.

მე-სამი დღის მერე წავედი ახალციხესა.

მე-ვიყავი ტობასა, ვინახულე ნათესავნი, გავედი საძვალესა.

მე-ერთი კვირა დავრჩი იქა. მოვიარე მონატრებული ადგილები. მერე მივედი ციხესა.

...

ძუ ვეფხვი ჩემი მზე თამარია.
მისივე თვეა მარჩბივი, ივნისი.
რიცხვი-ცამეტი, წელი ვეფხვი (1166).
ჩემი პირველი თვეა, ვერძი, აპრილი.
რიცხვი ჩვიდმეტი, წელი ტახი (1151).
თამარმა ხუთი ენა იცოდა.
ჩემმა ძემან სამი, თამარმა ასწავლა.
პირველი თამარი იყო მეორე რუსუდანი.
მესამე შეეძინა მისივე მხევალთანა. ეცადა დამალვასა. რუსუდანი
დაარქვა მესამე ქალსა.

ათი მცნება

ათი თავი, ათი სტრიქონია.

ათი-ვე მე დავწერე, ათივე გადავწერე.

ათი-ვე თავი მოვრჩი. ათი დღე მოვანდომე დაწერასა.

ათი-დღე ვიჩხრიკებოდი. ათი დღე ვითვლიდი კაბალითა.

ათი-დღე თოვდა ვერ გავედი გარეთა.

ათი-მინიშნება დავტოვე ქებასა ენისა.

ათი-(და) დავუწერე წინ ყველა თავსა. თავები ასე დავყავი.

ათი-გასაღები დავმალე ენისა და ანბანის ქებასა.

ათი-ხერხი გამოვიყენე ენისა და კაბალისა.

ათი-თავია სამალავი მათეს სახარებისა.

ათი მცნება. ვერ დავიცავი ათივე დავარღვიე.

ლოცვა, ვითა ეპიგრაფი, ჩემივე დაწერილია.

მე ვიპოვე იოანე ზოსიმე. ვიპოვე მისი ხელნაწერები, ვიწვალე, გადავწერე. თვითონვე მივართვი თამარსა.

თურმე კარგად ვერ წერდა, უჩიოდა თვალსა. ყოფილა მცველი თომა მოციქულის თავისა.

თურმე ბევრი უწვალინა. ცოდნია ზანთა წიგნი. ზანთა ქარაგმა. პირველი იბერიული ნიშანი და კალენდარი. ასომთავრული პეტრე იბერიელისა. ცოდნია ახალი ქარაგმა იბერიელთა.

თურმე ათი წელი მოანდომა ახალი ნიშანის შექმნასა. გავწამდი, ვერ ვხედავო. მისი ხათრით ათი ვითა კველი დავდგი ქებაის ძირსა.

თურმე ზოსიმე დაბადებულა ივლიტასა. ძველი გვარი ჩორჩანელისა ჰქონია. ერისკაცობაში ივანე რქმევია. მე გიორგი ჩორჩანელი-სა.

წამოვედი დაბასაო. თურმე ადრე დისი რქმევია სოფელსო. ჩემივე გვარის კაცთა ჰქონიათო მიწა.

დავიწყე ეკლესიათა შენება. თვრამეტი ეკლესია ავაშენე, ოცამდე შევაკეთეო.

ვერაგი თვე

პირველი მაისი-მომიკვდა თამარი.ვერ დავიტირე, ჩუმად ვიგლოვე.
მე ჩუმად ვიყავი მეფე თამარის საყვარელი.
მე ვალმერთებდი თამარსა.საკუთარ თავზე მეტად მიყვარდა
ცამეტი იანვარი-დავკარგე ჩემივე შვილი ლაშა.დავკარგე ერთად-
ერთი შვილი.ვერ დავიტირე.ჩუმად ვიგლოვე.
მეორედ დავკარგე რწმენა.მეორედ დაკარგა ფასი ჩემთვის ყოველ-
მან.დავრჩი მარტოდ მარტო.მეორედ მიხსნა უფალმა,ირმეზმა გადა-
მარჩინეს.
ჩვიდმეტი ივლისი-მომიკლეს დემნა.წამართვეს ერთადერთი მეგობარი.
სიყრმიდანვე შეზრდილი ძმადნაფიცი.
თექვსმეტი ივლისი-ლაშას მოუკლეს ერთგული მეგობარი, საყვარე-
ლი ქალი, დედა მემკვიდრისა, სუსანა.
ოცდარვა ნოემბერი-დღე დარიალის ხაფანგისა.
ცხრამეტი ივლისი-დღე მამა იოვანეს(ზოსიმე) სიკვდილისა.
ჩვიდმეტი სექტემბერი-დღე ქართველთა სირცხვილისა.
პირველი ივლისი-დღე ჩემივე ციხის დაქცევისა.ვერაგმა პირველად
დააქცია ციხე ხიხანისა.

ზედა ტბა

მე-ზედა ტბასა მოვხატე თამარი.

*მე-ტბასა ზევით,დასავლით მოვხატე ტარიელი.თავსა ოტარიდი.
თევზი.*

*მე-მოვხატე შვილი ლაშა.ორი გული.გვერდსა შავი ცხენი.გულსა
ვზი.*

მე-დავხატე დავარი.

*მე-გავაკეთე მშობელთა საძვალე ტბის თავსა.შავი პატარა ტბა, ჰგავს
ცრემლსა*

მე-ჩემივე მშობლები და ობოლი მართა გადმოვასვენე ტობადანა.

*მე-ვერ გადავასვენე თეკლე დარჩა ჭულესა,მონასტრის სამარხსა.
დემნა მარტოა,*

*მე-გადმოვასვენე დედა.მამასთან ერთად მარხია.ობოლი მართა,
მარტოა.*

მე-მინდოდა სხვა ნათესავთა გადმოსვენება.

მე-ვერ მოვასწარი, მოვიდა ჟამი ჩემი აღსასრულისა.

მე-ჩემი ნებით მივდივარ მონასტერსა.წმინდა მიწასა.

მე-ვტოვებ,ვემშვიდობები მშობლიურ მთასა და ბარსა.

*მე-ვკოცნი და ვეამბორები ჩემივე მიწას.ვტირი ვითა ბალლი მოწყვე-
ტილი დედის კალთასა.*

...

ცოტნე მოვიდა ჩემთან სტუმრად.ნაღვლიანი მეჩვენა.

ღვინო დავალევინე.დაღამებამდე წავიდა.

*დავცინე ჩემივე ცოლსა,ცოტა ბოცოსა,ცოტა ვარამსა.გული ვატკინე
ბაგულსა.ცბიერი გველი,ჩემი ნათესავი,გაგელი.*

ჩემი ცოლი მემნას ქვრივია.

ჩვენ სახლი გვექონდა ტობასა.

დავკარგე თამარი

თამარი თავისი ნებით, დრო და დრო მოდიოდა ჩემთან მთასა.

ღამე ფარულად მოდიოდა ციხესა. ძალზედ ლამაზი და მგრძობი-
არე იყო. გრძობდა როგორ მიყვარდა, ვალმერთებდი. ზაფხულს რჩე-
ბოდა ხიხანსა.

ვიდრე თამარი ჩემთან იყო, დედა ვანენტან მიდიოდა.

გარდაიცვალა მაისის პირველსა 1215 წელსა.

-მართლა მიყვარდა თამარი. მეტად ვიდრე ჩემივე თავი. მზად ვიყავი
მისთვის სიცოცხლე დამეთმო.

-ვერ ვიტან იანვარის ცამეტსა, დღესა ლაშას სიკვდილისა. მშულს.

-დემნა მყვანდა ვითა ძმა, თეკლე ჩემი ნათესავი, ვითა ღვიძლი და.

-ვარ ქართველი თავადი, ერისთავი აჭარისა

-დავიბადე ვერძის ნიშნითა.

-შემძრა ჩემივე მზის, თამარის, სიკვდილმა,

-ჩემივე სიცოცხლე მიჰყვა სიკვდილსა მეფისა. მოვიძულე, დავგმე
დღენი ამა სოფლისანი.

-ხელი ავიღე თავზედა. მოვიძულე მტერი და მოყვარე. ვიდოდი ვითა
ხორცი უსულო.

-დავკარგე რწმენა ღვთისა, ვიყავი მარტოსული. მოძრავი ლეში.

-გადმომხედა, დამინდო უფალმა. დიდება მის სახელსა და მადლსა.

-მჯერა უფალმა მოილო წყალობა ჩემსა ზედა. მოვიდა ვანენ, დაი ჩე-
მი, ძე-მეფე ლაშა-გიორგი.

-მაიძულეს წასვლა მონასტერსა იერუსალიმისა. მეათე დღეს მზა
მყვეს. გავედი ხიხანის ციხეს ვითა თავისივე ფეხით მიმავალი სამა-
რეს მიმავალი მკუდარი. მეფის ამაღლა მიმაცილებდა გზასა. შევედი
იერუსალიმსა, მონასტერსა შინა.

გზა გრძელი, დამქანცავი. გავტეხე უძილო ღამენი. (1217) წ. სექტემბე-
რი. მაკურთხეს ვითა ბერი.

-მონასტერმა, ლოცვებმა, ღვთის მსახურებამა, დამიბრუნა რწმენა
სიცოცხლისა.

ახლიდან შევიგრძენი ამოება ამა საოფლისა.ჩავაბარე აღსარება მოძღვარსა, მოვინანიე.

-ცრემლით ვთხოვდი უფალს მიეტევებინა სისუსტენი და ცოდვანი ჩემნი.ვპოვე სიმშვიდე სულისა.

-ხვარა ზმელთა თარეშმა მაიძულა მობრუნება.(1222)წ სექტემბერსა.

-ათი მცნებიდან ათივე დავარღვიე.

ვარ ცოდვილი.

ვარ ღრმა სინანულს მიცემული, უღირსი მონა უფლისა.

მდუმარე ბერი.

თვალცრემლიანი, ჩუმად, მდუმარედ ვინანიებ ჩადენილ ცოდვებსა.

ვევედრები უფალსა მომიტევოს შეცოდებანი ჩემნი.

აი ჩემი აღსარება უფლის წინაშე.

მაღალო ღმერთო, უფალო ჩემო, ღრმა სინანულით მოველ წინაშე შენსა,

მომიტევე ცოდვანი ჩემნი.

ამინ

მეფე დავით V

დემნა ყვარყვარეს დის შვილი იყო.

პატარა ბაღლი ხელსა აყვანილი მოიყვანეს ტოზასა.

დემნას მამსა, მეფე დავითსა, ივანეს სიძვის დიაცმან, ვახვახის ასულმან. მალულად დააღევინა შავი ასპიტის შხამი.

- ცოდნია ჩემივე დასა, ვანენსა. მანამ პატარა ვიყავი დამიმალეს.

თურმე მანამ ღვინოს დაღევედა, სთხოვა ნათელას მოყვანა უფლისწულისა. აიყვანა ხელსა, მოეფერა, დალოცა. მერე დასვა. დალია მზაკვარი ფიალა ამა სოფლისა.

ცოტა ხნის მერე ხველა ატეხია. ცივი ოფლი სდიოდაო. ხმა წაერთვაო.

დამბლა დაცემია. მალევე მომკვდარა.

მანამ მოკვდებოდა დემნა მოუკითხია.

დალახვროს ყველანი. მომკლესო უთქვია. შველას ითხოვდაო, დემეტრეს ეძახოდაო.

თურმე შვიდსა ენკენისა განუტევა სული.

ინანა ყველამ. ზღო საქციელი მზაკვარი ხელისა.

მანამ წავიდოდი, შევეუნდე ყველასა.

მე დავტოვე

დავტოვე ყველაფერი.

სახლი ტობასა ვაჩუქე გერსა, ბაგულის შვილსა.

მანამ წავალ მინდა ვინახულო, ტაო, ვარძია, ოშკი.

წმინდა სანთლებს დავუნთებ შვილსა და თამარსა.

გადამიყოლა დარდმა ლაშას შვილისა, დავითისა. არ უჩანს ბოლო
ვერაგობასა:

ზღო ლაშას მკვლელობა. დავხატე ხროვა, გველი, ასპიტი, ტახი

...

თამარის დანი ურთიერთს მტრობდნენ. ორივე მზაკვარი ყოფილა.

იოანე ზოსიმეს ერისკაცობაში ივანე რქმევია.

იოანე ზოსიმეს ლოცვა შოთა-ტბელის მოგონილია.

იოანე ზოსიმეს მთავარი დამსახურება ქართული ანბანის დასრუ-
ლებაა.

ანბანის მოხატვას დაეხმარნენ ჭიმჭიმელი და ზედაზნელი.

თურმე ზოსიმე ბერად ჯდა აჭარასა. დისსა (დაბა).

რუსთველი და ტბელი ორივე მოგონილია, ვიცრუე.

მბულს ცამეტი რიცხვი, შვილის სიკვდილის დღეა.

ზედა აჭარა მოვხატე თბილი ფერებითა.

თეკლეს მონაზნობასა შინა ცუატი ერქვა.

ვარძიას მოვხატე მეფე თამარი.

დარაჯთაგან კარი იქნა ღიად დატოვებული,

მოკლეს ივანე თურქთა. ცბიერი ლიპარიტის მეოხებითა.

თამარმა ბევრი ითმინა ცოდვანი გიორგისა.

ზნეობა

ელინი სოკრატე და სოფოკლე დიდი მოაზროვნენი არიან.

მეფე და ტირანია კლავს განვითარებასა.

არ დაბადებულა ზნეკეთილი ტირანი.

ბოროტება შობს ბოროტებასა.

დაბერდა დავარი, არ მოიშალა ავისა ქმნანი.

მოწამლეს დავითი, დაიბადა დავარი.

ორბელმა ზღო სიცოცხლითა. დაისაჯა მისივე ძე. დაკოდეს დემნა,

დასაჯეს სოსლანი, გაიზარდა ასული, ბევრად მზაკვარი.

მოკვდა დავარი, დაიბადება ვინმე ბოროტი, მისივე მსგავსი.

კიდევ ვინმე ბოროტი დაისჯება საკადრისად,

არ მთავრდება. არ აქვს დასასრული ვერაგობასა.

კვდება ერთი, იბადება მეორე.

ერთმა ჩაიდინა, ბედავს მეორე.

დასაჯა მეფემან, დაისაჯა მეფე.

იკადრა მშობელმან, იკადრეს შვილთა.

სად იპოვება არსი?

არსი დევს აღზრდასა შინა.

მშობლებმა შვილის აღზრდა ზნეობის სწავლებით უნდა დაიწყონ.

ვითა საკვები, ვითა წყალი, დააპურონ ზნეობითა.

ზნეობა ღირსება სამშობლო.

დაკარგული სამშობლოს დაბრუნება შესაძლებელია ღირსებითა.

ვერ ექნება ღირსება უზნეო კაცსა, ვერცა ქვეყნის პატრონი გახდება.

უზნეო, უღირსი ხალხი, ვითა ჯოგი ღორისა. დამრჩის ფაშვის ჩასაქოლად.

დღესა თუ ღამეს სდევს შიში და ძრწოლა, მანამ არ მოუღებს ბოლოს მგელი თუ აფთარი.

ადამიანი ზნეობას მოკლებული, ვითა ნადირი და ვითა ტყიური.

ზნეობის დაკარგვით იწყება დაცემა და დაქვეითება, ბოლოს სასჯელად გადაგვარება.

ღირსეულისა სამარე სჯობს, უღირსისა სასახლესა.
კრულია დედა ღირსების გარეშე.
დაკარგულია შვილი ზნეობას მოკლებული.
ადრე სიკვდილი ჯობია, გვიან ღირსების დაკარგვასა.
დაკარგული ღირსება იგივე სიკვდილია, უფრო მძიმედა საშინელი.
უღირსის სიკეთე არ დაიჯერება. სიკეთე ბუდობს ზნეობასა.
ერის გახრწნა მოასწავებს ბერის გახრწნასა.
ბერის სიკვდილსა მოსდევს სიკვდილი ერისა.

გამოთხოვნა

-ვერ ვიცანი ვანენი, თვითონ მიცნო. ცრემლი მომადგა თვალთა.

...

თვენი და ვერაგი დღენი. სასჯელნი და მსაჯულნი. ვითა ჯალათი-
მსხვერპლი და მსხვერპლი-ჯალათი. ხიდი და მდინარე. დრო და
სიცოცხლე. მოსვლა და წასვლა. ამოება ამა სოფლისა.

დემნა, თეკლე, ივანე, თამარი, ვანენი, ვახახი, ცაცი, ცუარი, ნაზი,
მართა, ხათუთა, ლაშა, ვარდანი, ნაზი... კიდევ მრავალი.

დაიქცა აგებული. აიგო დაქცეული. მობრუნდა წასული. წავიდა მო-
სული. გავიდა ცხოვრება. დარჩა ზნეობა.

ქმნილი და ნათქვამი. ხელი და სახელი.

...

შარშან ვიყავი ფლატესა, ტობასა. ვესტუმრე ყვარყვარესა.

-ველარ შევხვდები ლაშას შვილსა. იფიქრებს მივატოვე.

მიწა მივაყარე მამის სამარესა, ავიღე, მიინდა წავიღო.

-მინდა შემინდოს დემნამა, თეკლე დავტოვე მარტო.

-სამუდამოდ ვტოვებ სამშობლოსა, ვტოვებ მშობლიურ მთასა და ბარ-
სა

სამეფოს ვუტოვებ ნარინსა და ლაშას შვილსა, ვტოვებ ყველაფერსა.

-სამოსელის ამარა მივდივარ მარტოდ-მარტო.

ღმერთსა ებარებოდეთ.

ამინ

თურმე

თურმე-ტობას დაიბადა ბოცოს დაი,ნათელა.დედა დემნა უფლის-
წულისა.ღმერთმა დაუმკვიდროს სასუფეველი მეფე და-
ვითსა,ბოცოს სიძესა.

თურმე-დაკრძალეს თავისავე მამულსა საფარასა.

თურმე-ოცდარვა აგვისტოს,მარიამობასა სტუმრად სწვევია ორბელ-
სა,თავისივე მამულსა,აბოცსა.

თურმე-ივანემ უთხრა მეფესა:შავი დღე მომელოს,რამე რომ დაგი-
შავდესო.

თურმე-შეცბა ბოცო.უთხრა სიძესა,მეფე დავითსა,ესენი ხაფანგს არ
გვიგებდნენო.

თურმე-მეფემ უთხრა თუ მომწამლეს,ნუ მიეკარები ღვინოსა.ძესა,
დემეტრეს მიხედო.

თურმე-უთქვია:ჩუმად შეგარტყამ ხმალსაო,თუ მომწამლეს, გაღწევა
შედლოო.რომ გავაწბილო ორბელი,ბევრად საშიში იქნებაო.

თურმე-თამადა, ბოცოს მტერი ჩახრუხასძე ყოვილა.

თურმე-იმ ღამეს ბოცოს წვეთი არ დაუღევია.

თურმე-ჩამოდგა თამადა,მოითხოვა თასი ღვინისა.შესვა უფალი მე-
ფის სადღეგრძელო,მერე გადააწოდა ორბელსა,იმას გამოოუ-
ცლია თასი.

თურმე-ბოცომ კრძალვით უარი თქვა,ღვიძლი უთქვია მიზეზად.

თურმე-მეფემ მადლობა შესწირა.ბოლომდე გამოსცალა თასი.

თურმე-ცოტა ხნის მერე მეფე შეუძლოდ შექმნილა.

თურმე-მერვე დღეს განუტევა სული.

თურმე-მოწამლეს მეფე დავითი.

თურმე-ივანე ორბელის სიძვის დიაცმან ასპიტის შხამი გაურია ღვი-
ნოსა.

თურმე-ბოცო წვალებით დასხლტომია.ღამე გასულა სამშვიდობო-
სა.

თურმე-შეუთვალა ორბელსა:ჩემი სიძის სიცოცხლეს გაზღვევინებო.

*თურმე არ უფიქრია ბოცოსა. ღამე დაცემია. წაუღია ტაშირი.
თურმე მეფე დავითის ძმამან, ობოლი უფლისწული მიაბარა ივანე
ორბელსა. იმან მოიყვანა ტოზასა*

..

დავასრულე ახალი ქართული კალენდარი, ქრონიკონი (1233).

*ქართული ვაი და ქართული ვუი
ჭორნი და მართალნი*

*თურმე-უთქვიათ, კარგად არ მცოდნია ქართული.
თურმე-დემნას ქვრივი, თეკლე არ წასულა მონასტერსა.
თურმე-მე-დამიღუპნია თამარი.
თურმე-მომიპარნია საჭურჭლენი ქვეყნისა.
თურმე-კინალამ მომიკლავს თამარის დაი, რუსუდანი.
თურმე-მე-ვურჩიე ამზოხი დემნასა.
თურმე-ვულაღატე ლაშასა.
თურმე-არ მყვარებია არავინ, არცა თამარი.
თურმე-არ მყოლია შვილი.
თურმე-ავიკელი შაოსანი დედა და დაი ვანენი.
თურმე-უარყვავი ქრისტე, დავგმე უფალი.
თურმე-მეფესა თამარს მე მოვუკალი შვილი.
თურმე-არ ვიყავი პოეტი.
თურმე-მუდამ ქონების მოხვეჭას ვესწრაფოდი.
თურმე-მოვარღვიე ბჭენი ციხესა არსიანისა.
თურმე-არ მიღუაწია ქვეყნისთვისა.
თურმე-მომიპარავს კალენდარი.
თურმე-გავექეცი ხაზართა შემოსევასა.
თურმე-არ დავიცავი მეფე თამარის სახელი.
თურმე-წავართვი ციხე ვარდანსა.
თურმე-გავურიგდი ლიპარიტსა.
თურმე-არ დავიცავი სახელი მეფე ლაშა-გიორგისა.
თურმე-ვერ დავიცავი სიცოცხლე ლაშას ძისა.
თურმე-არ მივსულვარ კარსა დიდი ხანისა.
თურმე-არასდროს მიღვაწია ხიხანსა.
თურმე-დამიკარგნია ხელნაწერნი დაბელი ბერისა.
თურმე-მცოდნია სამარე მეფე თამარისა.
თურმე-არ ვუპატრონე სამარხსა ლაშას ცოლისა.*

თურმე-გავურვიგდი რუსუდანსა, თამარის ასულსა.
თურმე-მცოდნია დავითის ჩაგდება დილეგსა.
თურმე-დავითი მოუძებნია რუსუდანის ხალხსა.
თურმე-არ ამიგია ხიდები, დამიქცევია ეკლესიანი.
თურმე-გამიყიღია ციხე ხიხანისა.
თურმე-ბოლომდე ვუმტრე ზაქარიასა, ვარდანის ძესა.
თურმე-დამიკარგია სიგელ-გუჯრები მეფე თამარისა.
თურმე-არ მივსულვარ წმინდა მიწასა.
თურმე-არ შევხვედრივარ სალაჰ ედ დინსა.
თურმე-ორივე დავითი გამოუხსნია მეფე რუსუდანსა.
თურმე-მომიპარავს სახელი ტბელისა.
თურმე-არ დამიცვია სახელი დაბელი ბერისა.
თურმე-წამიღია, დამიმალავს სიმდიდრენი იერუსალიმსა.
თურმე-დავხარბდი ვერავის სიტყვასა, მიძებნია სამარხი მეფისა.
თურმე-მცოდნია ამბავი ხაფანგისა, არ დამიტორია ძე მეფისა.
თურმე-მცოდნია ამბავი მხარგრძელთა ვერავობისა.
თურმე-ვაზღვევინე ჩემივე ქვეყანასა, მცოდნია დღე გარნისისა.
თურმე-მევე მომიყვანია ჩემივე ციხის დამაქცევარი.
თურმე-მომიგონია ამბავი ჩემივე ციხეს მკვლეულთა მოგზავნისა.
თურმე-მოვუკვეთივარ ლაშასა, მოვბრუნდი, ვაზღვევინე მეფესა.
თურმე-სპარსთაგან მომიპარავს, მითარგმნია სხვისი პოემა.
თურმე-არსად მიხსენებია სახელი ჩემივე მოდგმისა.
თურმე-მეფე გიორგის ჯავრი ვაზღვევინე მეფე თამარსა.
თურმე-თამარის სახელით არ ამიგია ეკლესია წმინდა მიწასა.
თურმე-არაფერი მცოდნია ზანთა ქარაგმისა.
თურმე-ვერ მიპოვია სამარხი პეტრე იბერისა, დაბელი ბერისა.
თურმე-არ ვყოფილვარ ეპისკოპოსი სხალთისა და ზედა აჭარისა
თურმე-ვიყავი საცოდავი, მიუსაფარი. ვერ დავიცავდი სახელსა.
თურმე-გადავყოლივარ ჩემივე სიხარბესა.
და
თურმე-ბოლომდი მივსდევდი ავხორცობასა.

თურმე-დაუწყველივარ ჩემივე მოდგმასა.
თურმე-ალარ ვყოფილვარ მოკვდავთა შორისა.

...

ძველსა მოსდევდა სროლა ახალი ტალახისა. ახალი ფარავდა ძველსა. ვიცი დრო ჩამორეცხავს ჩემივე ხალხის ნასროლსა ტალახსა. ვიცი დრო ულმობელი მსაჯულია კაცისა. ვიცი დრო დაარქმევს სახელსა.

ვიცი დრო დაიცავს სიმართლესა.

ვიცი მუდამ იქნება ხმა უმადურისა.

ვიცი უმადურობა ვერ დასძლევს ძალასა მადლიერებისა.

მივუტევე ხელსა ტალახის მსროლისა. ჩამდენსა ვერაგობისა.

ვევედრები უფალსა მომიტევოს შეცოდებანი ჩემნი

ამინ

მოხატე მთასა

ჩემი პირველი ნახატი ავთანდილია. მერე ტარიელი, ქვევით მისივე ცხენი. სამი თვე მოვანდომე, წვიმდა, ჩრდილი არ აჩნდებოდა მიწასა. ზემოთ ირმის თავი. მყვირალა ხარი მთეებისა. ვლემკურნალე ციხესა. მთვარის წრე დიდია. მზის ჩასვლა აჩენს მთვარესა. მთის თავსა ოტარიდი.

დაბლა ფერდსა დონი. ჩემივე მზისა და მთვარის კალენდარი. მე-დონი მიპყრია ხელსა. დონის თავსა ორი ქორბუდა ირემი. ვზი დაბლა, გული მარტყია გარსა.

ზევითდემნა. წინ, ფერდსა დასავლით ორი ცხენი.

დაბლა ტბასთან ასპიტი გულსა შემოხვეული.

ფარდას დასავლით ორი მონა ზანგი.

მზის ჩასვლას დიდ მთვარეს გამოსახავს ტბასა.

გზის ქვევით მევე ანაფორასა. ქუდი თავსა, ანაფორა წითელი ფერისა, ქუდი თეთრი.

ფარდასა დიდი ვეფხვი. მოჩანს გალავანი ქაჯთა ციხისა.

აღმოსავლით მეფე თამარის ყელსაბამი.

გზასა ქარავანი ჯორ-აქლემითა. წინ სპილო მიუძღვის.

მე ვზი ჯორსა ამხედრებული. თავსა თეთრი ქუდი.

ქვედა ტბის ზევით ფერდსა მალლა მიუყვება ბაწარი. დასავლით უხვევს ფერდის თავსა. გზა ასო ნიშანი ლასია

ფერდის დასავლით დიდი ლოსი. ახვევია ხროვა მგლებისა.

ლასის ზევით მე, მიმავალი გზასა, თეთრი სპარსული ქუდითა.

წინ ლამაზი ძროხა და ზორბა დათვი.

ზემოთ ზორბა ქოფაკი, წინ აფთარი.

დაბლა გზამდე გალავანი ციხისა, შიგნით ვზი ხუჭუჭა თმებითა, დაღონებული.

ტბასა ორაგული, წყლიდან აფრენილა ცასა.

ციხის მალლა ხევის პირი ტანი ზაქისა, ზაქის თავსა ხარის ნიშანი. ფონი თეთრი. ზაქი სახლი ხარისა.

ვარ მხატვარი

ბოლო თვრამეტი თვე აუტანელი ტკივილი სტანჯავდა მეფე თამარსა. მანამდე მეფედ აკურთხა ლაშა. მერე მოკვდა.

მენატრებოდა. არ შემეძლო მალიმალ მისვლა. ვლფრთხილდებოდი მეფის სახელსა. ცოცხალი ვეღარ ვიხილე.

მართლა გულით მიყვარდა. ვალმერთებდი. მყვანდა ვითა მეგობარი. ჩემთვის იყო ყველაფერი.

მოკვდა მეფე თამარი. თურმე არ იგლოვეს ყოველთა მხარეთა.

დაასვენეს სვეტიცხოველსა. მუნ იგლოვეს სამი დღე. მერე გადაასვენეს გელათსა. იგლოვეს. მუნ დამარხეს მესამე დღესა.

თამარის ფრესკა სიყვარულით მოვხატე ვარძიასა, საფარასა, ბანძასა, დოლისყანასა, მარტყოფსა, გრემსა.

დავრჩი მარტო სული. ვიყავი ვითა გრძნეული. მრავალი ჭირი გადამხდა თავსა. დიდება უფლის ძალასა, გარდასული მომაბრუნა. პირობა მივეცი მეფე თამარის ხსოვნასა. ბოლომდე დავიცავდი მისივე სახელსა. მერე ვითა მეომარსა არ დამიყრია ფარხ-მალი. მიზნად დავისახე ბრძოლა ჩემივე აღსასრულამდე. ხან მთასა მეძინა, ხან ბარსა. ფეხსა მდგარსა ჩამძინებია დაქანცულსა.

მოკვდა ლაშას ცოლი, მომიკვდა ლაშა.

ნაწვიმარი ტანზე მაშრებოდა, ყინვასა და სიცივესა. შზის ხვატსა თუ თქეშსა, ვაგრძელებდი მოხატვასა. მხარი მეღრძო ვარძიასა. ფეხი მოვიტეხე მზვარესა. ქამარსა ზედა მქონდა ასხმული ფერთა კრებული. მოვხატე საცა შევძელი.

ვერ დავრჩებოდი იერუსალიმსა. ხვარაზმელთა მოსვლამ მაიძულა მოვბრუნებულიყავი. მოვედი ჩემივე ქვეყანასა. მტერმა იავარყო სამეფო. ყველგან ისმოდა ქართველთა მოთქმა.

მეფე ლაშა ებრძოდა მტერსა. მოკვდა. ვერ შევძელი ხილვა ჩემივე რძალისა. მხარგრძელთა ღალატმან შეარყია მეფის ძლიერება. მოღალატენი ჩასაფრებულნი იყვნენ ყველა კუნჭულსა.

წავედი ხანის კარსა. დავაბრუნე მემკვიდრე ტახტისა.

ილხანთა სამეფოსა

წავედი ილხანთა სამთავროსა. ვითა ელჩი და ვითა პატრონი.
მომიხდა მარხვის ჩაგდება. მივედი ვითა დესპანი მეფისა.
პატივით მიმიღეს ილხანთა სამთავროსა. თურმე ცოდნიათ ჩემივე
სახელი.
მოვიდა მაცნე მათივე პოეტისა, ხაფეზისა (იბნ ბალხი). მომახსენა მი-
სივე დანაბარები: პატივი იქნება თუ ესტუმრებითო.
პასუხად შევუთვალე: მოუთმენლად ველი დიდ პოეტთან პირის-
პირ შეხვედრასა, უცილოდ გესტუმრები თქო.
მანამდე ჩემივე მხლებელთა ჩუმად მოვაკითხინე ამბავი ქართველი
უფლისწულის დაკარგვისა.
მათვე ოსტატურად გამოარკვეეს ყოველივე. მოიტანეს ამბავი.
თურმე მეფე რუსუდანსა დავითი გაუგზავნია ილხანთა მთავარ-
თანა. უახლებია ვითა კაცი თავისივე შვილის ამალასა.
მიუწერნია ვერაგული წერილი სულთანისთვისა: ვითომ უფლის-
წული დავითი, თამარის საყვარელი ყოფილა. ახლა გამოჩნდა. მო-
კალი, დამარხე ვითა მონაო.
გაჯავრებულა სულთანი. დაუპირებია მოკვლა დავითისა.
თურმე მეფის ასულმა დიდი ძალისხმევით გადაათქმევინა, დიდ პა-
ტივს სცემდაო სულთანი ცოლსა.
შეუტყვია რუსუდანსა. თურმე ახალი წერილი მისწერა სულთანსა:
ნუ ენდობი თამარსა, მისივე საყვარელსა ფარავსო.
აღარ გაუჭრია ცოლის თხოვნასა. ამოათხრევინა დიდი ორმო, ჩააგ-
დო თურმე უფლისწული დავითი. ზევიდან დიდი ქვის ლოდის
დადება უბრძანებია სულთანსა: მისი საქციელი წამებით სიკვდილს
იმსახურებსო.
წაუყვანიათ უფლისწული. ჩაუგდიათ ხაროსა.
შვიდი წელი გასულაო. მკვდარი იქნება, ვერ გაუძლებდაო.
რას წარმოვიდგენდი ასე შორს წამოსული, გავიგებდი ამისთანა ვე-
რაგობასა. ჯერ შვილი წამართვეს, ახლა შვილიშვილს მისდგომიან.

არაფერი მცოდნია პაპასა. თურმე ვერ დამიცვია კაცი, მემკვიდრე ჩემივე ძისა. მერამდენედ მიმუხთლა საწუთრომ. მერამდენედ წამერთვა ხელ-ფეხი, მერამდენედ მომკლეს ცოცხალი.

საკვირველია საქმენი უფლისა. მქონდა ძალა ფეხსა დგომისა, ძალა დასაცავი მოდგმისა.

არ მსურდაა ნახვა ხაფეზისა. არცა გატეხა პირისა. პირობა მიცემული მქონდა. გადავდე, მოვუბოდიშე. ასაკსა ვარ. მგ ზავრობამ დამლალა. შეუძლოდ ვარ დავისვენებ. უცილოდ გესტუმრები თქო.

მერე მოვიდა ვინმე ყრმა. პირდაბურული. დაუყოვნებლივ ითხოვდა ჩემთან საუბარსა. არავის ნახვა არ მსურდა დალონებულსა.

თურმე ყრმა დაჟინებით ითხოვდა ხილვას მეფის დესპანისა.

ძალზე მნიშვნელოვანი სათქმელი მაქვსო, სხვას ვერ ვეტყვიო.

მოვიხმე ჩემთანა. უჩვეულოდ ღელავდა. თავს ვერ უყრიდა სათქმელსა, ტიროდა. თვალთაგან ცრემლნი ღაპაღუპით ჩამოსდიოდა. დავამშვიდე. თქვი სათქმელი თქო.

თქვა: მე ვარო უფლისწულის, დავითის ყოფილი მონაო.

უფლისწული ცოცხალია. რომ შეიპყრეს, ჩუმად მივსდევიდო. ვნახე ადგილი, საცა ხარო არისო. მას მერე, ყოველ შაბათს ღამე მივდივარო. პურსა და წყალს ვაგდებ ჩემივე ხელით გათხრილ ხვრელსაო.

თუ დაიყოლიებ სულთანსა. ადგილსა გაჩვენებო.

ჯავრი სიხარულმან დამავიწყა. არ მომრიდებია, პირველად ავტირდი დაუფარავად. ახლა სიხარულმა წამართვა, ხელ-ფეხი. ბოლომდე არ მეჯერა, არცა ვკარგავდი იმედსა.

თავი ზღაპარსა მეგონა. გავადვიძე ჩემივე მხლებელნი. წავედით ხაროს სანახავადა.

ცხენები შორს დავტოვეთ. მივიპარენით. ჩუმად ჩავსძახე ხაროსა. ხმა მომესმა. ცას ვეწიე სიხარულითა.

ყრმამან თქვა: არ გვიგრძნონ დარაჯთაო. ჩუმად გავერიეთ ბნელსა.

მაცნე გავუგ ზავნე ხაფეზსა. შემიძლიან თქვენი მონახულება, თუ ინებებ თქო.

მივედი ხაფეზთანა. მოწიწებით წამოდგა. გადამეხვია. განუცხადა:
პოეტთა შორის უპირველესი, თვით შოთა რუსთველი მეწვიაო.
თვითონ ფეხმორთხმით დაჯდა. დაბალი შალის შეკერილი სკამი
შემომთავაზა. როგორმე მოვახერხე დაჯდომა.
მომიკითხა. როგორ ხარო, დაგლალა ალბათ მეზავრობამაო.
მადლობა მოვახსენე. მოვიკითხე, შევუქე კალამი.
გარჯილხარ, ამოდენა გზა გამოგივლია, ფრიად მნიშვნელოვანი საქ-
მე გქონიაო.
მოვახსენე: მოლაღატეთა მიერ დაგებულნი ხაფანგით, ვერაგი ცილის
წამებითა, თქვენსა პატრონსა შეუპყრია ჩვენი უფლისწული, დავი-
თი. მივედი ვითა დესპანი მეფისა, რათა ვითხოვო დიდი სულთან-
სგან მისი გათავისუფლება.
არ დამიძალნია: ჩემივე შვილიშვილია თქო. მომიკლეს შვილი, მისი-
ვე მამა. დავუმატე: ხარჯსა გავიღებ თქო.
ხაფეზი დაღონებული მისმენდა, ხმა არ ამოუღია. ფიქრობდა.
ბოლოს თქვა: ვიცი პატრონსა დიდი ხათრი აქვს ჩემიო, გამიხარდება
თუ მოვახერხებ დარწმუნებასაო.
გვიმასპინძლა ხაფეზმა. დაღამებამდე წამოვედით მისი სახლიდანა.
რა დამაძინებდა, ღამე თეთრი ამოვიჩემე.
ვფიქრობდი ვაი თუ უარი უთხრას. ნეტავი არ გამემხილა. მეცადა
ქრთამით გამოხსნა. მეცადა მისი მოტაცება.
არ თენდებოდა. არ მითმენდა გული. უნდა შევძლო შვილიშვილის
გამოხსნა თქო. დიღამდე ვარჩევდი გზებსა.
გადაწყვიტე დავრჩენილიყავი, მანამ გამოვიხსნიდი დავითსა. დი-
ღამდე ვსახავდი გეგმასა.
მოვიდა მაცნე ხაფეზისა. მიუცია უფლება ყაენსა, ცოცხალი არ არის.
მკვდარი წაიღეთო.
ვფიქრობდი: ნუთუ ბოროტი ხუმრობაა. იქნება სხვაა, ჩემი შვილი-
შვილი მკვდარია თქო.
შევუთვალე ხაფეზსა, დაგვდე პატივი ისევ გინახულო თქო.

მიპასუხა: შოთა რუსთველისთვის ჩემი სახლის ყველა კარი ღიააო.
მადლობა შევუთვალე. ისევ მივედი ხაფეზთანა.

დიდი პატივით მიმიღო. მიმტკიცებდა არ არისო ცოცხალი,
ვუთხარი: თუ უფალმა ინება, ცოცხალი ვიპოვე, პირობა მომეცი მია-
ნიჭებთ თავისუფლებასა. თუ ვერ შეძლებ, ნუ დამპირდები თქო. გაე-
ლიმა ხაფეზსა. მითხრა: შაბათამდე დაიცადე, მანამდე მოგიგვარებო,
დამპირდა.

ვერ ვითმენდი. ველოდი შაბათის დადგომასა.

მოვიდა მაცნე პარასკევსა: გადაწყდაო. მკვდარი გინა ცოცხალი, პატ-
რონმა გაჩუქაო. წაიყვანეო.

მივედით ხაროსა. თურმე უბრძანა დარაჯთა, დაეხმარეთო. დარაჯ-
თა მიგვიყვანეს ხაროს თავსა.

მოიტანეს დიდი ძელი. ლოდი მოვაშორეთ ორმოსა.

ჩავიხედე, თითქმის პირთამდე სავსე იყო შარდით და ტრაწითა. ამო-
ვიყვანეთ. არ ქონდა შერჩენილი იერი ადამის მოდგმისა. დარაჯთა
ვერ გაბედეს მისვლა.

დედიშობილა. დაეწვა შარდსა და მისივე ტრაწსა, თვალწარბი არ მო-
უჩანდა, წვერი ტანსა შემოხვეოდა. ფუნა მიმხმარი სხეულსა, ლამის
ძვლები მოუჩანდა. კბილები შავი. საშინელ არსებასა გავდა.

ვერ ვიკავებდი ცრემლსა. ლაპალუპით ჩამომდიოდა წვერსა.

ნულა ტირილი თქვა, გაიხარე, გადავრჩიო.

ტანზე შალი შემოვახვიეთ. წამოვიყვანეთ. დავბანეთ. თმა და წვერი
მოვაშორეთ კაცსა. ვერ დადიოდა, წაერთვა ფეხები ჯდომასა.

თვრამეტი თვე დაგყავით მგ ზავრობასა.

ცილი დამწამეს

თურმე თავიდანვე მეფედ ზრდიდნენ თამარსა.

თურმე მამიდა რუსუდანი ზრდიდა ორივე დასა.

პირველად თამარი ვნახე დამბლა დამეცა. მომწუსხა მისმა სილამა-
ზემს. მას არ დავუნახივარ.

მეორედ ბოცოსთან ცოლის დღეობაზე შევხვდი. იქ იყო მისივე და.
მისივე ნათესავნი. მალულად ვუცქერდი, არაბუნებრივი სილამაზისა
იყო.

ღვინო საკმარისი დაელია დემნასა. მოიყვანა, გამაცნო თამარი, მო-
მისვა გვერდითა.

ბევრი დავლიეთ. მთვრალნი ვიყავით. ვუმღეროდით სიყვარულსა,
ვშაირობდით.

მორჩა ნადიმი. სტუმარნი ნელ-ნელა მიდიოდნენ. წავიდნენ ორივე
დანი.

ღამე დაბრუნდა თამარის მამიდა რუსუდანი. მოიყვანა თავისივე
ძმისწულნი. თმა აწეწილი ჰქონდა. მთხოვა გავყოლოდი გარეთა. გა-
ვედით ეზოსა. სიბნელე იყო. მეცა, დამიწყო ხვევნა, მკოცნიდა, მიხუ-
ტებდა გულსა.

უნდოდა მეკადრა უკადრი. არ ვიცნობდი. ავხორცი ყოფილა. მოვი-
შორე. დავბრუნდი ბოცოს სახლსა.

გავიდა მცირე ხანი. დაკოდეს დემნა.

დამაბრალეს თითქოს პატარა თამართან დავაპირე სიყვარული.

თმები ყალყზე დამიდგა, მაკადრეს ამაზრზენი ბრალი. მერჩინა მო-
ვეკალი. არცა ბოცომ დამიჯერა, როგორ მაკადრეო.

მეფე გიორგის ბძანებით დამატუსაღეს. ჩამკეტეს თმოგვის ციხესა.

ხუთი წელი თმოგვსა. ორი რუსთავსა. შვიდი წელი ვითა ტუსადი და-
ვყავი ციხესა.

შვიდი წელი ვეძებდი სამართალსა. შვიდი წელი მექცეოდნენ ვითა
ყმასა. ლამის მომეკლა თავი

თამარს ვუმადლი, დამიბრუნა თავისუფლება.

ვერ ვიტანდი თმოგველსა.თურმე კითხულობდა ჩემივე ლექსებსა. იცოდა მქონდა სახელი პოეტისა.თურმე ამბობდა:ვერ მოვუწონებ ხელსა.კარგად გღაბნისო.ცოდნია:უფლისწული ძმადნაფიცი ყოფილაო.მიკვირს, დაინდო გიორგი მეფემო.უკადრებელი აკადრა მეფესაო.ცოდნია:დემნას ცოლი ჩემივე ნათესავი რომ იყო.უთქვია:ნება მქონდეს,ჩამოვახრჩობდი მეამბოხის ცოლსაო.არც მის დედას დავინდობდი,ვითა მოლალატე ორბელის ცოლსაო.ივანეს დიდი ხათრი ჰქონია მეფესაო.

მისულა შოთა,ჩემივე ნათესავი.უთქვია:ამაზრზენი ცილი დასწამეს კაცსაო.ამბავი წაულია თმოგველსა:შოთამ გაბედა, თავისი ნათესავი დაიცვაო.

გვიან გავიგე:თურმე შოთამ მოახერხა,მომამორა თმოგველსა.იცოდა არ დაინდობსო.გადამიყვანეს რუსთავის ციხესა.უთქვია:მალე გამოვიხსნი კაცსაო.

მერე მითხრეს საზარელი ამბავი:შენი შოთას სჯეროდა,მოკვდაო.

მისი ხათრით შოთა დავირქვი.ასე დავიცავი სახელი დიდი კაცისა.

ვიცოდი ხალხი იტყოდა:სახელი დამალა,ამოეფარა კაცის სახელსაო.მართლა ბრალი ჰქონიაო.

ვიცოდი ასე გადავუხდიდი ამავსა.

„ვარდანმა“ თქვა:დემნას ძმადნაფიცობა არ იკმარე,მისი გამზრდელის სახელი დაირქვი.იცოდე მეფე თამარი არ მოითმენსო.ვერ გადაურჩები დასჯასაო.

მერე ვუთხარი მეფე თამარსა:ჩემი სიმართლე დაიჯერა.მისი სახელის დაცვა მევალებათქო.

დამიბარა თამარმა

მიხმო თამარმა. მთხოვა მეთარგმნა მათეს სახარება.

დავპირდი მალე შევუდგები თარგმნასა თქო. წავედი გელათსა. და-
ვიწყე თარგმნა სახარებისა.

მეორედ დამიბარა მეფემა.

თქვა: თუ შემეძლო, ქართულ-რუსული და რუსულ-ქართული სასა-
უბრო წიგნის დაწერა.

ვუთხარი: გამიძნელდება. ვეცდები შევასრულო თქო.

დამპირდა დახმარებასა. დამიბარა: შენივე ძმის, "ვარდანის", ხმობა
მსურსო.

მივიდა ვარდანი მეფესთანა. თან მიახლა. მიიღო მეფემა, მე გარეთ
დამტოვა, ველოდი. გამოვიდა. გიხმობსო, შევედით. მდაბლად თავი
დავეუკარი.

მცირე ხანს სამივენი ჩუმად ვიყავით.

მერე თამარმა ანიშნა ჩემივე ძმისა. გავიდა გარეთა.

ვერ გავიგე მიზეზი ჩემივე ძმის ხმობისა. რა სურდა ჩემგან მეფესა.
ჩუმად იყო. ხმას არ იღებდა მეფე თამარი.

ვერ ვკადრებდი კითხვასა, გამორკვევას მიზეზისა ჩემივე ძმის ხმო-
ბისა.

მერე ბრძანა მოყოლა ავად სახსენებელი, ღამისა. რა მოხდა ბოცოს
სახლსაო.

ვიცრუე, არაფერი ვუთხარი.

მერე თვითონვე თქვა: ვიციო, ცამდე მართალი იყავი, ამიტომ ხარ ჩემ-
თანო. მოწიწებით მადლობა მოვახსენე თამარსა.

მომიწონა საქციელი. თურმე ცოდნია ამბავი ჩემივე სიმართლისა.
პატივისცემა ჰქონია მეფესა.

ანაზღად მიტრიალდა. ცრემლი დამალა. მოვარიდე თვალი მეფესა.
არ დამალა. ხმა ამოიღო, მდულარი ცრემლი გადმოსდიოდა თვალსა.

თქვა: მამაჩემის ძე მე ვარო. დამალა ამდენმა სიცრუემა. ამდენი მე-
ძავის გარემოცვამო, მძულს ჩემივე ქალად გაჩენის დღეო.

ვითა წყარო კლდესა, ცრემლი უწყვეტად ჩამოსდიოდა.

გული დაამძიმა ჩემივე მეფის განცდამა.

ვერავის ვენდობი. ყველგან სიცრუე, ღალატი და სისასტიკეაო. დაი-
ჩემეს, რუსთა მთავრის ძეს უნდა მიმათხოვონო. ძმა არ მყავსო, დე-
მეტრე არ არის ცოცხალი, სანდო არავინ დამრჩაო.

არ ვიცოდი რა მეთქვა. შევკადრ: თუ მენდობი, მიგულე შენივე სამსა-
ხურსა. თავისუფლება მაჩუქე, ღირსება დამიბრუნე, სამუდამოდ შენი
ერთგული ვიქნები თქო.

მოტრიალდა, ანაზღად მომეხვია, მაკოცა. თქვა: ნეტავ შემეძლოს შენს
გვერდით ყოფნაო.

გავშრი, წამერთვა ძალი, ღონე, არ ვიცოდი რა მეპასუხა,

ვერ ვაბრუნებდი ენასა. გავბედე: მეც ვინატრებდი შენთან ყოფნასა
თქო.

შემომხედა, ცრემლი შეიშრო, არ მოხდება. სამეფო კანონი კრძალავ-
სო. დამძიმებული წამოვედი.

ვეცრუე ჩემივე ძმასა, ვუთხარი სახარების თარგმნასა მთხოვს მეფე
თქო.

ვერავის გავუმხელდი, ჩუმად ვატარებდი თამარის სიყვარულსა.

ჯვრის მონასტერსა

ათი თვე არ მინახია მეფე თამარი. ათი თვე მოვანდომე მათეს სახარების თარგმნასა.

სახარება ჩემი პირველი თარგმანია. დრო მალე გავიდა. ათი თვის მერე მივედი ბეთანიასა. რთველი იყო.

მეფე ჯვრის მონასტერსა წასულიყო. იქ მიბარებდა. მივედი. დაბნეული მეჩვენა, თვალთაგან ცრემლი სდიოდა, ტიროდა. მითხრა დაჯექიო. გვერდით ჩამოჯდა. ჩუმად ქვითინებდა.

მერე წამოდგა, წითელი ღვინო დაისხა, მეც მომაწოდა. დავლიეთ, მეორე, მესამე. მომეჩვენა, მორეოდა სასმელი. ისევ ტიროდა.

მერე თქვა: არ ვიცი რა ვქნა, როგორ მოვიქცე, გამოსავალსა ვეძებო. გიორგი, ჩემივე ქმარი, ღორის ნაშიერი გამოდგა, სოდომის ცოდვათა მქმნელი ყოფილა. თურმე დასდევდა ყრმათა, მერე სპათაო, ახლა ჯორ-აქლემთა აეკიდაო, ქათამთა, ცათა ფრინველთაც აღარ ინდობსო.

სპანი და ვეზირნი ველარ მალავენო წყრომასა. დავიღალე. თუ რამე არ ვიღონე, ამბოხი დაიწყება. ვერავის ვუმხელ, მესირცხვილება. მირჩიე რა ვქნა. რჩევისთვის გიხმეო.

ჯავრი და ბოღმა მახრჩობდა. წამოვარდი ანაზდად, თფუი, დავიძახე. თუ მიბრძანებ, ვითა ღორი დავკლავ თქო, ვუთხარი.

პირჯვარი სამჯერ გადაიწერა თამარმა. ხელაპყრობით ევედრებოდა უფალსა, მაჩვენე გზა ხსნისაო.

წყნარად მითხრა: გიორგის სიკვდილი არ იქნება გონივრული საქციელიო.

სხვა გზა უნდა მოიძებნოსო. დამთავრდა, არ ვაპირებ ღორის ცოლად ყოფნასაო. მისგან არცა მე მინდა და არცა ასული, ღორის ნაშიერი ღორი იქნებაო.

თამარი ვერ იტანდა გიორგისა, მალულად ბევრსა ტიროდა, ერთმანეთი არასდროს ჰყვარებიათ.

ვერ ვიკავებდი თავსა. ბოლმა მახრჩობდა. ვითა ვეფხვი ანთებული,
ბალანი ამექოჩრა. მზად ვიყავი ჩემივე ხელით დამეხრხო გარეწარი.
თამარი მაწყნარებდა. არ მიშველა. ვეუბნებოდი: მიბრძანე, მალე მისი-
ვე მძორსა ვათრევინებ იმავე ჯორთა და აქლემთა თქო.
თამარი წამოდგა. თასი ღვინით შეავსო, მომაწოდა.
მეფის სადღეგრძელო დავლიე. ბოლომდე გამოვცალე. თქვენთა მტერ
თა მენახონ ასე დაცლილი თქო ვუთხარი.
გაიღიმა, წინ მედგა ქალი ვითა მზე, ანათებდა. თავი სამოთხის კარ-
თან მეგონა. სამეფოს კანონიაო, თურმე მოათრიეს გადამთიელი ღო-
რი, აწამებდა ქალსა. რომელი მთელი არსებით მიყვარდა.
კანონი ვითა გალია დამიდგეს კაცსა. ვერაფრით ვშველოდი ქალსა.
კოცონი მენტო ორივე თვალსა, ვითა მუგუზალი გიზგიზებდა გულ-
სა. ვეძებდი ადგილსა, ვითა მძვინვარე ვეფხვი დავრძრწოდი.
მომიახლოვდა მეფე. გამიღიმა, წვერზე ხელი მომისვა, მომეკრა, მი-
ჩურჩულა: დაწყნარდი ჩემო რაინდო, გავაგდეხო.
თავგ ზა ამერია. გავბედე, მივეხვიე. თმა დაენამა ცრემლსა.
უფალს მადლობას ვწირავდი მოულოდნელი წყალობისთვისა.
მთვრალმა გავუბედე. დღემდე გულსა ვიმარხავდი გრძნობასა. ვმა-
ლავდი ჩემივე უიმედო სიყვარულსა. ახლა გეტყვი: თავსა მირჩევნი-
ხარ თქო.
იმავე ღამეს პირველად მივედი სასახლესა.
ჩუმად გავიპარე მოახლე მართას დახმარებითა.

საწყისი და სასრული

მე-დავწერე კალენდარი, რწმენა და სარწმუნოება

მე-დავწერე გალობანი სინანულისანი(მეფე თამარის ბრძანებითა)

მე-ვთარგმნე ძველი აღთქმა, მათეს სახარება, პითაგორას მათემატიკა, პლატონის სოკრატეს აპოლოგია

მე-ვარ პოეტი კალმოსანი, შემიმუსრნია მგოსანნი, თამარი ხატად და-
ვსახე ვიყავ ვით გვირგვინოსანი

მე-ახლა ვარ მიხრწნილი, მოხუცი, ვზი ბაკოს თავსა. ხიხასა

თხილვანასა, ნასახლევისა სამარესა, ჩემივე დანი წვანან ვარხანსა,
თეკლეს მამა

ტობასა მარხიან ჩვენივე წინაპარნი.

ფურტიოსა, ღირსი მამა ზოსიმეს სოფელსა მარხია ღალატით მოკ-
ლული ბიძა, ფალა.

თამარს კიბო და ფირტუისა წყლულება აღმოაჩნდა. კიბო ბოროტი
სნეულებაა

თამარმან მარხვა ბოლომდის დაიცვა. მისი ხათრით ვიცავდი მეცა.

ფალას ნათესავნი ტობას არიან დამარხულნი

მე-ველარ ვკითხულობ სოკრატესა

მე-ცუარის სამარე, ჩემივე დის, ვანენის გვერდით გავთხარე, თხილ-
ვანასა.

მე-ვერ გადავარჩინე ლაშა, ჩემივე ბოკვერი.

მე- ვიყავი თამართან მანამ მეორედ გათხოვდებოდა. მერე სოსლანი
ვითა ქმარი შეირთო თამარმა.

მე-დავარწმუნე თამარი, სოსლანი ღალატობდა.

მე-არ შევხვედრივარ შახსა

მე-არ ვუთხარი თამარსა, რა სენი სჭირდა. ვერ ხვდებოდა. სიკვდილ-
სა ნატრულობდა.

მე-მკითხა სიკვდილის წინ თამარმა, კიდევ ერთხელ მითხარი ხომ
არ გიღალატნიაო. კიდევ ერთხელ ვუთხარი: არ მიღალატია თქო.

მე-კიდევ ერთხელ ვამბობ:თამარისთვის არასოდეს მიღალატნია,არ მიფიქრია,ვერ ვაკადრებდი.

მე-თამარსა მივუძღვენი ჩემი სიცოცხლე ჩემივე ნებიოთა.მას ეკუთვნოდა იგი.ბოლოს მწარედ იტირა,კინალამ გული გამისკდა.

მე-ვიცრუე,კალატოზი ბოლოვ ბასილის სახელი მოგონილია.

მე-ლას დავარქვი ლაშასა

მე-გავაკეთე თაღოვანი ხიდები.

მე-ავაგე ეკლესიანი.

მე-დავხატე ფრესკები მეფე თამარისა.

მე-შემთხვევით ვნახე მარკოზის სახარება.

მე-შემთხვევით წავედი ხვარა ზმელთა.

მე-შემთხვევით შევხვდი ლიპარიტსა.

მე-შემთხვევით ვესროლე კახაბერსა,ავაცილე ყანჩასა,კინალამ მოვკალი კახაბერი.

მე-შემთხვევით ვარ ამდენი ხნისა.

იყავით ფრთხილად-

შემთხვევას ბევრი რამ შეუძლიან.ფუჭია წუთისოფელი.

სიყვარული შობს სიყვარულსა,ბოროტების ნაშიერი, ისეთივე ბოროტებაა.

ღალატმან შვა ღალატი,მოღალატმან ზღო ღალატიოთა.

ტოლია ღია და ჩუმი ღალატი,ნაშიერნი ტყუპნი არიან.

ულალატა ლიპარიტმან მეფე დავითსა,

ულალატა ბოცომან თამარსა,

ულალატა ივანე ორბელმან მეფე დავითსა,

მხარგრძელთა ღალატმან შეასუსტა სამეფო,

ბულა თურქმან დალაშქრა სომხეთი.

მოვიდა ქართველთა სამეფოსა,აილო თბილისი.

პილატე პონტოელმან ხელები დაიბანა.

სოკრატემ საპყრობილესა შინა საწამლავი დაღია.

მგლის ხროვა ვერ ჰგუობს ბატკანსა.

შურსა და მტრობასა მოსდევს ბევრად დიდი შური და მტრობა, ალ-
პობს, სპობს სულსა და ხორცსა, უკეთესსა სამარისა ქვანი ღალადე-
ბენ.

არა იყვნეთ უმადურნი სიკეთისა.

ისწავლეთ ჩემგან: მქონდა უთვალავი ქონება, ვარ სამოსელის ამარა.

ისწავლეთ ქმნა სიკეთისა, ასწავლეთ სხვათა, უმეტეს თქვენნივე შვი-
ლთა, თქვენვე დაგიბრუნდებათ.

რაც შევუნდე, ის მომეტევა, რაც გავეცი, ის დამრჩა.

თუ რამ სიკეთე შევძელი, ის მაქვს მწედ და მეგობრად.

თუ რამ შევცოდე, თვალცრემლიანი, მდუმარე ვევედრები უფალ-
სა, მომიტევოს.

შევუნდე ყველასა, ყველასგან შენდობა არ მიმიღია.

შეუნდოს უფალმა მათ, მომიტევოს უფალმა შეცოდებანი ჩემნი.

ვარ შავი ბერი.

ყველაფერსა აქვს საწყისი და სასრული

თხამარი, თხავითი

მე-ათი თვე ვთარგმნიდი მათეს სახარებასა.

მე-ვთარგმნე ოთხთავი.

მე-ღამე-გავათენე დარდსა, გათხოვდა. ღალატი ვერ გავივლე გულსა.

მე-სხალთას მითხრეს მისი გათხოვება

მე-არ დავინდე თამარი. გათხოვდა. მეგონა მიღალატა. მხატვარი ვარ, მოვხატე მრგვალი მათივე სახენი, ტანი განიერი. მისივე თმას სხვა ტონი მივეცი, მაგრად ვიხალისე. ვერ მიმიხვდნენ ქარაგმასა. დავითი ტახსა დავამგვანე. ტორი დათვისა, თავი თხის ნეხვსა. ეგონათ ნერ-ვთა მიღალატა. ვუცქერდი ვხალისობდი. რომ ნახეს განრისხდნენ, გაგვამასხარავაო.

მე-რომ გავიგე ავენთე, თვითონ მიღალატა, რქანი დამადგა თავსა. მო-ხატვას მემართლებიან თქო. ხმა ამოელო ვინმესა, დავმარხავდი.

მე-ამას დავარქვი **თხამარი**, იმასა **თხავითი**.

მე-არ მოვხატავდი ვითა თხასა, მეგონა მიღალატა. პირობა მომცა თა-მარმა.

მე-ათი თვის მერე შევხვდი თამარსა. მოვიდა ივლიტასა, ვხატავდი. დავიმალე, არ მინდოდა შეხვედრა, მომძებნა, მომესალმა, გამიყვანა გარეთა. რძე მოგიტანეო მითხრა.

უარი ვერ შევბედე, გამოვართვი, მადლობა ვუთხარი. შავი დღე მაყა-რა, როგორ გამიბედე გამასხარავებაო. არაფერი მითქვია, ვიდექი მდუ მარემერე ხმა გავიგონე, ჩემი ძმა მოდიოდა, დამინახა თამართანა.

მე-თამარმა მითხრა ახლა დადლოლი ვარ, ვარძიას მივალ, იქ მოდიო.

მე-შეშინდა ჩემივე ძმა. გამაყიდვინებ სახლ-კარსაო. ფათერაკს გადა-ეყრები, ფრთხილად იყავიო, დამტოვა. გზა გააგრძელა.

ჩემივე ძმამან გამყიდა მეორე ძმასთანა. დამიბარეს. გამასამართლეს, წააგებ თავსა. დავილუპებითო. პირზე რძე არ გაგშრობია. მეფეს დაუ-პირე წაპოტინება, ტოლი და სწორიო.

პირობა მივეცი ძმებსა, არ გავეკარები თქო.

მე-დაღონებული და დამძიმებული წამოვედი.

მე-მივედი ვარძიასა, მიმილო თამარმა. კარი მსახურმა გამილო. ხმა გა-
იგონა, მანიშნა სუფრასა. თევზი ელაგა, ზუთხი, ბოლოს კალმახი, წი-
თელი ღვინო. მითხრა დამეწვიეო. მაღლი მოვახსენე. არ მქონდა სურ-
ვილი. არ დაუძალებია, თვითონ მაღიანად მიირთმევდა.

მე-ვიჯექი, ჩემივე თავი მეზიზღებოდა. ვფიქრობდი: აქეთ თამარმა
მილალატა, იქეთ ჩემნი ძმანი შემუქრებიან. თამარმა შემომხედა. მით-
ხრა: როგორ გაბედეო.

ძვირად დავისვამსო, დავითი გამწარდა. გაზღვევინებსო. ყმაწვილი
არ ხარ, ამას რა მოყვებოდა, არ გიფიქრიაო. წადი გაწმინდე. ხელახლა
მოხატე, თუ გინდა გადარჩეო,

მე-ვუთხარი დამნაშავე ვარ, მეტი მომივიდა თქო

მე-ხელახლა მოვხატავ თქო, ვუთხარი. დავაპირე წამოდგომა.

მე-მითხრა დარჩი საქმე მაქვსო. ვარძიას როდის დაიწყებო?

მე-მოვრჩები ტობასა, მერე ივლიტასა. მერე ვარძიას დავიწყებ თქო
მოვახსენე.

მერე ჩვენს შუა ჩადგა სიჩუმე, თამარი წაელო ფიქრსა.

მე-ჩემი სადარდებელი მკლავდა. ვფიქრობდი: მეფენი ადვილად თე-
ლავენ ქვეშევრდომის ღირსებასა. მეგონა არ იცავენ პირობასა.

მე-ვთქვი: ვარძიას მოხატვის პირობა მიცემულია, დავასრულებ დავა-
გდებ ფუნჯსა, აღარ მოვხატავ თქო. მცირე ხანი მაცალა ფიქრი.

მე-მოკრძალებით შევკადრე: მეფის ნებით წავალ თქო. მეტყობოდა,
არ მქონდა განზრახვა დარჩენისა.

მე-მითხრა თამარმ: არა. დარჩი, მინდა ვისაუბროთო. ხასიათს ღვინო
დაგიბრუნებს, დავლიოთო. არაფერი მითქვია. თვითონვე აიღო ორი
თასი, დაასხა. მომართვა, მაღლობა ვუთხარი.

-შენი სადღეგრძელო იყოსო თქვა, მაღლი მოვახსენე.

-მეფე თამარს გაუმარჯოს თქო, დავლიე.

-ვიცი ნაწყენი, ხარ, ვერ დავიცავი პირობა. მართალი ხარო.

სამეფო კანონი ქმარის შერთვას ითხოვსო. ქალი ვარ, ხელმწიფ. განა
მქონდა უფლება მეთქვა: არ მომწონს, არ მინდა თქოამბობენ ქვეყანას
ასე სჭირდებაო.

იმ დღეს ვარძიასა

იმ დღეს მითხრა თამარმა:

ჩემი ქალად გაჩენის დღე დაიწვასო. ამდენი მეძავის გარემოცვა. ლამის მეძავად მაქციონო. ჯერ იყო მოათრიეს ღორი, ქვეყნისათვის ასე სჯობიაო,

ახლა შევირთე მეორე, უცხო უფლისწული, სამეფოს კანონები ასე მოითხოვსო, თავი ქოფაკი მგონია, მეფემ უნდა უპატრონოს სამეფოსა. ხელი სხვათა დადგენილი კანონიაო.

დავიცავი კანონი. დავემორჩილე წესსა. ქმარი უვარგი გამოჩნდა. არ უთქვიათ, უვარგი კანონი გვექონია. ჩვენვე გავიწვევეთო. მერე ისევ მოითხოვეს დაცვა კანონისა, ვითა გზა დიდგვაროვანთა გავლენის გაზრდისა.

მათივე კანონით შევირთე მეორე ქმარი. დავემორჩილე სამეფო კანონებსა. მევე გამოვარჩია ქმარი ჩემივე პირობითა. ახლა ვარჩევ მოვექცე ვითა ქმარსა. სხვა ნირი ჰქონია. დრო ჯიქწამოვლებისა. ვითა სახელადარი გაჯიქდებაო. მართებულად დაგიხატია, მე რას მერჩოდო.

ხალხი ელის მემკვიდრესა. სამეფო კანონებით მემკვიდრის მამობა ერგება მეფის ქმარსაო. მზარავს დედობა მისნაირი მემკვიდრისა.

ვერ გავიგე რა სურდა მეფესა. მესამე ქმარსა თხოულობდა? ვერ ვეტყოდი რჩევასა. ვერ ამეხსნა მიზეზი ჩემი დარჩენისა. დაბნეულმა, ვიკითხე, ნუთუ მემკვიდრის გარეშე აპირებ დარჩენასა თქო.

იმ დღეს შემომხედა გაჯავრებულმა. თქვა: არაო.

იმ დღეს მითხრა: მინდა მყავდეს მე. იყო მემკვიდრის მამაო. უნდა დამპირდე, ბოლომდე მიერთგულებო.

ლამის ენა ჩამივარდა, ძარღვები გამეყინა, ვერ ვახერხებდი ვერაფრის თქმასა.

იმ დღეს ვუთხარი თამარსა: არ მიიღებს სამეფო, დიდებულები არ შეეგუებიან, ამბობს დაიწყებენ თქო.

იმ დღეს მომიგო თამარმა. მიიღებენ და იგუებენო, ვითა დავითის შვილსაო.

იმ დღეს გამაფრთხილა მეფემან, არავინ უნდა იცოდესო.
 იმ დღეს გაოგნებული ვუსმენდი,
 იმ დღეს უმწეო ქალი გარდაისახა წინაშე ჩემსა, მძვინვარე ძუ ვეფ-
 ხვი სახავდა მომავლის გეგმასა.
 იმ დღეს შევკადრე თამარსა, ვეჭვობ მართებული იყოს გეგმა მეფისა.
 არაფერი გამაჩნია, სახლი არ მქონია, ძმების ამარა ვარ თქო.
 იმ დღეს პირველად შემეყო თამარმა. შენ გაქვსო, რაც სხვას არა ჰქო-
 ნია. ვერ ექნებაო.
 იმ დღეს თქვა თამარმა: გაიხსენე მცირე ხანსა რამდენი დიდებული
 ციხე და სასახლე შემუსრულა, რამდენი ახალი აშენებულაო. მოზვე-
 რის ნაშიერი მისივე მსგავსი იქნება. დაილუპება გადაიყოლებს სა-
 მეფოსაო.
 იმ დღეს დამპირდა მეფე, შენ გექნება შენივე ციხეო.
 იმ დღეს მივიღე პირველი დავალება, ვითა ხელმა მეფისა: ვარძიას
 მორჩი, მერე შენივე ციხის აღდგენა დაიწყეო.
 იმ დღეს ვერ ვხვდებოდი რა ხდებოდა ჩემივე თავსა. უფლის წყალო-
 ბა მერგო, თუ ამიხდა ნათქვამი ჩემივე ძმებისა.
 იმ დღეს არ უტირია თამარსა.
 იმ დღეს ჩემს წინაშე მრისხანე მბრძანებელი, მეფე თამარი იდგა.
 იმ დღეს პირველად ვნახე ქალი მეფე, დიდი გვირგვინოსანი.
 იმ დღეს დაამტკიცა გეგმა ჩემი და სამეფოს მომავალისა.
 იმ დღეს დასრულდა ერა უბრალო მხატვარისა.
 იმ დღეს დამედო დიდი ტვირთი ქვეყნის სამსახურისა.
 იმ დღეს სხვა თვალით შევხედე ჩემსავე გრძობა-გონებასა.
 იმ დღეს პირველად მივუტევე მეფე თამარსა
 იმ დღეს ერთად გვეძინა თივის ზვინსა. ერთად დაგვათენდა ვარძი-
 ას თავსა.
 იმ დღეს მიბოძა ძვირფასი თვალი, შენივე ციხის აღდგენა დაიწყეო.
 იმ დღეს ჩუმიად გამომაპარეს ვარძიიდანა.

...

მე-ჩემივე მთავარ ქმნილებად ვეფხისტყაოსანი მიმაჩნია.

მე-დავხატე თამარი ჩემივე ხელითა.

მე-თავიდან მოვხატე ანჩი, მერე ჩორჩანი, ჩემივე სოფელი.

ტობა, ბირთვისი, ხიზაბავრა, ფოკა, ზანავი, ზარზმა, თოკი, ზედაზენი, თავფარავნის ეკლესია.

მე-მოვნახე და დავმაღლე თომა მოციქულის თავის ქალა.

მე-ავაგე ორი, აღვადგინე ერთი ეკლესია თხილვანასა. ერთი იოანე ნათლისმცემლისა, მეორე იოანე მახარებლისა, მესამე იოანე ოქროპირისა.

მე-ავაგე ეკლესია ჩემივე სოფელსა ტობასა, ხიხასა.

მე-ვთარგმნე: მათეს სახარება, სოფოკლეს ტრაგედია, პლატონის სახელმწიფო, ესქილეს ევმენიდენი, სამივე ბიბლია.

მე ვთარგმნე დავითნი, პითაგორა, ეზოპე, სოკრატე თორმეტი მოციქული.

მე-ვარ პოეტი, ქართველი მეფის მამა.

მე-ვალმერთებდი თამარსა, ბოლომდე ვუერთგულე მეფესა.

დიდება უფალსა

ხვედრი მეფეთა ქველთა

მეფე ფარსმან ქველმან-რომელმან ეომა რომსა. შემუსრა პართია, მომთაბარენი და ალანთა ლაშქარი მიუსია რომსა, ხელთა იგდო აბრეშუმის საქარავნე გზანი. ანსი ქმნა სატახტო ქალაქი ახალი იბერიისა. იბერია ქმნა ვითა ძლევამოსილი სახელმწიფო. მოწამლეს მოღალატეთა.

მეფე გორგასალმან-დაიმორჩილა ალანთა და ჰუნთა, აიღო გამოსტაცა ეგრისი ბიზანტიასა, სძლია სპარსთა, განადიდა და გააძლიერა სამეფო. მოღალატეთა მოკლეს

მეფე აშოტ დიდმან-სძლია სარკინოზთა, ბრძოდა აგარიანთა, მოიღო ქართლი. მოიკლა მოღალატეთა ხელთაგან.

მეფე ბაგრატმან-დალაშქრა განძა სძლია ფადლონსა, დაიმორჩილა რატი, შემოიერთა ჰერეთი, ერთიან ჰყო საქართველო.

მეფე დავითმან, აღმაშენებელმან-შემუსრა სელჩუკნი, ქმნა ძლევადი საკვირველი, აიღო თბილისი, ჰყო სამეფო ნიკოფსიიდან დარუბანდამდის.

მეფე თამარმან-სძლია რუქნადინსა, განამტკიცა ქვეყნის ძლიერება. წარიღო ტრაპეზუნდი ბიზანტიასა. დასვა ერთგულნი მისივე იმპერიასა. დაუზავდა არაბთა უძლეველ მეფესა, სალაჰ ედ დინსა, მიიღო ფიცი წმინდა მიწას ქართველთა ღვთისმსახურებისა. დახარკა ხლათი და არჭეში. დაგმო წესი თავსაკვეთელისა.

მეფე ლაშამან-უკუაქცია მონღოლლნი. დახარკა განძელნი. დაიმორჩილა მთიელნი. მოიწამლა მისივე ნათესავთა ხელითა.

მეფე რუსუდან-შებილწა სამეფო ტახტი, დაამცრო ძლიერება სამეფოისა. მოიშორა მემკვიდრე ტახტისა, მე ლაშასი, დავითი. არღარა იყო ძლიერებაი ქართველთა.

უმეფობითა-დაიღალა საქართველო.

მე-წავედი დარუბანდსა, მოვიყვანე მემკვიდრე ტახტისა დავით, რომელ იყო მონღოლთა ურდოსა.

მე-დავეხმარე ჩემივე შვილის ძესა, ტახტზე ასვლასა.

ჯილდო ვერაგისა

ვინ იცის, მერამდენედ გაიყიდა საკუთარი ქვეყანა?

მერე* ვინემ ვერაგი ჯალალ ედ დინი მოვიდოდა, დავცალე ციხე ხიხანისა. თავი შევაფარე მარეთის ხევსა.

მერე ჯალალმან გამარცვა ზარზმა, ზანავი, დააქცია ხიხანის ციხე, გადაწვა ჯავახეთი, დოლისყანა, ძველი ხანძთა.

მერე ლალატით აღილო თბილისი. მოახსნა გუმბათი ეკლესიასა სიონისა.

მერე ამოწყვიტა მოქალაქენი, შეურაცყო ეკლესიანი. ბევრი სისხლი დაღვარა.

მერე ყველგან ძებნა სამარე მეფე თამარის, მცხეთას, ვარძიასა, ხიხასა. დოლისყანასა.

მერე ბევრი ამოწყვიტა, ვერ იპოვა სამარე მისივე ზეციური მტერისა.

მერე დუჟმორეულმან ჯავრით დაუწესა ჯილდო ფრიად დიდი. ათი ათასი

მერე იმედი ჰქონდა: ჯილდოს უცილოდ დახარბდებო ვინმე. ვპოვებო.

მერე თამარის მოძულეთა ბევრი ძებნეს, ვერ ეღირსნენ შეპირებულ ჯილდოსა.

მერე ვერცა ჯავრი იყარეს თამარისა.

მერე დაიგულეზდნენ სადმე, მივიდოდნენ გამარცვავდნენ.

მერე ვერავინ შეძლო პოვნა სამარისა.

მერე ყველა თავისი აზრითა და გუმანით ბჭობდა.

მერე ერთნი ერთს გაიძახოდნენ, მეორენი ამტკიცებდნენ სხვასა.

მერე დაეწურათ იმედი პოვნისა.

მერე წავიდა დესპოტი ჯალალ ედ დინი

...

დავარმან დამაბეზლა მთა-მთა დადის მალულად, ხატავსო.

გაჯავრდა თამარი, გირჩევნია შენივე პოემა დაასრულოო, გამაგებინე მხატვარი ხარ თუ პოეტიო.

ვუთხარი პოეტი ვარ, ჯავრი მომეძალება, გულს გავაყოლებ. არ მოვკვდები, პოემას არ დავასრულო თქო.

ბოლოს დაასუსტა, გატეხა ხორცი ბოროტმა სენმა, ჯავრობდა, ველარ დადიოდა მისივე ფეხითა.

ნატრულობდა: ბალახსა ზედა ფეხით გამატარა მთასაო. ბოლომდე იცავდა მარხვასა. ლოცულობდა. უფალს ავედრებდა ლაშასა.

*მერე-ქურუმთა ენას ასე იკითხება: მე ვარ მობრუნებული

გავცივდი ბერთასა

ათი მცნება. ათივე დავარღვიე

მე-ათი თვე ვიყავი ბერთასა, ბანასა. ათი თვე ველოდი თამარსა.

მე-ცვილისგან მისი ფიგურები გავაკეთე.

მე-ქვათა ინით ვღებავდი, მისივე თმისა ფერისა,

მე-დღე-ღამ მასზე ვფიქრობდი, ბევრს ვმუშაობდი, თეთრად ვათე-
ნებდი ლამეებსა.

მე-მოვხატე ბერთა, ბანა, დავასრულე დოლიყანა. ფეხზე მდგარსა
მომრევია ძილი.

მე-გავცივდი ბერთასა, თოვლსა და ყინვასა დალილი, ღამე ნათევი.
თავბრუ მეხვეოდა სიცხიანსა, ძვლები მტკიოდა. ვერ ვახერხებდი
ფეხზე დგომასა, ჩავარდი ლოგინსა. სიცხე არ იკლებდა. ტუჩბაგე და-
მებერა, ცივი ოფლი მდიოდა. მამცივნიებდა. თურმე ციება მქონია.

მე-ვერ ვახერხებდი წამოდგომასა. მკვდრის ფერი მქონია სახესა.

მე-ვერაგინ ვნახე ძმებთან გამეგ ზავნა. ვერ ვაცნობე.

მე-ვნერვიულობდი. მთავარი საქმე-დამთავრებული მქონდა. მერე-
ვინმემ მოიტანა ამბავი, ბოცო მისულა მეზობელ სოფელსა.

მე-არ მითქვია, არ იცოდა, იქ რომ ვხატავდი. მოვიდა ბოცო, მოიყვანა
ვინმე აქიმი, თურმე ციება შემყრია.

ცბიერი ბოცო, ვერ წაგიყვანო, ვერ ჩააღწევ ტობასაო. დამტოვა. გააგ-
რძელა გზა.

მე-შევეცოდე აქიმსა, არ ყოფილა შენი ნათესავი ნამუსიანიო.

ბევრი იწვალა. მომარჩინა, წამოვდექი მეათე დღესა.

მუზა სოსლანისა

თავიდან უნდოდა მეფის ქმარსა, გვერდით ჰყოლოდა. არ მოშორებოდა მეფესა. წავიდოდა თან გაჰყოლოდა.

ამაზე თავადი ქამადა(ვარდან) ხუმრობდა,

სოსლანსა თავისი ცოლი ჰყვარებია, თურმე ლექსები მიუძღვნიაო.

იმოდენა მუზა აქვს, პოემას დაწერსო.

დასვენება არ აღირსა მუზასაო.

აზელილ დაზელილი მუზით დადისო.

მაგას ცოლი და მუზა არევაო.

მაგის მუზას აქლემი ვერ მოერევაო.

მუზა გადმოფინაო.

მუზასა ცხენით დასდევსო.

ასე ხალისობდნენ მეფის ქმარის საქციელსა.

...

ჩემი დაწერილია წმინდანთა ცხოვრება. დამეხმარა დემნას ცოლი, თეკლე. მონაზონი ცუატი.

მე-დავწერე გალობანი სინანულისანი. აღვასრულე ბრძანება მეფე თამარისა.

მე-დავწერე ახალი კალენდარი.

ორმოცი წელი

მე-ორმოცი წელი ვწერდი ჩემივე ვეფხისტყაოსანსა.

მე-ვითა შვილი ვეფერებოდი.

მე-დავციცინებდი შვილსა. მანამ ცოცხალი იყო, ვერ ვახერხებდი წერასა.

მე-ვერ ვიცლიდი თამარის სიცოცხლესა, ბევრს მავალებდა.

მე-სომეხთა არ დამასვენეს, დაგვიწერე რამეო. უნდოდათ ხელმწიფე ტიგრანისათვის მიმეძღვნა სადიდებელი.

მე-ვეუბნებოდი: ცოტა მცალეთ, დავამთავრებ პოემასა, მერე დავიწყებ თქო.

მე-ვიცოდი ვერ დავუწერდი. ვერცა ვეტყოდი უარსა. ვიცი, იკადრებენ. სომხობას დამაბრალებენ. მათად დაიჩემებენ. ჩემივე ვეფხისტყაოსანსა.

მე-ქართულად რომ დამეწერა, იტყოდნენ: ხომ ხედავთ, ქართული კარგად სცოდნია. ორივე ენითა სწერდაო.

მე-სომხურად რომ დამეწერნა, იტყოდნენ: ასე სომხის გარდა ვინ დაწერდაო.

მე-მაგათთან ურთიერთობას სიფრთხილით ვეკიდებოდი.

მე-არ მითარგმნია სომხურიდან არაფერი. არცა სომხურსა მივკარებოვარ.

მე-ვიცოდი, ვერაგები იყვნენ.

მე-თამარმა მთხოვა, არ გინდა ამდენი წერა, იკმარე რაც დაგიწერიაო.

მე-ვუთხარი: მალე მოვრჩები თქო.

მე-არ ვეუბნებოდი ბაგულსა რას ვწერდი. არ ესმოდა. იცოდა ვწერდი დიდსა.

მე-ცილი დამწამეს.

მე-ვურჩიე დედოფალსა მეფედ დაესვა ლაშა.

მე-ვიცოდი, მანკაბერდელი ცდილობდა ყაენისაგან მიეღო მეტი უფლება.

მე-მოვხატე ღრმანი.ციცაბო ფერდობსა მოსჩანს ჩემივე დონ.ბაკოს
მხარესა ჩანს ლას.

მე-თხილვანასა მოვხატე ციცირონის დროინდელი კაპიტოლიუმი.

მე-ვურჩიე თამარსა,ვარდანმა წაიღო ლორე.

მე-ჩემივე დასა,ცუარის ვეცოდებოდი.დილიდან საღამომდის შეუს-
ვენებლად ვხატავდი ნაღვარევისა მთასა.

მე-მოვხატე არსიანის მთისა უკან.კარგა მოზრდილი ხარი.

მე-დავხატე კალუნდარის,ლას-ის ნიშანი.

მე-ტბასა მოვხატე, ვეფხისტყაოსანი,მეფე თამარი ტბასა.წყალი ვითა
ცრემლი მეფისა.

მე-სამ ენაზე დავეწერე ჩემივე ვეფხისტყაოსანი

მე-მომწონდა ციცირონი,დიდი მოაზროვნე იყო

მე-მინდა წავიდე. ვინახულო რომი.

წმინდა მარიამი

მესიზმრა წმინდა მარიამი. ვითომ ვიყავი ზემოთ, მეცხრე ცასა, მამა-
ზეციერთანა. მზეს ვუმზერდი ზემოდანა. იყო ლამაზი ეზო.

ეზოსა შინა ისხდნენ: მცხეთელი ელიოზ, ღირსი მამა ზოსიმე, მამა
ზენონ, წმინდა მეფე-ალმაშენებელი, დედოფალი ელენე, იოანე ზედა-
ზნელი, იოანე ათონელი, იქით ასურელნი მამანი.

დაღონებული იყო მეფე თამარი. ყველას ხელთა ეპყრათ ორ-ორი
სანთელი, თამარსა ერთი.

ვიკითხე მიზეზი. მითხრა დაღონებულმა, ამათ უფლება მისცეს ერ-
თი თავისიანის მოყვანისა, მე არ დამრთესო, ჯერ ადრეაო.

ყველანი ერთად იყვნენ, მე ცალკე ვიდექი მოშორებითა.

არ მაძლევდნენ უფლებას მიახლოებისა. ვიყვირე: თქვენთან მინდა
თქო.

უარსა იყვნენ, უფლება არ გვაქვს, თითო გვყავს ყველასაო.

მერე დავინახე მოდიოდა წმინდა მარიამი. მომიახლოვდა, ხელი გა-
დამისვა თავსა. მითხრა: ჯერ ადრეა. ცოტა მოითმინეო. მომცა პატარა
სანთელი ჩემივე ხელსა. დრო მოვა, შენვე წამოუღე თამარსაო.

დაილოცოს უფალო შენი განგება

ამინ

უფლისავე ნებითა

უფლისავე ნებითა მჯერა სახარებისა.

უფლისავე ნებითა დავწერე პოემა სიყვარულისა. ჩემივე მუზა თამარია.

უფლისავე ნებითა ორმოცი წელი ცრემლი მდიოდა თვალსა,

უფლისავე ნებითა ორმოცი წელი ვიყავი გარეთ გაგდებული.

უფლისავე ნებითა სიცოცხლე შევწირე სამეფოს ძლიერებასა.

უფლისავე ნებითა არასდროს მილაღატნია ჩემივე ხალხისათვისა.

უფლისავე ნებით ვწერე, ვთარგმნე, ავაშენე, აღვადგინე.

უფლისავე ნებითა ვიყავი მეჭურჭლეთუხუცესი.

უფლისავე ნებითა ვიყავი დესპანი მეფე თამარისა. არაბთა მეფისა, მონღოლთა დიდი ხანისა.

უფლისავე ნებითა მიბოძა არაბთა მეფემან მთა წმინდა მიწასა.

უფლისავე ნებითა დავიცავი სიცოცხლე ჩემივე შვილიშვილისა.

უფლისავე ნებითა მოვახერხე გამოხსნა ლაშას ძისა.

უფლისავე ნებითა მივედი ხანის კარსა. მოვიყვანე მეფე ქართველთა.

უფლისავე ნებითა დავიცავი სახელი მეფე თამარისა.

უფლისავე ნებითა ვძლიე ლიპარიტსა.

უფლისავე ნებითა მეორედ აღვადგინე დაქცეული ციხე.

უფლისავე ნებითა დავუბრუნე იმედი ხალხსა.

უფლისავე ნებითა დაიკარგა სამარე მეფე თამარისა.

უფლისავე ნებითა მოვხატე მთა.

უფლისავე ნებითა ვიპოვე ხელნაწერნი იოანე ზოსიმესი.

უფლისავე ნებითა ვძლიე ჩემივე სიხარბესა.

უფლისავე ნებითა სამოსელის ამარა წავედი წმინდა მიწასა.

უფლისავე ნებითა შევუნდე ყველასა.

უფლისავე ნებითა ვემსახურები უფალსა.

მე და შენ

მ

ე

ვარ შოთა, ტბელი, რუსთველი, ძე ივანე აბუსერიძისა.

დავიბადე ტობასა.

მივუძღვენი მეფე თამარსა, ვეფხისტყაოსანი.

მოვხატე ტაო, ხანძთა, შატბერდი, ვარძია.

ხოტბა შევასხი თამარსა.

შევხარი მზესა.

მდუმარესა და მოუცლელსა.

მთასა მძინავს, ხიხანსა.

ვარ ხელოვანი.

ვარ პოეტი და მგოსანი.

თურმე გითქვამს ჩემი სჯობსო, ვით არ აჩერებ ენასა,

ვინ გიქო? ნურავის ეტყვი, ეგეც ეყოფა იმასა.

შ

ე

ნ

შენ ვინ ხარ ჩახრუხასძვე?

შენ, ძე ვინმე გაბელისძესი.

შენ, ცანცარა, ჩანჩურა.

შენ, შეხედე მზეს და ამომხედე მე.

შენ, გერჩივნოს ტოლი შენსა ტოლთა შინა ძებნე.

შენ ნადირალა და უვიცი ხარ.

შენ, ვითა ძალლი ელაქუცები.

შენ, ხარ ხელოსანი.

შენ, ვაცი ხარ თხათა ჯოგთა.

შენ მძორთა შეექცევი.

შენ ენაგრძელი აგდიხარ ძირსა.

შენ ზი ჩეროსა თუ ჩურანსა.

სხვა რამ

გაწვიმდა. გავცივდი. სამი დღე ვიწექი. არავინ მოსულა.

ვერ დავიცავი თეკლე, დემნას ცოლი, ჩემივე ნათესავი. მოვიდა, მელანი მომიტანა. ტანსაცმელი გამირიცხა.

ვერ მივუსწარი, ვერ ვიკავებ ცრემლსა. დამიტოვა წიგნები

წავიქეცი, ქვას თავქვე დავეცი, გამწარებული ვაგინებდი ცრუ საწუთროსა.

მომინდა გაცურვა. ტბასა წყალი ცივია, დაბანა მინდა, ცურვა არ ვიცი.

თუ ჩავყვინთავ, ველარ ამოვალ, ყურსაცობი არ წამომიღია.

რუსთავი, ქვემო ზადელა და შუარტყალი წავილე საერისთავოსა.

ვიცი ყბაყურას ცივი წყალი არ უყვარს.

ხატი წავილე რუსთავსა.

ბოჩოლა წავიყვანე ცუარისთან, ბულა აქ არ იყო.

არ ვიქცევი სწორად, გავაცურე საცოდავი ვარდანი, იგივე ერისთავი, თავადი ქამადა. წავართვი ზედოწმინდა

ვიცი, ყუთლუ არსლანმა ვერაფერს ვერ მიაღწიასულეულურად მოიქცა

ვიცელქე, თავად ქამადას ვუწოდებ ვარდანსა, ვითა გვარი აქუს, ცრუ გვარი

ივანესა ვუწოდებ ყუბასარსა, ვითა მამასა მეჭურჭლეთუხუცესისა.

ვარ რუსთველი.

მე და ზოსიმე

ორივენი ვართ ვერძის ნიშნით დაბადებულნი,
ორივე ვართ დაბადებულნი ტახის წელსა
ის იშვა ივლიტასა, მე დავიბადე ტობასა.
კიდევ ბევრია საერთო.
დავიბადე აპრილის ჩვიდმეტსაა. ისა აპრილის თექვსმეტსა.
ორივემ ვილუაწეთ აჭარასა. ორივენი ვიყავით მთასა.
ის დაბასა ფურტიოსა, ფოთელურსა, ხიხასა.
ორივემ დავკარგეთ პირველი შვილი.
ორივემ მივაღწიეთ ღრმა სიბერესა. ორივენი ვართ შავი ბერი.
ორივემ ავაშენეთ ეკლესიანი. იმან ბევრად მეტი ააგო.
ორთავემ ბოლოს მივაშურეთ იერუსალიმსა.
ორივენი ვიყავით ღირსი მამა.
ორივემ თავი შევწირეთ სამშობლოს სამსახურსა.
იმან შვა ანზანი, ქორონიკონი, მე ახალი კალენდარი.
ორივემ მოვუარეთ თომა მოციქულის თავსა.
ორივენი ღარიბნი ვიყავით. ორივეს ორ ორი ძმა გვყვანდა.
ორივენი თავადის გვარისანი ვიყავით.
ორივემ ბევრი ცრემლი ვღვარეთ.
ორივემ ბიოგრაფია დავფარეთ ბურუსითა.
რუსთველის სახელსა ვიყავი ამოფარებული, ის დაბელის სახელსა
ვარ შოთა, მე ივანე აბუსერიძისა, ის ივანე, მე გიორგი ჩორჩანელისა
ძმასა ვარდანსა დავარქვი თავადი ქამადა, იმან თავისივე ძმასა აღ-
ბულა.
ჩემი ძმა დაესახლა ზაქიეთსა. იმისი ძმა ხევწრულიუსა

გვიზოდა თამარმა

ვინმე მესხი მელექსე, მე ვარ.

მამა ივანე, პაპა აბუსერი, დედა ხათუთა, ბიძა ფალა.

ძმა აბუსერი, ვარდანი, იგივე ქამადა.

მეძახიან დიდი პაპის სახელსა, ტბელსა.

წინაპარნი მოვიდნენ ატენის, ძამას ხევიდანა,

ტბელნი, ძველი აბაზასძენი, შვიდნი ძმანი

წავედი ხიხანსა ზედა ხევი.

ძმა ვარდანი, იგივე, ქამადა ზაქიეთსა, იმერხევსა, მერე ლორე-ტა-
შირსა.

ძმა აბუსერი მზვარესა, ქვედა ხევსა

და ვანენი, ცოლი ივანე ორბელისა, დედა ცუატისა, მისივე სიძე დემნა

მეფე თამარმა აჭარასა, არსიანსა მიზოდა ციხე ხიხანისა.

...

ციეზის წამალი მზადდება ხის დამპალი ქერქისაგან.

თეკლე დემნას ცოლი. დემნა დაკოდეს.

ვთარგმნე: სოკრატე, სოფოკლე, სენეკა, ციცერონი, არისტოტელე, ცამე

ტი ასურელი მამა.

კალენდარი

უფალი იესო ქრისტე,

ეს არის ქართული ასომთავრული კალენდარი ლასი

ვარ ქართველი პოეტი რუსთველი. იმავე ტბელი

ლას მზის და მთვარის ქართული კალენდარი.

ლასით

პირველი თვე ვერძი

მეორე თვე კურო

მესამე თვე მარჩბივი

მეოთხე თვე კირჩხიბი

მეხუთე ლომი

მეექვსე სახვი

მეშვიდე სასწორი

მერვე თვე ღრიანკალია

მეცხრე თვე მშვილდოსანი

მეათე თვე ვაცი

მეთერთმეტე თვე საქანელა

მეთორმეტე თვე ლასი

ძველი კალენდარით მეცამეტე თვეს ერქვა თოთი. ყოველ მეცამეტე

წელს მეორდებოდა.

ექვსი თვე ნაკიანი, ექვსი უნაკო. თებერვალში 29 დღე.

წელი ასე ნაწილდებოდა პირველი ექვსი თვე (186), მეორე (179).

ვარ დონ

დონ ვარ მე. მივუძღვენი მეფე თამარსა
დავასრულე 1233(6837).

მთვარის კალენდარი, სამი ათეული, ოთხი შვიდეული.

ძველი ციკლი მთვარის წლისა: ათი თვე. ათივე თვე მთვარისა
ახალი კალენდარი დონ. ძველი ლას

მრავალწლიანი შრომა და ჯაფა დავებარჯე ამის დასათვლელადა.

უნდა მენდოთ, დონ ახალი კალენდარი ბევრად ზუსტია ვიდრე ლას.
ორივეს ძირი ძველ ასომთავრულ კალენდარია.

ძველი კალენდარი შევისწავლე საფუძვლიანად, გამოიჩნდა ცდომი-
ლება.

ყოველი (124) ციკლის მომდევნო (4) წელი ვითა ხელი ორი კაცისა.
ბოლო ორი ნაკიანი (127; 128).

ლასის ციკლი იწყება ვერძის ნიშნითა.

დონი გავუსწორე ლათინთა კალენდარსა. პირველი თვე ლათინუ-
რით იანვარი.

ლას-წელი ერთი (365) დღე-ღამე, უნაკო.

წელი ერთი (366) დღე-ღამე, ნაკიანი.

ციკლი ოთხი წელი. 1461(1460; 1) დღე-ღამე

დიდი წრე ლასით: (124): ნაკიანი (31), უნაკო (93). დღენი დიდი ციკ-
ლისა (45291).

დონ-წელის დღენი იგივე მცირე ციკლის დღენი (1461). დიდი ციკ-
ლი (128). მცირე ციკლი (32). ნაკიანი (33). უნაკო 95(94*; 1). დღე დიდი
ციკლისა 46753(46752; 1).

დიდი მოქცევა, ინდიქტიონი (532). დიდი მოქცევა ლასი 496(4*124),
დონი 512(4*128). დიდი ინდიქტიონი ლასით: (133; 399). დონით: (137;
395).

ცდომილება დონისა; (6) დიდი მოქცევა (3072). ბოლო (768) ე მცირე
ციკლი (3) ნაკიანი წლით. დღე (1122072; 1).

თურმე არ უგლოვიათ

მოკვდა ჩემი მზე,თამარი,თვესა მაისისა პირველსა.თავზარი დამც.
ჩუმად დავიტირე.

ათი თვე ვიგლოვე.ათი თვე ცრემლი მსდიოდა თვალთაგან.

თურმე ჩემსავით არვის უგლოვია გულითა

თურმე არ უგლოვია ჩვენივე სამეფოსა

თურმე არ უგლოვიათ თავისივე ნათესავთა.

თურმე არ უგლოვია თამარის შვილსა.

თურმე ვერ გაუბედეს ლაშასა,ათი თვე ვიგლოვოთო.

თურმე მოკვდა თამარი,დაასვენეს სვეტიცხოველსა.

თურმე სამი დღე იგლოვეს ეკლესიასა.

თურმე ღამე კუბო წაუღიათ გელათსა,იგლოვესო სამი დღე.

თურმე დამარხეს გელათსა,თავისივე დიდი პაპის,დიდი დავითის
გვერდითა.

თურმე ციდან სველი თოვლი მოდიოდაო,ბუნებამ იგლოვაო.

თურმე ჩემივე შვილმა ლაშამ მოიპარა ცხედარი თამარისა.

თურმე ცხრა ერთნაირად მორთული კუბო მოამზადებინა.

თურმე ცხრა კუბოს ათ-ათი კაცი მიაცილებდაო.

თურმე ცხრავე სხვადასხვა მხარეს გაემგზავრაო.

თურმე არავინ იცოდაო რომელ კუბოს ესვენაო მეფე თამარი.

თურმე ვერავინ გაიგო ზუსტი ადგილსამყოფელი მეფის სამარხისა.

არ მიკადრებია ჩემივე ძისთვისა.მეკითხა ადგილი მეფის სამკვალისა.
ვერ მობრუნდა,მომიკლეს ჩემივე შვილი.

ბევრი ძებნეს ვერაგი ჯალალის დავალებითა.ხარბთა დიდი ძღვე-
ნისა.

ვერავინ იპოვა მეფე თამარის სამარე.გაუჩინარდა მისივე და უფ-
ლის ნებითა.

ავაგე

ავაგე და მოვხატე ეკლესია ტოზასა

ავაგე შვიდი ეკლესია

შევაკეთე რვა ეკლესია, მოვრთე ჩვიდმეტი, მოვხატე ორმოცამდე

ხელმეორედ აღვადგინე დაქცეული ციხე ხიხანისა.

გავდე ხიდნი ცხმორისსა, სხალთასა.

გავიყვანე გ ზა ლაკლაკეთსა, შუბანსა. ნაქალაქევს ზემოთა.

გავმართე გ ზანი მარეთსა, ზამლეთსა, ზანავსა, ზარზმასა

...

ჩორჩანელი და ჩორდვანელი ორივე ერთი ჯიშისანი არიან

ვერ დავიტირე

თინათინი ჩემივე მზე თამარია

ათი თვე გავიდა დაგვარგე თამარი

ათი თვე ვით მკვდარი დავდივარ

ვერ დავიტირე დედა,ვერც მამა.მოკვდა ვიყავი საპყრობილესა. ციხესა თმოგვისა

ვერ დავიტირე დანი და მმანი.

ვერ დავიტირე ვერცა ცუატი, დემნას ცოლი.

ვერ დავიტირე დემნა,ვიყავი საპყრობილესა.

ვერ დავიტირე ლაშა,ვერ გავიგე,გვიან მოვიდა მაცნე.

ვერ დავიტირე შაოსანი ვანენი,ჩემივე და,ვიყავი შორსა.

ვერ დავიტირე და,ცაცი,მოკვდა ზამთარსა,იყო ნაღვარევესა.დიდი თოვლი იყო,ვერ შეეძელი მისვლა.

ვერ დავიტირე ვარდანი, მოკვდა ზამთარსა.იყო შორსა ტაშირსა.

იანვარი ვერაგი თვეა.ამდენი სიცოცხლე წაიღო.ამავე თვესა მოკვდა ჩემივე შვილი ლაშა,დაი ვანენი,ცაცი,მმა ვარდანი,მამა, დედა ხათუთა, მკვდრად იშვა ჩემი ორი შვილი.

...

გავდე დიდი თაღოვანი ხიდი ფურტიოს, ზამლეთსა

დავაგე ვ ზა ზანავსა,ბაკოსა და არსიანის თავსა, ზაქარწმინდასა.

ავზიდე ლოდები შიგანას ლელისა ჩემივე ციხესა,ხიხანსა.გავდე ბაგირი,ავზიდე.მეორედ ავაგე ციხე.მოვზიდე ტალახი ღმანისა ზორბა ხარებითა.

მოვიყვანე წყალი გვირაბითა,ერთი ეჯია.

ავაგე ჭა შავი ყორის ქვითა.ჭურებსა შიგან ვაგროვებდი წყალსა.

დავმარხე ციხის ფერდსა ასიოდე ქვევრი.გავავსე წყლითა.ბუჩქნარით დავხატე შოთა, შორიდან ჩანს.თამარი ნიღაბითა.

აღვადგინე ციხე,დანგრეული ლიპარიტის მეოხებითა.

დავხატე ჩემივე შვილი ციხის გვერდითა.ხელთა უპყრია სკიპტრა.

დავარქვი

ბურუსით დავფარე ჩემივე სახელი.

ვერ ვიგუე ჩემივე ცოლი ბაგულ, მისივე გერნი.

ყვავდი ვითა კატა თავგსა. მერე ცოლი გერეებით წავიდა ტობასა
ვუთხარი გაგელსა, ტობასა ჩემივე სახლსა მივცემ ბაგულსა.

დავარქვი ტარიელ. სახე ორი კაცისა: დემნას და ძმადნაფიცისა.

დავარქვი ასმათ თეკლასა, დემნას ცოლსა. ჩემივე ნათესავსა. ბოლომ-
დე უერთგულა დემნასა. ვითა მონაზონი ცუატი.

დავარქვი თინათინ, ჩემივე საყვარელსა, თამარსა.

დავარქვი თხამარი თამარსა.

დავარქვი ლაშა ჩემივე შვილსა.

დავარქვი დონ ახალ კალენდარსა.

დავარქვი ხიხანი, მეორე სახელი მთასა არსიანისა.

დავარქვი თხავითი თამარის ქმარსა, დავითსა.

დავარქვი დავარი თამარის დასა რუსუდანსა.

დავარქვი თავადი ქამადა ჩემივე ძმასა.

დავარქვი თხავადი ვარდანსა.

დავარქვი თხალ თევზა ჩემივე ცოლსა, ბაგულსა. ხესა ავიდა, წყალსა
ჩავარდა.

დავარქვი ხანენი ვანენსა, ივანე ვითა ხანი ტაშირისა.

თამარსა ჩემივე საყვარელსა ჩუმად ვეძახოდი კლეოპატრასა.

დავარქვი ვეფხი თამარსა ვითა ანგელოზსა.

დავარქვი ვეფხვი დავარსა ვითა დემონსა.

დავარქვი მოყმე ვეფხვზე მონადირე, ლაშასა.

დავარქვი ცრემლის ტბა. სათახვეს ზედა ტბასა. შრებოდა ზაფხულ-
სა. გავწიე არხი ვითა ცრემლთა საწური. ტბა დავამგვანე ცრემლსა
თამარი ჩუმად მეძახოდა სოლომონსა.

დავარქვი მალხალ ჩემივე დასა ცაცის. ლამაზი იყო, მოილოცა მალხა.

დავირქვი შოთა რუსთველი, დემნას მერე.

დავირქვი მესხი მელეუსე თამარის მერე.

დავირქვი აბუსერისძე ტბელ ლაშას მერე, სახელი ჩემივე დიდი პაპისა, გვარად პაპისა სახელი.

დავარქვი ვეფხისტყაოსანი ჩემივე პოემასა, დაყავი ვითა სახლი ორი ხარისა.

ვითა კალენდარი (32,33), ვითა დიდი მოქცევა (532), ქარაგმა წმინდა მამისა, პეტრე იბერიელისა.

ვითა სახლი დემნა უფლისწულისა, ვით მიძღვნილი სადიდებელი.

ვითა სახლი მეფისა და მოყმისა, ხოტბა შევასხი საყვარელსა.

ვითა ასპარეზი ბრძოლისა; დემონისა და ანგელოზისა, არსი სიცოცხლისა.

მინდოდა მომეხატა თამარის სახე სათახვეს ტბასა.

მოვხატე დემნა ტბასა, თავსა ოტარიდი.

ხილვა

მქონდა ხილვა,

ვიხილე ნამდვილი სამოთხე,

ვნახე სულთა სავანე,

ცხოვნება წმინდა სულეებისა,

დიდება სახელსა შენსა უფალო, ამინ

ბოროტება ჩავიდინე

დიდი თოვლი მოვიდა. ვერ წავედი ტობასა.. დაფარა კარ-მიდამო.
მციოდა. მარტო ვიყავი. გარეთ გასვლა გამიძნელდა. გზანი დაფარა
თოვლმა. მშოიდა. დამაუძღურა. ლამის შიმშილმა მომიღო ბოლო.
არაფერი მქონდა. ცამეტი დღე არ მიჭამია. არსაიდან მქონია იმედი
მაშველისა. მთელი ზამთარი არავის გამოუვლია.

მიწურულსა დეკემბრისა მოვინდომე გაკვალვა გზისა. მეგონა დაბ-
ლა მივალ მდინარის პირსა, მერე ვეცდები მივიდე ბაკოსა.

თურმე ბევრად დიდი ყოფილა თოვლი. ვერ ვახერხებდი სვლასა.
ხრამამდე მივედი. თურმე დიდი განსაცდელი მელოდა ხრამის პირ-
სა.

ვნახე ბოკვერი დათვისა, ზემოდან ჩამოვარდნილი. ვერ ახერხებდა
წასვლასა. დამძლია ძალამა შიმშილისა. ვითა ბარბაროსმა გავიმეტე
ძღვენი ზეციური მამისა. გამოვიტანე ფიწალი, ყელსა გავჩხირე. მებ-
რძოდა, გამვრა ბრჭყალი. არა ვჩიოდი. დავკალი, გავწმინდე.

ბეწვსა მარლილი დავაყარე. ფიჩხით და ჩალით კოცონი დავანთე. ცოტა
შევბრაწე, დანარჩენი შევინახე.

დაილოცა ღმერთო შენი განგება, ამხელა თოვლსა და ყინვასა საკვე-
ბი მომცა.

სიკვდილამდე ერთგული ვიყავი დედოფლისა.

ვარ მესხი მელეჟსე, ქართველი პოეტი, შოთა რუსთველი

ათი მცნებიდან ათივე დავარღვიე. ვერ დავიცავი ვერცერთი.

ვარ ცოდვილი.

ქონება დავუტოვე ქვრივთა და ობოლთა

დამლოცე, მომიხსენე საქართველოვ, შენივე ცოდვილი შვილი.

თავადი ქამადა

ძველი ქართველი თავადი, ღვიძლი ძმა ჩემი, ვარდანი.

თამარმა ჩუმად უბოძა მამულნი ჩემი ხათრითა.

თურმე დავარმა უთხრა ვარდანსა, თამარმა არ იცოდა, რა მოგცაო.

მიხვდება უკანვე წაიღებსო, უმტკიცებდა უარი თქვენვე თქვითო.

ავიღე წიგნი მათივე წყალობისა. მივედი მეფე თამართანა. ვუთხარი:

თურმე არ უნდა ვენდოთ შენივე წყალობასა თქო. ცრუ გამოჩნდა, შე-

ნივე და ასე ირწმუნება, ვითომ მევე დამეწეროს საბუთი ჩემივე წყა-

ლობისა თქო.

გაიგო თამარმა. გაცხარდა. მითხრა: ვინ მისცა ამდენი უფლება, ჩემივე

გაცემულ წყალობას ეჭვობდესო. იმათ გადაეცი, ჩემგან ბოძებულსა

ვერავინ წაართმევსო.

უბრძანა მწიგნობარსა მოედებნა მისივე დაი, დავარი.

მოიყვანა მწიგნობარმა მეოხებითა თავისივე მსახურისა. ვერ გაიგო

დავარმა, მიზეზი ხმობისა.

მოვიდა წინაშე მეფისა, დადგა ვითა ასპიტი, გველი, მახრჩობელა, უწ-

მინდური. ეგონა გაიტანა თავისივე ვერაგობანი.

მცირე ხანი მდუმარე იყო თამარი. ეტყობოდა ვერ იჯერებდა. ეგონა

ვერ გამიბედავდაო. ნახა მისი ბინძური თვალნი, მოელვარე ვითა აფ-

თარისა, მძორის წინაშე მდგომისა, თავი ვერ მოთოკა მეფემა. უთხრა:

რამდენი უნდა ვითმინო შენივე ვერაგობანიო.

მეფე ვარ, მევე დავადგენ წყალობასა. აღზევებასა და დამცრობასაო.

საკმარი მოგეცი, მოგეთოკა შენივე ვერაგობანიო.

უცებ აენტო მეფური მრისხანებითა, გაეთრიე აქედანო. აღარ მსურ-

სო ატანა შენიო, თუ არ მოიშლი. იცოდე, შენივე ბოლო სახრჩობელა

იქნებაო.

პირველად ვნახე განრისხებული მეფე თამარი.

უხმოდ წავიდა დავარი, გესლიანსა და უწმინდურსა ეწერა მისივე

სახესა: გაზღვევინებთო.

უნდა მივმხდარვიყავი მაშინვე,ვერ წარმომედგინა ამას თუ გაბე-
დავდა.თურმე გაურიგდა ასულსა თამარისა.დასა მეფისა,მომიკლა
შვილი,გამაუბედურა,წამართვა ძე,უმეფო ჰყო საქართველო.

ბედნიერი თამარი,ვერ იხილა ვერაგობანი მისივე დისა თუ ასული-
სა.დაკარგვა მემკვიდრისა.

თურმე დავარმა ასპიტის შხამი გაურია ღვინოსა.დააღვინეს ლაშა-
სა.გამწირა მე.გაწირა მისივე და,ვერ ვუშველე.უეცრად მომკვდარა.

არ დაინდეს მემკვიდრე ჩემივე ძისა.დამინდო უფალმა,შევძელი,
გადავარჩინე.

დამიმალეს.გვიან გავიგე.

თურმე იმავე ციხეს მოუწამლავთ მეფე დავითი,მამა დემნა უფლის-
წულისა.ხელი მისივე ნათესავისა.

დიდია ხელი აღზევებისა,დიდია ფასი დაცემისა.

თურმე აზღვევინეს ვერაგობანი ჩემივე შვილის მკვლელთა.ვიცოდი
დაეძებდა ხალხი ჩემივე ძისა.

მომიტევე უფალო,ცოდვანი ჩემნი.ვერ შევძელი მათი დარწმუნება.

მომიტევე უფალო სისუსტენი შენივე ცოდვილი შვილისა.

ამინ

დავარქვი ვარდანსა,ვიცრუე

რუსთველი შემთხვევით არაფერს ამბობს. მისი სიტყვა ნაფიქრი, განსჯილია. ძმასა, ვარდანსა, თავადი ქამადა დავარქვიო. ვგონებ არ იქნება შემთხვევითი სახელი.

ქურუმის ხელი გააყოლებდა ტვირთსა, ვითა ვალსა თავისივე ვერაგი ძმის სახელსა.

ცალკე ამბის სამალავად აქცევდა, დამალავდა, დაშიფრავდა შეინახავდა ამბავსა მისივე განსაცდელისა.

რას ნიშნავს თავადი?. თავი, თავი მთავარი, თავი უფროსი...

ჩანს აზრი და კონტექსტი ქარაგმისა. "თავი და მადა აქ". "თავი"-მინიშნებაა. ქარაგმა მთავარი შემოქმედისა ან თავისა, ვითა მთავარი გმირისა. მთავარი მინიშნება "თავი"-ია.

თავადი ქამადა ორი სიტყვა, ორივე სიტყვას ექვს-ექვსი ნიშანი, ანუ შეფარვით თქვა ტოლიაო. (6) ტოლი (6)ისა.

გამოვსახოთ ცხრილი.

თ ა ვ ა დ ი ქ ა მ ა დ ა

<u>თ</u>	<u>ა</u>	<u>ვ</u>	<u>ა</u>	<u>დ</u>	<u>ი</u>
ხ	ს	ტ	ბ	რ	ნ
ზ					ქ
<u>ქ</u>	<u>ა</u>	<u>მ</u>	<u>ა</u>	<u>დ</u>	<u>ა</u>

გვაქვს ორი პარალელური მწკრივი

თავის მისაღებად უნდა შევაკვსოთ გვერდები.

თავ-ი და მადა.

თავდაპირველ სიტყვებშიც და აქაც ბოლო ორი ასო ნიშანი შენარჩუნდა, დი და და. ლოგიკურად მარჯვენა სვეტი უნდა შეივსოს ორი დაბოლოებით 1). დი, 2). და.

შეივსო ყველა გრაფა

ახლა ვნახოთ რა თქვა:

თავადი ქამადა დავარქვი ვარდანსა.მადა დიდი აქვს.ვითა თხავარ-
დი,დავარი.თხავადი ვარდან.

ქმარსა თამარისა:თხავითი.

მოვხატე დავით.ვითა ტახი.დავამგვანე თხასა. სათახვეს ტბასა ზე-
მოლან დავხატე თამარი.სახე თეთრი ტალახითა დავფარე,ავდარსა,
ნამიანს არ იქნება,უნდა ნახო მზიანსა ამინდსა,ადრე.

მთავარი მინიშნება;ტოლი ტოლისა.ნიშანი ორი სახელისა (6) და
(6).მხედრულით (ვინ) და (ვინ).რიცხვი (30) და (30).ძველი ქარაგმით
(პირ) და (პირ).ალეგორია ორპირისა.პირდაპირი ერთი პირი და
პირს უკან მეორე პირი.12(6;6) ქარაგმა კალენდარული წრისა.(66)
ალეგორია მეფე თანარის თარიღისა.(12) ლას,ქარაგმა მეფე ლაშას
თარიღისა.მინიშნება ორივე სახელის ცაწერა ვითა კალენდარული
წრისა:(თავადი) და (ადამაქ),შებრუნებული პირი (ქამადა).იგივე
ორი პირი თავადისა.

<u>თ</u>	<u>ა</u>	<u>ვ</u>	<u>ა</u>	<u>დ</u>	<u>ო</u>
ო	ვ	ე	რ	ა	ს
ს	ა	ლ	ა	ვ	ა
<u>ა</u>	<u>დ</u>	<u>ა</u>	<u>მ</u>	<u>ა</u>	<u>ქ</u>

<u>9</u>	<u>1</u>	<u>6</u>	<u>1</u>	<u>4</u>	<u>10</u>
10	6	5	19	1	20
20	1	12	1	6	1
<u>1</u>	<u>4</u>	<u>1</u>	<u>13</u>	<u>1</u>	<u>24</u>

ორი მწკრივის მიმდევრობით შევსება დამატებითი მინიშნება ქარა-
გმისა.მხედრულით (თ)9,ქართული ქარაგმით (9).(იქ) მხედრულით
(34) ხარ.ძველი ქარაგმით (ცი).იგივე ასი (100) ასაკი კაცისა.მარჯვენა
მხარეს მინისნება (ას).ერთად (ქ;ას;ი).მეორე მთავარი მინიშნება (9)თ
და (9)ქ.მარცხენა მხარეს იგივე მინიშნება (ას)ი.

(ქას) ქარაგმა ტბელის ზეგანის ზიქურათისა.

წრეზე (16) ნიშანი,მარცხნიდან მარჯვნივ მიმდევრობით:(თავადი; სა);(ქმად;სი).

მარცხენა მხარეს ქვევიდან ზევით ორი გრაფა,მოპირდაპირე ზევიდან ქვევით.ორი გრაფა (დ;ას) და (დ;ას).მინიშნება ქართული ქარაგმის (4)ე ნიშანისა (დავ).

ორ-ორი გრაფა ვერტიკალურად:(ავად) და (დავა).მინიშნება დანარჩენი გრაფებისა:(ველ;ა) და (მარ;ა).

(ველ) იბერის ქარაგმით (65).კაბალა (11)კ.ქარაგმა ერთად:(კ;ა);(მარ;ა).იგივე თალი.

დავარმა მისივე დასა.

ვალი თავადისა ქმადასი.**ვალად დავალ.ვარამ დამაქ.**

არამ მდა სიავისა თავადისა ქმადასი.

(ვარამ და მაქ) ქარაგმული მიმდევრობა.ვარამ გაგელი მამა პოეტის ცოლისა,მონაწილე მეფის ლალატით სიკვდილისა.სხვა ვარამ გაგელი გამზრდელი სოსლანისა.მესამე ვარამ გაგელი მონაწილე შეთქმულების წინაშე ლაშას მემკვიდრისა.

(ველა;დავა;თისა) და (არამ;დავა;ქასი).

(ქ;ას;ი) მხედრულით (24;100;10).იგივე (34;100).დრო ხარისა და (ცი;ცი).ქარაგმა დრო ორი ხარისა.

მარცხენა და მარჯვენა სვეტი ვერტიკალურად:(თი;სა) და (ქა;სი).

(თი;სა) ქარაგმა თათი ლომისა სახლსა კაცისა.

(ქა;სი) კაცის სახლი ზეგანსა.ორივეს ჯამი (40)რი და (55)ურ. ქარაგმა:რიტორი ურისა.

ჰოვეს დავარი

მეფე თამარის ბრძანებითა დამევალა ბრძოლა მისივე დისა, დავარისა და თავგასული თავადების წინააღმდეგ.

მათი აღზევება ზღვარსა იყო გასული, მისივე და, დავარი, ფარავდა იმით ვერაგობასა. თვითონვე უწყობდა ხელსა

გიორგი რუსმა დიდი შფოთი მოიტანა, დავარი შიგნიდან უჭერდა მხარსა. ვაზლვევინე ცბიერ გაგელსა. მისი მამული მივეცი ძმასა ვარდანსა. ქსანი და ზეკარი მივეცი თყვარყვარესა.

მეძავი დავარი ცდილობდა მასთან ვყოფილიყავი. მიყვარდა თამარი. სხვა არავინ მინდოდა.

დავარი მეუბნებოდა დაანებე თავი თამარსა. მამალებდა, მეც გაგიჩენ შვილსაო. ჭორი დამიყარა, ვითომ მისი საყვარელი ვიყავი. ვერ დამიყოლია, ძვირად დამისვა. დააღვივნა შვილსა შხამი შავი ასპიტისა. არ ვიცოდი, ვერ გადავარჩინე.

თურმე მალევე მომკვდარა ძე, ლაშა. მივედი ქუთაისსა. ძე ვიგლოვე სამარესა. დამიმალეს, არ ვიცოდი, გვიან გავიგე.

მომიტევე უფალო: ვიფიქრე შვილის საფლავსე. დაგიკლავ მაგასა, ვითა წარმართი მისივე ღმერთსა.

არ ვიცოდი სად მეძებნა, დაიკარგა კვალი მისი.

თურმე ექვსი თვე უძებნია ლაშას ხალხსა. უპოვიათ დამალული ბანძასა.

დაუნახია შეშინებულა, თურმე ყვიროდა მოშორდით აქედანაო.

დაცვის ბიჭები რას აკეთებენ, როგორ შემოგიშვესო.

დიდი ქრთამი მიუციათ. გაუღიათ კარი დარაჯებსა.

თურმე კიოდა: დაცვის ხალხი სად არიან, გააგდეთ აქედანო. გაცოფებული ასკდებოდაო., დორბლი მოსდიოდა პირიდანაო.

გაქცევა დააპირო, დავიჭირეთო. გაშმაგებლმა უკბინა მხარსაო. ვაზლვევინეთო.

მომიტევე უფალო, გამიხარდა სიკვდილი ასპიტისა

გზას იერუსალიმისა

ვარ მონა იესო ქრისტესი.

მონასტრის ფრესკა დავხატე ტბასა. ვარ ანაფორასა ფარდის დაბლა. დავხატე წასვლამდე. ვერ დავაწერე სახელები წმინდანებისა. მოვერიდე არ წაებილწა ვინმესა.

თავი დავფარე თეთრი ფერის ქვითა. თავი ადის გზასა.

მეგონა დასრულდა მისია კაცისა. არავინ დამრჩა, მოხუცი მარტო დავრჩი ციხესა. ვაპირებდი გამეზავრებასა.

გონი მივაბრუნე გზასა, ხელი სამზადისსა. დარდი მოხუცის ბოლო გზისა. ნაღვლიანი ვუცქერდი მთასა. ღამე ვფიქრობდი. თურმე ბევრად ძნელია მეზავრის დადგომა ბოლო გზასა.

დამძინებია დაღლილსა. ვიხილე უცნაური სიზმარი.

გავემზადე, მარტოკა გავუდექი გზასა. დავემეზავრე ქარავანსა.

გავედით ფოთიდანა. ადგილი არ დამხვდა გემსა. მითხრეს: ათი დღე დაელოდე, მეორე ქარავანი გავაო.

ავედი გემსა. მცირე ადგილი ვიპოვე. დავდგი ჩემივე სკამი, დაღონებული დავჯექი. ვიცოდი აღარ მეღირსებოდა ხილვა ჩემივე ქვეყნისა. გეზი აღმოსავლეთით ავიღეთ.

ვითომ დღე ვიჯექი, ღამე დავდიოდი. არ გადიოდა ზაფხული.

დავიტანჯე. ვიცურეთ მთელი თვე. მოვალწიეთ დარდანელსა.

იმ დღეს ძღვა წყნარი, არ ღელავდა.

დაღამდა, შავმა ღრუბელმა დაფარა ცა. ჯერ წვიმა წამოვიდა. მერე ამოვარდა ქარი. საშინელი ჭექა ქუხილი დავგატყდა თავსა. გაიტაცა გემი ტალღამა. ატყდა ჩოჩქოლი. ვერ გავიგე, რა ხდებოდა. ქარი აქეთ-იქით ატრიალებდა გემსა.

ავიღე ჯვარი, დავიწყე ლოცვა. ვევედრებოდი უფალსა, ვთხოვდი შველასა.

მცირე ხნის მერე გემი წამოედო მეჩეჩსა, აყირავდა.

ჩავცვივდით წყალსა. ბევრი იქვე დაიხრჩო. ვითომ ყავარჯენით მოვეჭიდე გემსა. ასე დავყავი დილამდე.

ხელებსა ვანაცვლებდი. ტალღები არჩევდა გემსა. გათენდა. ზღვა და-
წყნარდა.

დილას ვნახე მგზავრთა ცხედრები წყლის ზედაპირსა. არავინ იყო
ცოცხალი, დაეხრჩო წყალსა.

ვეწვალე ავედი გემსა. დავისვენე. მცოიოდა. თურმე დავცემულვარ ნეკ-
ნი გამტყდომია.

ვფიქრობდი რა მექნა. დავინახე ბაგირი აფრებსა. დანა გადამირჩა.

დავაჭერი ბაგირნი. ფიცრები მოვაშორე დალეწილ კედლებსა.

ათიოდე ფიცარი ორ ფენად შევკარი.

ნიჩბად ავიღე ორი ფიცარი. გადავიწერე პირჯვარი. ტივი შევაცურე
წყალსა. ვიჯექი ტივსა, მივყავდი დინებასა წყლისა.

ვაკვირდებოდი მზესა. ვითვლიდი დროსა, მინდოდა გამეგო ადგი-
ლი ზღვასა.

ვითომ დავასკვენი, ვარ სრუტესა დარდანელისა. დიდება უფალსა,
მეზღვაურის ნიჭი მქონია თქო.

ღელვის დაწყებამდე ქარი აღმოსავლეთისა. მივხვდი უნდა მეცურა
იმავე მიმართულებითა.

დილას შევნიშნე, გემი მიცურავდა ზღვასა.

ავტეხე ყვირილი, ვერ გავაგონე. წავიდა.

დაღამდა. გემსა ვიპოვე საგზალი. ყველი და ნატეხი პურისა. წამოვი-
ღე, შევჭამე.

დილით გამოჩნდა ხმელეთი. დაღამებამდე მივაღწია. ღამე გავატარე
ტივსა. დილით გავედი ხმელეთსა.

ვერ ვცნობდი ადგილსა. ყავარჯენი გატეხილი მქონდა. ვიწვალე

ავედი მალლობსა, მოვათვალიერე. შორს მოჩანდა სახლები.

თვალი მოვკარი საყდარსა. მივედი, ვნახე წინამძღვარი ტერტერა

თეტია იყო. ეტყობოდა აღზრდა აკლდა

საუბრის დროს იღეჭებოდა. ცავატანემ ვუთხარი, ჯვარის გაყიდვა
მინდა თქო. გალიზიანებული ჭაჭყანებდა, აყვირდა.

აღფერჯან დავუყვავე, ნახე რამდენს გადაიხდი თქო. აღტაცება ვერ
დაფარა, ზრდილობა მოიკრიბა. ამდენი ხანი გიტარებია, ახლა ჰყიდი

ჯვარსაო. თქვა გაკვირვებულმა. სხვა გზა არ დამრჩა თქო, ვუთხარი. იყიდა ჩემივე ჯვარი. ვერ დავიყოლიე, ცოტა გადაიხადა. დაღონებული გავეცალე ტერტერასა.

გავიგე, თურმე საქარავნე გზა ყოფილა ახლოსა.

მივედი, თქვეს: ქარავანი მესამე დღეს გავაო.

ღამე ღია ცის ქვეშ გავატარე. ჩამძინებია დაღლილსა და დაქანცულსა. დილას აღმოვაჩინე, თურმე გავუძარცვივარ.

მივედი ქარავნის პატრონთანა. აღზრდილი და ქრისტეს მოშიში აღმოჩნდა. მოვუყევი რაც დამატყდა თავსა. ვერ დავაჯერე.

ვეხვეწებოდი უნდა წამიყვანო. ქრისტიანსა სხვასთან ნუ გამიშვებ თქო

მოვიდა კაცი. დაუდასტურა გემის დაღუპვა. ამტკიცებდა არავინ გადარჩენილა ცოცხალიო. გავეხუმრე: ერთის გარდა თქო.

გამომკითხა, რომელი ხელმწიფის ქვეშევრდომი ხარო. რა მოხდაო. იხუმრა: ჩვენს ქარავანსა იგივე არ დაატყდესო.

გავეხუმრე. შევუდგები ლოცვასა, იმათ სალოცავი ადგილი არ მომცეს თქო. მომიძებნა ადგილი, დამასვენა.

ვერ მოვუძებნე ახსნა ჩემივე სიზმარსა. დავაბრალე მოლოდინსა ჩემივე ვონებისა.

...

ჩავედი სექტემბერის თვესა, რიცხვსა ცხრამეტსა.

ვეფხისტყაოსანი

თითქმის რვაასისა შესრულებულა ვეფხისტყაოსანი. შედეგრი რუსთველის ხელისა, დაუპყრია მწვერვალნი დიდებისა.

არ ნელდება ცდა დაუძლეველის დაძლევისა, ჯიბრი პოემისა.

ორასზე მეტი ენით ესაუბრება რუსთველი მკითხველსა.

სამყაროს ორასზე მეტი ენით ისმის ხოტბა მეფე თამარისა.

ბევრმა მიბაძა რუსთველსა. თავისებურად გაბედა ხოტბა პოეტის მუზისა. ვინ როგორ შეძლო ქება მეფე თამარისა, ვინ ლექსი მიუძღვნა, ვინ გმირები გაცოცხლა ტილოსა. თითო ოროლამ გაბედა საპაექროდ ეწვია რუსთველსა. ამბავი დამალა, არ გაუმხელია პოეტსა. არ დაურღვევია მდუმარება.

ბევრი ლეგენდა, მითი, შეთხზული თუ რეალური რუსთველის ვინაობისა. დარჩა მდუმარე. იდუმალებით მოცული ავტორი და მისი ბიოგრაფია.

ყველა დროის მოაზროვნეთა ერთნაირად ესმოდათ: ვეფხისტყაოსანი ბევრად მეტია, ვიდრე გენიალური სახოტბო პოემა.

ჩანდა, ავტორი არ იყო მხოლოდ პოეტი, ხელოვანი უზადლო ხოტბის შესხმისა. პოემა თავისთავში მოიცავს არანაკლებ მნიშვნელოვანსა, ვიდრე ჩვენთვის გასაგები პოემა. შესაძლოა ბევრად დიდი საგანძურია დამალული, საცავი დიდოსტატისა.

ვეფხისტყაოსანი გზაა კაცის ხორციელი ცხოვრებისა. პოემა ისტორიაა ქართველთა მოდგმისა და წინაპარისა. ქართული ანბანისა და კალენდარისა. დამალვის ხერხი საიდუმლო ხელია პოეტისა. ნაყოფი ზანთა და იბერიელ სწავლულთა სკოლისა. ხელი წმინდა მამებისა. ბევრი ხერხი თვითონვე მოუგონია პოეტსა.

სათაური პოემისა:

ვეფხისტყაოსანი	ს	ა	ბ	ო
3	2	1	5	6
3	1	7	3	6
3	2	1	7	6
3	2	1	7	6
3	2	1	7	6

(სან)გამყოფი.სტრუქტურა ნიშნებისა:

თარიღი ზაქისა,იოანე ზოსიმე და დასრულება პოემისა.

ძველი და ახალი კალენდარი

№	ახალიკალენდარი	კე8.86ი8	პოემა	ძველი კალენ.ზოდიაქო
1	იანვარი	2	ასო.ნიშ	წყლის საქანელი(მერწყული)
2	თებერვალი	12		თევზი
3	მარტი	3	3	ვერძი
4	აპრილი	1	ე	კურო
5	მაისი	7	ფ	ტყუავები(მარჩბივი)
6	ივნისი	3	ხ	კორჩხიზი
7	ივლისი	6	ო	ლომი
8	აგვისტო	8	ს	ქალწული(სახვი)
9	სექტემბერი	5	ტ	სასწორი(მეუღლე)
10	ოქტომბერი	1	ყ	დრიანკალი
11	ნოემბერი	6	ა	მზილოვსანი
12	დეკემბერი	3	ო	თხის რქა (ვაცი)
13	იანვარი	2	ს	წყლის საქანელი(მერწყული)
14	თებერვალი	1	ა	თევზი
		5	ნ	
		6	ი	

სურათი ორი კალენდარია.ლათინური კალენდარით წლის პირველი თვე იანვარი, ხოლო ბოლო მეთორმეტე დეკემბერი ქართული კალენდარი იწყება ვერძის ნიშნით.ამთავრებს ნიშანი თევზისა,(12)ე თვე შუაში მოცემულია ნიშნები პოემის სახელისა და თითოეული ნიშანის კაბალა.სახელის ნიშანი (14). უცნაურია,თვეების ოდენობა (12), ნიშანი (14).მხედრულით (ნარ)34.ქარაგმა (კარ). სახელის ბოლოს (11)ე მხედრულის (20)ე ნიშანი (სან).კაბალის რიცხვი:35(20;1;14).კაბალა მიმდევრობით:8(2;1;5). ცხრილის (14)ე გრაფა ვერტიკალურად,პოემის დასასრული,სამი ნიშანი (ანი).იბერიელი ქარაგმით (14)კარ.(ანი) ძველი ანისი. სამი ნიშანის კაბალა (12).ქარაგმა თევზისა (12)ე თვე (ლას)ორი ქართ.კალენდარის სრული წრე (14) ძველი ვერძით და ახალი ზამთრის (2)ე თვით.იანვარით.

ვეფხისტყაოსნის სტრუქტურა

როგორც პოემის სათაურის განხილვისას ვნახეთ, სავარაუდოდ ვეფხისტყაოსანი შედგენილია უმკაცრესი და უზუსტესი გათვლებით, არცერთი სიმბოლო არ არის შემთხვევითი. ყველა სიტყვასა თუ ნიშანს თავისი დატვირთვა აქვს.

პირველი თავი (32) სტროფი. კალენდარული დასაბამი ქრისტეშობამდე. ახალი კალენდარით დიდი ციკლი (128) წ. მცირე (4) წ. ციკლების ოდენობა 33(32;1). (2) ე თავი ორი (33)-ე სტრიქონი. ერთი დაუნომრავი. ქარაგმა ქრისტეშობისა და მეორედ მოსვლისა.

დაუნომრავი სტროფის ქარაგმა მინიშნება ამბის დამალვისა. ორი (33). ქარაგმა მეფე თამარის თარიღისა (66). ასაკი პოეტისა (33), ზეობა მეფისა (1184). ასაკი მეფე თამარისა (33). დასაწყისი პოემისა (1199).

ქართული კალენდარით ქრისტეშობამდე (5604). დიდი ციკლის ოდენობა (43) ია. დასაბამიდან (5504). სხვაობა (100). დიდი ციკლი მოიცავს (32) სრულვ მცირე ციკლს. (128) მოიცავს (95) უნაკო და (33) ნაკიან წელს,

ქრისტეშობამდე (32) წ. ციკლი (175) და ერთი სრული მც. ციკლი (4).

(32;1) ქრისტეშობის დასაწყისია, იგივე (2) ე თავი.

ახალი კალენდარით დასაბამიდან მეორედ მოსვლამდე (8837) წ. (128) წ. ციკლის სრული ოდენობა (69). დასაბამიდან (8832).

(32) წ. ციკლის ოდენობა (276). იგივე დაუნომრავი სტროფი.

(124) წ. ციკლი ქორონიკონი, (128)-ახალი კალენდარი. (80) ასაკი კაცის მიწიერი სიცოცხლისა. ჯამი: (332). მესამე დაუნომრ. სტროფი. ასაკი ტბელთა ზეობისა, თარიღი (1245).

დასაბამიდან მეორედ მოსვლამდე (16) სრული მოქცევა (532). დასაბამიდან (8512). სხვაობა (325). ნარჩენი მოიცავს (2) * (128) წ. ციკლი. სხვაობა (69) წელი. ან (10) * (32) წ. სხვაობა (5) წელი.

ქრისტეშობიდან მეორედ მოსვლამდე (3233). იგივე 32 * ცი (100). ნაშთი (33). ასაკი მაცხოვარისა: (32) და (100) დღე. იგივე (33) ე სტროფი.

ახალი კალენდარით ათვლა (1052)წ. დასაბ.(6656). პომის სტიქონის ქარაგმა (1)წ.(6656) დასაბამიდან (1664) სტროფი შემოღების თარიღი (1072)წ. დასაბამიდან (6676)წ. სტროფი (1669).

ზანთა ქარაგმით (6660). სტროფი(1665). სხვაობა ახალი კალენდარის თარიღსა (6676) და ზანთა ქარაგმის რიცხვს შორის(16). ათვლის თარიღს შორის (4).

პომის თავი 65(63;2). დასაწყისი და დასასრულის ქარაგმა. ერთად (64). დასაბამიდან.(8832)/(64)=138 ზანთა ქარაგმით (100;38). მნიშვნელობა (ცი;ხილ): დრო სიტყვისა. მხედრული კაბალის ნიშანი (38). (1665) სტროფის ქარაგმა. (65)- თავი. თავი(თა)- ათია. (16+65*10). მნიშვნელობა (666).

ზანთა ქარაგმის რიცხვი(6660) იგივე(60)*ცი(100). და ერთი ხი(60).

პომის თავები(60),(4),(1). მნიშვნელობა: ხი-სი.(1) იგივე ას(100).

პომს სახლია კაცისა და ხარისა.

(666) კალენდარული წრის სიგრძე. მხედრული ანბანის სტრუქტურა: (36;1) წრის ცენტრი(1). (22) ე ნიშანი ორი. ქარაგმა სახლი ორი ხარისა. (1+2...36)=666.

ციფრთა ჯამი(18). მნიშვნელობა(ზა)- ზეციური სახლი ხარისა.

პომის მთლიანი სტროფი (1672) სტრიქონი, იგივე წლები დას.(6688).

ქარაგმა ცი(100). 66*ცი(6600) და 88*ცი(8800). სხვაობა(60) და(37).

ერთად (6037) ახალი წელთაღრიცხვის (433) წელი. ახალი კალენდარის დასრულების თარიღი (1233) წელი. სხვაობა(800). ზანთა ქარაგმით ასაკი პირველი კაცისა(ადამი). იგივე ასაკი(80) პატარა ხარისა.

ცხრილი:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
დიდი მოქცევა																		
ქრისტეშობა																		
ზობიძე												6384						
რუხთაველი												6676						
												780	1072				325	
	532	532	532	532	532	532	532	532	532	532	284	248	532	292	240	532	532	532

კალენდარ სიმბოლო	წრე	ნაკ	უნაკ.
ციკლი დონ,დიდი წრე	128	33	95
დიდი მოქცევა	512	132	380
ნაშთი	20	5	15
ქრისტემდე სრული დიდი წრე (43)	5504	1419	4085
დარჩენილი წლები ქრისტეშობამდე	100	25	75
ქრისტეშობამდე ქართული კალენდარით	5604	1444	4160
ტბელის ქრონიკონის შემოღების თარიღი		1072	
სრული მოქცევა		12	
დიდი ინდიქტიონის(მოქცევა) წლები		532	
12 სრული მოქცევა,თარიღი ქორონიკონისა	6384		780
13-ე მოქცევი წლები		292	
დასაბამიდან,პოემის დანომრილი სტრ* სტრ(1669*4)		6676	
ახალი კალენდარით ათვლის დაწყების თარიღი		-20	6656

6676(1721;4955) ნაკით:უნაკო.

„ქრონიკონი სრული საუწყებლითა და განგებითა“

ტექსტი დაყოფილია ორ დიდ ნაწილად(2) და (1).ნიშანი დანაყოფების მიხედვით(32),(2),(9).კაბალა მიმდევრობით (529).ნიშანთა საერთო რაოდენობა(43). ზაქის ქარაგმთ რიცხვი (547).

ტექსტის კალენდარული დაყოფა ნიშანთა რაოდენობის მიხედვით: 21-1-21.გარეთა(42) წრეა (1) ცენტრი,იგივე გამყოფი.ტექსტი დაყოფილი სიტყვის შემადგენელი ნიშნებისა და გამყოფის მიხედვით. დაჯგუფებული სიტყვების ნიშანთა მიხედვით.მეორე მწკრივი ჯგუფების ნიშანთა კაბალა.

(ქ რ ო ნ ი კ ო ნ ი),(ს რ უ ლ ი),(მ ი ს ი თ ა),(ს)ჲ(უ წ ყ ე ბ ე ლ ი თ ა),(და),(განგებითა)

(6 1 7 5 1 2 7 5 1),(2 1 4 3 1),(4 1 2 1 9 1),(2)1,(4 4 8 5 2 5 3 1 9 1),(4 1),(3 1 5 3 5 2 1 9 1)

კაბალა: (8-2-9-2-1-6-5-3)

ნიშ.რაოდ: (9-5-6-1-1-10-2-9)

8	2	9	2	1	6	5	3
რ							
უ							
ს							
თ							
3							
ქ							
ხარ							ლ
9	5	6	1	1	10	2	9

თხზულება (62)გვერდი,თითო გვერდი(62)სტრიქონი ყოფილა. მი-
ნიშნება 124(2*62) ქორონიკონის ციკლი.ხოლო (2)ე და (2)ეს ქარაგ-
მა(4).128(124+4).ახალი კალენდარის დიდი ციკლი.

(43) იბერის ქარაგმა.(547) იბერის გარდაცვალების თარიღია. (529)
ქარაგმის დასრულების თარიღი ახ.აღრიცხვით.

(62) ზანთა კაბალით კაცია.დანაყოფების სტრუქტურა(2) და (1).ქა-
რაგმა (1)-ლი იბერის ასომთავრული კალენდარი.(2) ქორონიკონი და
ახალი კალენდარი.ახალი კალენდარი ხელი რუსთველისა(ტბელი)
(128) იგივე კაცი (28;100).ასევე(62)(28;34).ახალი კალენდარი დონ
(ორი კაცი).

ცხოვრებაი ქვითხურომსა ბასილისა

ტბელის თხზულება აგიოგრაფიული ჟანრია. უფრო მართებული იქნება ითქვას აგიოგრაფია გარსი, ფარდა თხზულებისა. ბევრად საინტერესოა სათაური თხზულებისა. ტბელი განზრახ მოიქცა ასე. სახელის ყველა ვერსია მართებული იქნება. თუ გავითვალისწინებთ მითითებებს ავტორისა. თხზულების სახელის ერთ-ერთი ვერსია "ცხოვრება(ი) ქვითხურომსა ბასილისა". (ი)-ნიშანი ავტორის მითითებით თვითონ დავუმატე. მართებულობა ვეძიოთ სახელში:

(ც ხ ო ვ რ ე ბ ა) ო (ქ ვ ი თ ხ უ რ ო) ო (ს ა ბ ა ს ი ლ ი ს ა)

პირველი სიტყვა (9) ნიშანია(8+1). სიტყვის დასაწყისია (ც), მომდევნო (7) ნიშანის რიცხვთა ჯამი(82), კაბალა(10). მინიშნება ზანთა(ცი). ასაკი ზანთა კაცისა(100). ცხრავე ნიშანის რიცხვი(111). ზანთა კალენდარული წრე. მომდევნო სიტყვის ნიშანი (8). მთელი ტექსტის კალენდარული დაყოფით (5) ე ნიშანი(ხ) ტექსტის პირველი ნაწილის დასასრული. (4) ნიშანის რიცხვი(49). კაბალა(13). პირველი ნაწილის რიცხვი(134). იგივე ზანთა ცი(100;34).

სახელის ნიშანთა ოდენობა 28(27+1). მნიშვნელობა ზანთა(კა). ერთად კაცი.

((ც ხ ო ვ რ ე ბ ა) ო (ქ ვ ი თ ხ უ რ ო) ო (ს ა ბ ა ს)-(22)+(5) ნიშანი. (27)-მხედრულით(შ) ზანთა(ვი), (22) ლის. ქარაგმა: ცხოვრება(ი) შვილისა.

მეორე ნაწილის ქარაგმა(უ რ ო) ო (ს ა) მნიშვნელობა (48) ხი (სახლი ხარისა. (76) ის კაბალა 4(13) სი, სახლი. მეორე ნაწილის ქარაგმა ხისი, სახლი ხარისა სახლი კაცისა. ტექსტი ორი ნაწილია, ორი ხარის სახლია.

პირველი ნაწილის ნიშანთა რიცხვი(ი)-ს ჩათვლით(170). ქარაგმა ახალი კალენდარის თარიღი.

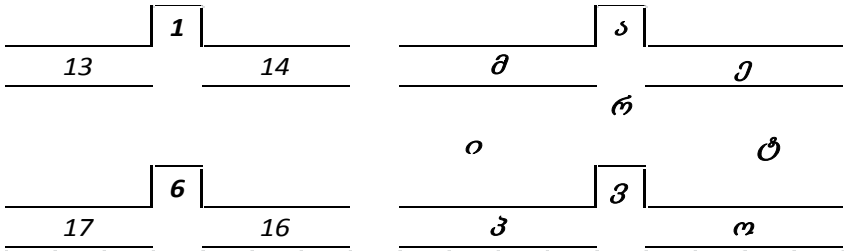
შენიშვნა: ისტორიკოსთა და დაინტერესებულთა მთავარი შეცდომა თარიღის დადგენისა. გამოსათვლელად იყენებენ ქორონიკონს, დასაბამიდან, ქრისტეშობიდან ან ახ. აღრიცხვით. არ ითვალისწინებენ ახალი კალენდარის შემოღების თარიღს. მაგ: ქორონიკონი (რუ). თა-

რილი ითვლება: (780+რუ). თუ თარიღს ახლია მინიშნება ქარაგმა, საჭიროა სხვა ინფორმაციასთან შეპირისპირება. ახალი კალენდარის შემოღების თარიღი: (1072). რუსთველის კალენდარით თარიღის დასადგენად იგივე პრინციპია, ნაცვლად (780)სა არის (1072). ახალი კალენდარის ათვლის თარიღი (1052).

(170) ახალი კალენდარით 1122(170;1052). ნიშანი(13). და დასასრული (1) ხ. ქარაგმა(13)-ე საუკუნის(22)ე წელი. (1122)+ცი(100). 1222წ. დასასრულის (1) ხ(6)-ის ქარაგმა. წმინდა მიწიდან რუსთველი დაბრუნებულა (1222). ლაშა მოუწამლავთ (1) წლის მერე (1223) წელს. (6) დაბრუნებიდან (6)ე თვეს. იგივეს ამბობს სახელის სტრუქტურა ნიშნების ოდენობის მიხედვით.

(9 4)-(1)-(3 1)-(2 8). მოკვდა (13) იანვარი. (31) წლისა. იმეფა 10(28) წელი. სახელის პირველი სიტყვის ნიშანთა ოდენობას(ი)-ს დამატება, აზრობრივად არაფერს ცვლის. დამატებითი ინფორმაციის გადმოცემას ემსახურება.

ვნახოთ ავტორის სათქმელი.

მე ვარ პოეტი. მე ვარ ტარი
 უფრო რთული მეთოდით ვიგებთ ავტორის სხვა სათქმელსა.

9	4	1	2	1	2	0
მ						
		ა		ბ		
			გ		დ	
		ე		ვ		
			ზ		თ	
		ი		კ		
			ლ		მ	
		ნ		ო		
			პ		ჟ	
4	11	6	12	6	3	12

9	4	1	2	1	2	0
მ						
		ა		ბ		
			გ		დ	
		ე		ვ		
			ზ		თ	
		ი		კ		
			ლ		მ	
		ნ		ო		
			პ		ჟ	
		რ		ს		
			ტ		ც	
		ძ		წ		
			ჭ		ხ	
		ყ		შ		
			ჩ		ც	
4	11	6	12	6	3	12

9	4	1	2	1	2	0
მ						
		ა		ბ		
			გ		დ	
		ე		ვ		
			ზ		თ	
		ი		კ		
			ლ		მ	
		ნ		ო		
			პ		ჟ	
		რ		ს		
			ტ		ც	
		ძ		წ		
			ჭ		ხ	
		ყ		შ		
			ჩ		ც	
4	11	6	12	6	3	12

9	4	1	2	1	2	0
მ						
		ა		ბ		
			გ		დ	
		ე		ვ		
			ზ		თ	
		ი		კ		
			ლ		მ	
		ნ		ო		
			პ		ჟ	
		რ		ს		
			ტ		ც	
		ძ		წ		
			ჭ		ხ	
		ყ		შ		
			ჩ		ც	
4	11	6	12	6	3	12

მე, ვითა მამა დევისა,
 ვითა მამა ქართველთა
 მეფისა,
 ვითა ქმარი თამარისა
 ვითა მამა დავით ულუსა,
 ვითა ვარ შოთა,
 ვითა რუსთველი, პოეტი.

9	4	1	2	1	2	0
მ						
		ა		ბ		
			გ		დ	
		ე		ვ		
			ზ		თ	
		ი		კ		
			ლ		მ	
		ნ		ო		
			პ		ჟ	
		რ		ს		
			ტ		ც	
		ძ		წ		
			ჭ		ხ	
		ყ		შ		
			ჩ		ც	
4	11	6	12	6	3	12

გალობანი სამთა იოვანეთანი

გ ა ლ ო ბ ა ნ ი ს ა (მ თ ა) ი ო ვ ა ნ ე თ ა ნ -სახელი თხზულებისა (23)ნიშანი.რუსთველის კაბალით(ფარ).რიცხვი(43).იბერის ქარაგმის ნიშანთა ოდენობა..

მთავარი მინიშნება სამ (3).ტექსტის კალენდარული წონასწორობით დაყოფა:(11-1-11).გამყოფი (თ).დამატებითი მინიშნება (თ) ზოსიმეს (10),იგივე (თა)მთა.სამ და მთა ტექსტის შუაში.მინიშნება მთა გამყოფი.ნიშანი (3).ქარაგმა სამად დაყოფა.ტექსტის მარცხენა მხარეს (ბან), მარჯვენა მხარეს(თან).ტბელის კაბალით (თან-) მნიშვნელობა მთა კაცისა. ზაქის ქარაგმით (ურ;თა).

(მთას) რიცხვი მხედრულით (23).კაბალა(4,9,1).ერთად (491).

ტექსტის სტრუქტურა სამნიშნა დაჯგუფებით:1,3-3-3,1.

მთა (3)ნიშანი.მთა(თა).მნიშვნელობა(10).ორივე ერთად (13).

გამყოფის მარცხენა და მარჯვენა მხარეს სამი სამნიშნა დანაყოფია 9-10(მთა)-9.ჯამი:(28).მარცხენა სამი ჯგუფის კაბალის რიცხვი (23).მარჯვენა (40).შუა გამყოფი (მთა)ს ორივე მნიშვნელობა:4 და 63(23; 40).ერთად(463).(მთა)ს სამივე ნიშნის კაბალა(491).სხვაობა:28(491-463).ჯამი:(954).მარცხენა მხარეს სამი ჯგუფის რიცხვი (77).ჯამი 1031 (954;77).

ორი მნიშვნელობა ორი თარიღია.(463) დაბადება პეტრე იბერისა. (1031) თარიღი იოანე ზოსიმეს დაბადებისა.

მარცხენა დანაყოფის რიცხვი (80).დასაწყ.ნიშანი (3),გამყოფი 1 (10).ჯამი (84).მეორე მნიშვნელობა(მთა) 4(13).ჯამი:87(83,1,4).ორივე ასაკი ორისა.პეტრე იბერისა (84) და იოანე ზოსიმესი (87).

ასაკი მესამე კაცისა,მარცხენა მხარე,ბოლო.მნიშვნელობა(3).მთელი დანაყოფი (83).თარიღი ტბელისა:1234 (1151; 83).

დრო პეტრე იბერის დაბადებიდან (463) ბოლო თარიღამდე (1234) გასულა (771).მარცხენა სამი სამნიშნა ჯგუფის რიცხვი (77) და მთა (1).ერთა (771).იოანე ზოსიმეს დაბადებიდან (203).

პომის (771)ე სტროფი (20) მარცვალი.იბერის ქარაგმით 20(პან). ძველი ქარაგმით ფასი.სტრიქონი (3084);პირი და ასაკი კაცისა (84).

გამყოფის მარცხნივ პირველი ჯგუფის სამი ნიშანი(ისა).ძველი კალენდარული სისტემით იგივე (ასი).ასაკია ზანთა კაცისა (ცი).მომდევნო ორის მნიშვნელობა (11(19);(17))28(კა).სამი დანაყოფის მნიშვნელობა კაცი.

რიცხი (77) და მთა(23).ჯამი(100).პირველი ნიშანი(3);(100);(100).ჯამი (203).მთა თალი,გამყოფი.(491).მარჯვენა მხარეს ცალკე მდგომი ნიშანი(ი)(1).ქარაგმა დაბადება (463).დასაწყისი.ორივე მნიშვნელობა (492).მარჯვენა სამი დანაყოფის კალენდარული სტრუქტურით კაბა-ლა:(14)-2(11)-(15.ერთად (2) და (29).მთა 5(14).ერთად (529).ნიშანთა ოდენობის მიხედვით:მთა(3)სამი დანაყოფი(7) და (1).ერთად (38). (491;38)529.

ქარაგმა:(492)წელს დაუარსებია იბერიელ სწავლულთა სკოლა (29) წლის პეტრე იბერსა.(38) წლის შემდეგ დაუსრულებია ასომთავრული ქარაგმა (529).

(38) ახალი კალენდარის ნიშანთა ოდენობა.მიმდევრობა (3;7;1).იგივე (371).ქორონიკონით (1151).თარიღი რუსთველისა.

გ (ა ლ ო ბ ა ნ ი ს ა) - (მ თ ა)

3 (23) - (5)

მნიშვნელობა (328). მთა მარჯვენა მხარეს(-5).ერთად (325) წელი. ქართლის მოქცევის ორი თარიღი(328) და შესწორებული.(325)

(ა ლ ო ბ ა ნ ი ს ა) - (მ თ ა) - (ი ო ვ ა ნ ე თ ა ნ) - (ი

(23) (5) - (40) -(10)

რიცხვი 550(5,50). ასაკი ასომთავრული ქარაგმის თარიღი:(1079).

თხზულების სახელის ერთ-ერთი ქარაგმა:საგალობელი სამი კაცი-სა.იბერი, ზოსიმე,რუსთველი.

საგალობელი ხელი ტბელისა.საგალობელი ბევრად ღრმაა,ვერ დარჩება ქარაგმებისა და მინიშნებების ამარა.

რუსთველის შედევრები ერთგვარი საცავის საცავია.ძნელია ჩასწვდე სიღრმეს რუსთველის ხელისა.ძნელია შეაფასო სიდიდე კაცისა.ვერ

დადებ ზღვარსა შესაძლებელისა. მართლა არამიწიერი გეგონება კაცსა.

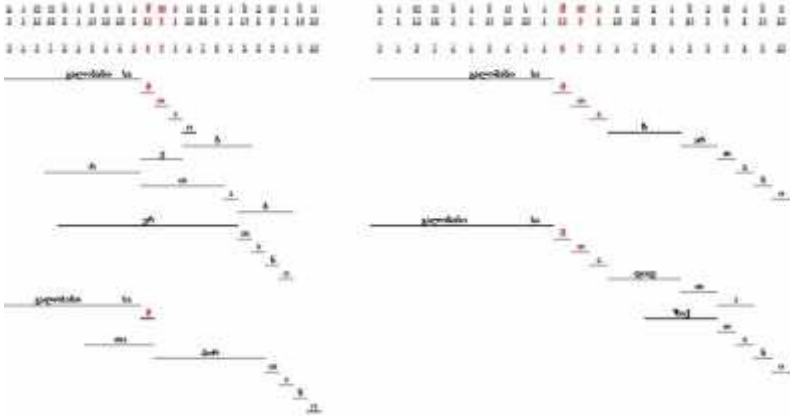
რუსთველის შედეგრი არ შეიძლება იყოს ერთი. მით უმეტეს ერთ აზროვანი. „**ბოროტსა სძლია კეთილმან**“. არსი სიცოცხლისა. ტექსტი ვერ დასრულდება. ვერ გახდება საკმარისი აფორიზმის არსის გაგება. გენიალური აზრი ვერ იქნება საკმარისი ქურუმის ხელისთვის. ავტორი ახალბედა მონადირეთა რიგში ჩადგება, დიდსა ვერ მოჰკლავს.

ბოროტის ძლევა კეთილისგან, ზეობა სიცოცხლის არსისა. ქურუმთა ენას (კე:თ;ილ) ქარაგმა: წიგნი სამხრეთელი კაცისა, იგივე კესარიელისა. კესარიელის ხელმან სძლია...???. ვინ ბოროტსა სძლია ხელმა კესარიელისა. (ბ;ორ;ოტ;სა) ქარაგმა ქურუმის ხელისა. ჟამი ორი საბრძოლო ასპარეზისა, ჟამი თავსაკვეთელისა (ჟურ). (ბოროტ;სა) სახლი ბოროტისა.

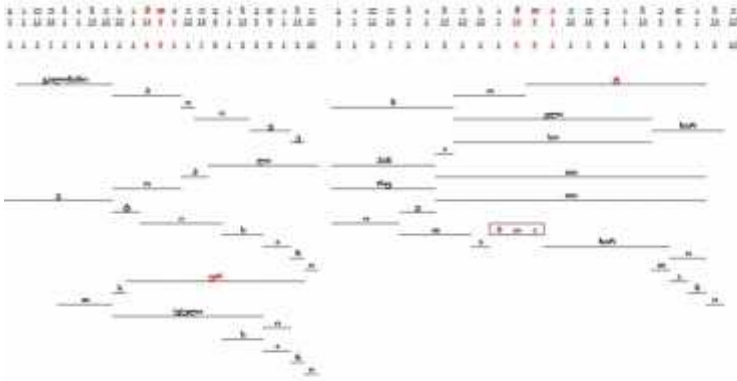
„ბოროტსა სძლია კეთილმან“-რჩება არსი კაცის სიცოცხლისა. ტექსტის ქარაგმული სტრუქტურა ხელი დიდოსტატისა.

მცდარი მგონია თქმა ერთი პოემა. სინამდვილეში იმდენია, რამდენის წვდომაც შეგვიძლია მოკვდავთა..

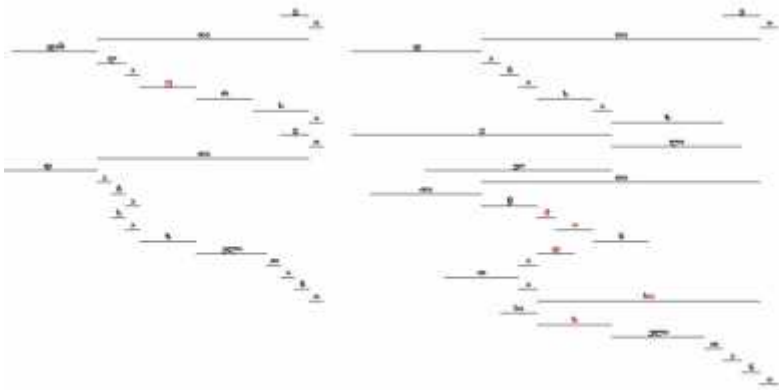
ასევეა საგალობელი ქურუმის ხელისა.. უბრალო მოკვდავის თვალთ ვეცადოთ ოდნავ ღრმად შევიხედოთ არსში.

გალოზანი სამთა იბერთა ბერთანი
 გალოზანი სამთა პირთანი
 გალოზანი სამთა ხართანი
 გალოზანი სამთა დიდთა ზაქთანნი

გალოზანი პირველი პოეტისანი რუსთველისანი, ტობელი ხარისა,
 პანთა-რუსთავი. თა-მთა ხარი თანი.*

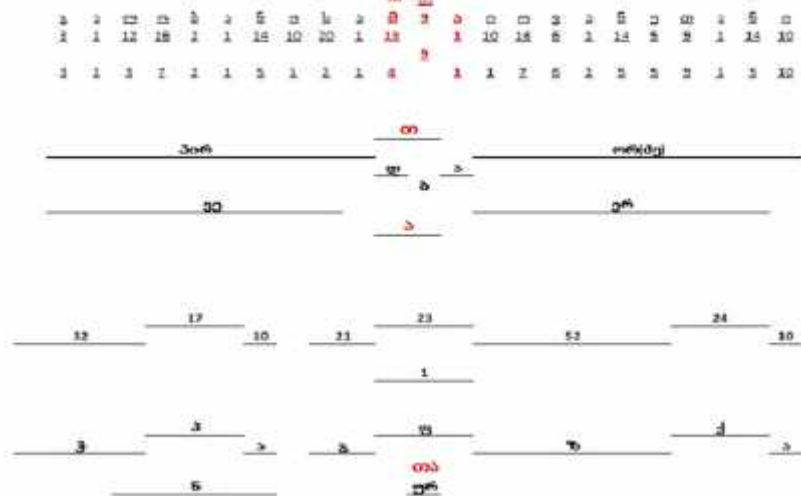
ვითა დაბლა ურ-სა. ვითა დაბა სახელითანი*
 ვითა დაბა სახელი. ვითა თა წმინდა, თახი სახელითანი.

ასევე:გალობანი სამთა თისანი.სამთა მეფეთანი.სამთა ძეთა აბაზას-ძეთანი.სამთა კაცთანი.ურთულესი კომბინაცია.ხელი ზაქისა.ხელი რუსთველისა.სხვა ახ-სნა მნელი მოსამეზნია.

თხზულების სახელის სტრუქტურაში სხვა მინიშნებებია დატოვებული.(ზან),(თან) და (მთა).მთა იგივე თავი,(თა).მინიშნებების გამოყენებით მიიღება ახალი სტრუქტურა.

- 1).გ ა ლ ო ბ ა ნ ი ს ა მ (თ) ა ი ო ვ ა ნ ე თ ა ნ ი.
- 2). გ ა ლ ო ბ ა ნ ი ს ა (მთა) ი ო ვ ა ნ ე თ ა ნ ი.
- 3). გ ა ლ ო (ზ ა ნ) ი (ს ა) (მთა) ი ო ვ ა ნ ე (თ ა ნ) ი.

შედეგი სამივე სტრუქტურისა:

თა-მთა: პირ-თა, დაბა-თა, ორ ერთა, ცე-თა(ქალოთა), მე-თა მესამე სტრუქტურა:ჭა-პან-თა.(ჭა) ხეთთა (რუ).(პან)-იბერთა ჩემია. პირდაპირი მნიშვნელობა:ჭა(რუ) ჩემი მთა.ჭაპანი-ჩემი ჭა.პანთა-თა ფურთა,თა ზაქთა,თა გურთა.(ურ) დაბლობია.გურ-თა-მთა დაბლობისა.სამ თა-სამი მთა:არსიანი,მთა ფურისა (ფერ-სათი),მთა ცივი. დაბა-დაბლაა, ზოხიმეს სახლია,მთა ფურისა სახლია ზაქისა,რუთა (პანთა) რუსთველისა,გურთა-პეტრე იბერისა.(ურ)-დაბა,(ზან)-პანთა (რუ).

ვარ ავტორი ლექსისა

„ლექსი ვეფხისა და მოყმისა“ ქართული ხალხური ბალადა. გენიალური ქმნილება არსთა სიდიადისა. ლექსის უამრავი ვერსია ჩაუწერიათ.

პათოსი ერთია. სტრუქტურა, სტრიქონების ოდენობა, სიუჟეტი, სიტყვები განსხვავებული.

ავტორად ბევრი დასახელდა. ერთნი ამბობდნენ სახალხო მთქმელის სახელსა, მთიულთაო, მეორენი ხევსურიო. ყველა თავის ვერსიას იცავდა. ვინმე ურჩი ეჭვობდა: რუსთაველის ხელსა ჰგავსო. საბუთი არა სჩანსო. გამხელას ერიდებოდა.

დიდებულია არსი ბალადისა. ეჭვია დაედლია სახალხო მთქმელის ან რიგითი პოეტის ხელსა.

წაღება-დაჩემების ცდუნებას თავმოყვარე პოეტი მოერეოდა. ლექსის სხვადასხვა ვერსია ლოკალურია. უნდა მიეწეროს ზეპირ გავრცელებას. გასაგებია, მსგავსი შემთხვევა ბევრია.

თუ ავტორი რუსთველია, „სამალავი“ იტყვის ამბავსა ხელისა. ორმაგ გაგების საფრთხეს არ დატოვებს პოეტი. ქურუმის ხელი ვერ იქნება მხოლოდ დარაჯი არსისა და რითმისა. ლექსი თავის სამალავს დაიტევდა ბევრად მეტ სათქმელსა. თუ სხვისია, დარჩება ვითა შედევრი უცნობი ავტორისა.

...

ლექსში ბევრი მინიშნება დაუტოვებია ავტორსა. შეუდგენია ქურუმთა ქარაგმული ხერხით. სახელი:

ლე ქ (სღ) ვე ფ ხ ი (სღ) და მ ო ყ მ ი (სღ)

12 5 24 (20 10) 6 5 23 33 10 (20 1) 4 1 13 16 26 13 10 (20 1)

სამი სახლი. ძველი ქარაგმით (1) და (2). ახალი კაბალით (2) და (1).

(სი), (სა) და (სა). სამივე სახლი რიცხვი მხედრულით (72). დარჩენილ ნიშანთა ოდენობა (13). რიცხვი (196). და (2) ნიშანი, რიცხვი (5). კაბალა ნიშანთა (16(196)). ერთად: (16; 72). სტროფების პოემისა. სამი სახლი (3) დაუნომრავი სტროფი: (3; 1669).

ნიშანთა ოდენობა (13).კაბალა (4).კაბალა სამის სახლისა (6;3).ერთად (463).კავშირი (2) და (5).ერთად 25(ვარ).4(72) და 4(63). სხვაობა. (9).იგივე (6;3).და (5) სამი სახლი (72).ერთად(572)-და (25). სხვაობა (547).ასევე სხვაობა ორი მნიშვნელობისა:84(547;-463).

ლექსის სტრიქონი (86).თითო სტრიქონს (8) მარცვალი.მარცვალთა საერთო ოდენობა (688).თავის სახელის მარცვალი (8).ერთად (6888). ქრისტეშობიდან (1284).ასაკი ლექსისა (47)თარიღი (1237).ასაკი მეფე ლაშასი,თარიღი (1192).

(2) სტრიქონი (16) მარცვალია.(16) მარცვლიანი სტრიქონი 43(86/2). სტრიქონთა რაოდენობა სახლების მიხედვით: 86/3(28 და 2).მნიშვნელობა:(კა;ბ). (2)სტრიქონი ტაეპის ნახევარი (0,5).მნიშვნელობა (2;5). იგივე 84 (28*4) და (2) სტრიქონი.

ლექსის სახელი (და)-ს გარეშე (8) მარცვალი.სულ:87(84;3) სტრიქონი. (სი) ძველი ფორმიო(ის),(სა).(ას).ის(12)-ლო(ას).ერთად:(კაბ) და (ლას). კაბალა:ლას.

(43) და (1).სხვაობა(42).ჯამი 44(4;4).იგივე(სი;სი). მნიშვნელობა60 (30 ; 30).

(44) ძველი ქარაგმით:არსი კაცის სიცოცხლისა.(სი;სი) სახლი ორი კაცისა.(30;30) ქარაგმა ორი პირისა.ჯამი (60)ხი,სახლი ხარისა. ქარაგმა:ორი პირი ორი კაცისა.ორივეს სახლი ხარისა,იბერია.

(84) ასაკი პეტრე იბერისა.(87) ასაკი იოანე ზოსიმესი.(43)ქარაგმა იბერისა,(42) ქარაგმა ზოსიმესი.(463) და(547) იბერის თარიღები.

ლექსი (სი) ვეფხი (სი) (და)
12 5 24 (20 10) 6 5 23 33 10 (20 1) (4 1).

41 (3) 77 (3) (5)

მნიშვნელობები:118(100;18) და 11.ას(კა),18(ზა). ზანთა კა(28) იბერის (ქ)ურ.თარიღი (1118) ზოსიმეს,(ზაქ)ის სახლი.

(ლექ)-41(5) და 30(სი).(ეძ) ძველი ფორმიო(ძე).(30)-ზოსიმეს (შ).ას(1) იგივე(ა).ქარაგმა:ძე ლაშა.

6 1 3 (8 6) 3 1 7 3 6 (8 6) 7 6 1 3 1 1 6 (8 6).სრული კაბალა ლექსის სახელისა ლაშას თარიღებია.სახელის ნიშანთა ოდენობა (21),კურთხე-

ვის ასაკი.ლექ(10)-ვეფხი(20).სი(14),სა(14).კაბალა 28(1).დაყოფა:(10) და (21).(და)-(მოყმი).მნიშ(13) და ა(12).ძველი ფორმით(1213).თარიღი მეფედ კურთხევისა.

25(ვარ).(ლექ-სი) ზანთა ორსი(სახლი ორისა).20(ფას)-სახლი ფურისა.

....

(38)ე თავის (6)ე სტროფი.მიმდევრობით ქარაგმა მეფე თამარის თარიღისა 386(38;6) ქორონიკონით (1166).

(38)ე თავის (21)ე სტრიქონი.ორივე ქარაგმა ასაკი პოეტისა და ასაკი მემკვიდრის კურთხევისა.(1189) და (1213).

სტრიქონის ტექსტის კალენდარული სტრუქტურით დაყოფა:23-1-23.ორი ქართული კაბალით (ფას).

კალენდარული ბრუნვის ნიშანი (ჭ)32.სასვენი ნიშანი (3).მათი ქარაგმული რიცხვი (37).სტრუქტურა:(,-ჭ, :).რიცხვი 69(5-32-5;27)..კალენდარული წონასწორობით 532(5;32) და 527(5;27).იბერამდე კალენდარული აღრიცხვა მარჯვნიდან მარცხნივ :ქარაგმა (527) და (532).სხვაობა (5).

კალენდარული გამყოფის მარცხნივ და მარჯვნივ ორ-ორი ნიშანი:(ვი-ჭერ).ძველი ქარაგმით (ვი27 სახლი ორი ხარისა.(ერ)69 სახლი ორი ერისა.კალენდარული წრე:(ვი;ერ)69.ბრუნვის ნიშანი 5(32).ქარაგმა პეტრე იბერის თარიღებისა.(527);(542).ბრუნვის ნიშანის ქარაგმა:ჭერი.რიცხვი (32).

(527) პირველი ჭერი,ვითა ბიზანტიის კეისარის პირველი ვეზირისა.პეტრე პატრიკიოსი.

(532) ტრიუმფი არიოპაგიტული მოძღვრებისა.ასაკი (69).

(გარ;დ) მხედრულით (27)შ.(ჭერ) იბერის ქარაგმისა 43(ილ).ქარაგმა:(გარდ;ვი;ერ)შვილი.მომდევნო (21) სიმბოლო ტექსტისა.(, ვ ე ფ ხ ი შ ე ვ ი ძ ყ ა რ ხ ე ლ ი თ ა :).თარიღი (1213).ჭერი ვითა კურთხევა ქართველთა მეფისა.

სტრუქტურა ტექსტის გამყოფებისა და ნიშნებისა 443(4;43). ქორონიკონით (1223).ჭერი მეფე ლაშას მიწიერი სიცოცხლისა.

მარცხნიდან მარჯვნივ გამოყოფები:(532) და (5).თარიღი ჭერისა,დას-
რულება აია-სოფიას ტაძრისა (537).

(, გ ა რ დ ვ ი ჭ ე რ ,)ქარაგმა (5) და (5) ჭერი.(გარ) იბერის ქარაგმით
(3).(დვი)20 და (ჭერ)37.ქარაგმა (,)5-(23;37)60-(,).ორი კანჭი დასაწყისი
დადასასრული (55) და (60)სიმაღლე ტაძრის ჭერისა.

(532) და (537) ჭერი,გვირგვინი ქალკედონის (4)ე მსოფლიო კრებისა.
ასაკი (86).თარიღი დასასრული ტაძრისა (537).

დასასრული ტბელის ციხისა (1237).ასაკი პოეტისა (86).

ბრძალიგავსტოტრეც	გარდვი	ერ	ვეფხიშვიტიქარაგლითა	7	4	43
	5	37	5	27	43	119
234	43	24	258			

არვეფხვიყოჯამანი	არც	ღმ	ხ	შვილშახვდაჭკვიანი	5	2	43
	5	49	20	20	5	20	119
247				231			

- ვაი შვილო-ვაი ხელსა მთქმელისა,
- ვაი ჩუმად დამტირებელსა,მამასა შენსა.
- ვაი მონადირის დედასა.
- ვაი გარდასულთა ძამებით შემოსილსა,
- ვაი ვერ დამტირებელსა დედასა შენსა.
- ვაი დედასა მოკლული ბოკვერისა.
- ვაი სამეფოსა მეფე თამარისა,
- ვაი პაპასა შენივე ძისა,
- ვაი ხარსა მხარგატეხილსა,
- ვაი გზასა მარტოდ მავალისა,
- ვაი ასულსა უდედოდ დარჩენილსა,
- ვაი ყრმასა მალვით გასაზრდელსა,
- ვაი სახლსა შენივე სახელით დაქცეულსა,
- ვაი ოსტატსა ხელმოკვეთილსა,
- ვაი მთასა მზე დაკარგულსა,
- ვაი ცასა ბრმა თვალთა მაცქერალსა,

ვაი შენივე ზვარაკად შეწირულსა,
ვაი მეფეთა ფასის გადამხდელსა,
ვაი დამალულსა სამარესა შენივე ფურისა,
ვაი შენივე ციხესა სხვისი სახელით აგებულსა,
ვაი გაუმხელელსა ცეცხლსა მამის გულსა,
ვაი საწუთროსა დამამხოზებელსა,
ვაი მეფეთა მშობელთა,
ფასი წაიღო არსთა გამრიგემ. მომცა ძალა გამკლავებისა,
კლდის ქედი ზურგი მამისა. იგლოვს თავისივე მძინარე ბოკვერსა.
კლდის ძირსა ტბა. დამალული ცრემლი მხარგატეხილი ხარისა.
საზარელია ხელი ვერაგი გადამთიელისა. ათასგზის ვერაგია ხელი
შინა გამცემისა, შინა მტარვალისა.
საზარელია ბედი დაქცეული სამეფოს ძლევამოსილი მწირისა,
ვითა მამა დავიცავ შენივე ძესა, ვითა პაპა გავიტან მამის სახელსა.
დავწერე თვესა ლას(თევზი)-ისა. ასე დავიტირე ერთადერთი შვი-
ლი, ჩემივე, ლაშა.
ვერ დაიტირა თამარმა თავისივე ძე.
დავიტირე ვითა დედამან მისმან დაიტიროს შვილი თვისი.
ბევრი ვიტირე ვითა მამამან, ვითა მისივე დედამა.
დიდი თოვლი მოვიდა, შეშა ვერ მოვიტანე, ვერცა წავედი ტობასა.
ცამეტი დღე არაფერი გადამსვლია ყელსა.
ბევრი ვიფიქრე. გავიხსენე ლაშა.
ვიტირე ვითა მგლოვიარე მამამა. ვითა მისივე შაოსანმა დედამა.
თვალცრემლიანმა გავლექსე დატირება შვილისა.
ვაი შვილო. ვაი შენივე მამასა. ვერავის ვუმხელ ვარამსა. რა ვენა, და-
ბერდი. მივალ, რა ვუთხრა დედასა? ვერ ვუპატონე შვილსა, ვერ ვუ-
პატრონე ციხესა, სამეფო მიაქვს მტერსა.
დავკარგე სამარე მეფისა. ვეტყოდი, დავიტირებდით შვილსა*.
მივდივარ ღვთის სამსახურსა, შორსა. წმინდა მიწასა.

სტრიქონსა ვქმნიდი ჩემივე ცრემლითა.დავწერე ზამთარსა, თვესა
ლასისა (1237). შევექმენი სტროფები ჩემივე ასაკისა (86).

ვისურვე,დარჩეს უცნობი.ვერავინ მიხვდება ავტორსა,იქნება ხალ-
ხური.ვითა დატირება შაოსანი დედისა,დედა დაიტირებს შვილსა,
ვითა დავიტირე მე.

ასლი სამია.მივეცი ზაქარიასა,ვარდანის უფროსსა ძესა,ჩემივე ნა-
თესავთა.დავუმალე,ვითომ არ დამიწერია,ჩავიწერე სხვისი ნათქვა-
მი. ვთქვი:არ ვიცი ვისია,მომეწონა,ჩავიწერე თქო

არ ვუთხარი ჩახრუხასძესა,არ იცოდა.ვიცი იტყვის ჩემიაო.

დავხატე ტბასა.ვზი,დედოფალი დასტირის შვილსა.

დატირება შვილისა

- იქნება ვეფხვის დედაჲ,ჩემზე მწარედა სტირისო,
წავიდე,მეც იქ მივიდე სამძიმარ ვუთხრა ჭირისო.

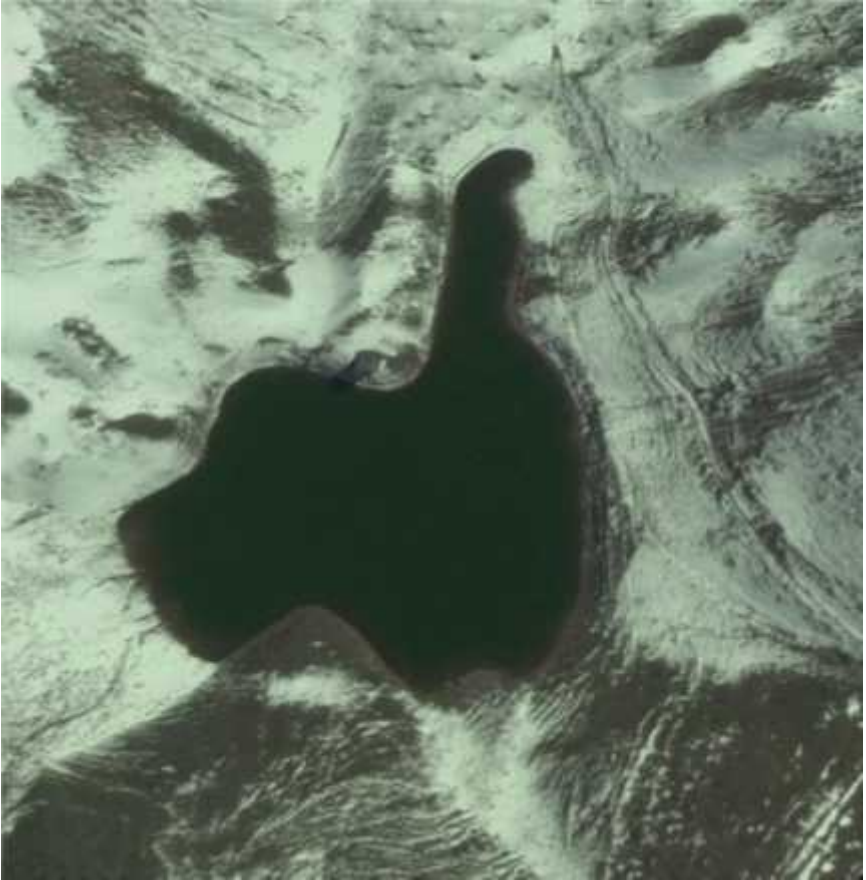
*პოეტი მამა მოყმისა,მეფე თამარი დედა ვეფხვისა და მოყმისა.

ლექსი „ვეფხ-ისა“ ბრძოლა ვეფხვი-სა.ქარაგმული.მხედრულით (67)
და (87).

(1217)წელს სულიერად განადგურებული პოეტი მეფის ბრძანებით
ბერად აღკვეცილა.(20) წლის მერე მისი ამქვეყნიური ყოფა ბევრად
მძიმე ყოფილა.ვერაგული სიკვდილი ლაშას ცოლისა,მუხანათობა
თავისივე ნათესავთა,გარნისის სირცხვილი,ვერაგი ჯალაღი.

მეფის სურვილით აყრა ეპისკოპოსის პატივისა,ლაშას შვილის გა-
გზავნა,ვითა ამაღა მეფის ასულისა.და ბოლოს თავზარდამცემი
ამბავი,დაკარგვა ტახტის მემკვიდრისა,ერთადერთი იმედი პოეტი-
სა.

ვეფხვი (14) ჯერ ნახსენებია ლექსში.რიცხვი მხედრულით (1218).
ასაკი პაპისა (67).ასაკი (ვეფხ)ისა (67),თარიღი (1233).ასაკი ლაშას ძე-
ობისა (20).ასაკი ტახტის მემკვიდრისა (20).

სტროფები გართობული, ერთი გამონაკლისი.. სტრ: (5,4)ე, „შენც იმის საფერ ჰყოფილხარ, ხმალი ქნევაში გაგიცვდა“.

სათაურის სტრუქტურა ასონიშნების მიხედვით ასეთია: (5,7,2,7) ცხრილის მარცხენა მხარეს დაჯგუფდეს სტროფები იმავე პროპორციით. შედეგი: (5,7,2,7) ნაშთი (1) სტრიქონი.

ანუ გვაქვს (5,7,2,7,1). მარჯვენა მხარეს ამ ჯგუფების შემადგენელი ასონიშნების რიგითი მნიშვნელობების ჯამები მარცხენა მხარის შესაბამისად. მარჯვენა მხარეს მნიშვნელობები: (7,5,1,9,3). ორივე მნიშვნელობა ორი სვეტია: (5,7,2,7,1) და (7,5,1,9,3).

ვნახოთ შედეგი:(5+7)=12(ლ).5(ე).(5+7)+(7+5)=12+12=24(ქ).(7+9+ 3+1)=20(ს). (9+1)=10(ო). **ლექსი.**

იქვე:1=(ა),(5+1)=6(ვ),21(ტ),(7+9)=16(ო),(7+9+2+1)=19(რ),19(10)-(ო).

ლექსი, ავტორი.

გაგრძელება:(9+3+1)=13(შ),(7+5+5+7+2+1)=(12+12+3)=27=(შ).2=(ბ)

შედეგი:ლექსის ავტორი მშ-ოტ-ბელი.მშობელი,ტბელი,ტობელი.ლაშას მამა ვარ.

ლექსში ნიშანის ოდენობა(1692).სათაურის ჩათვლით (1713). ლაშას კურთხევის თარიღი:(1213)სხვაობა(ხუთ-ასი.(1692-500)- =1192. ლაშას დაბადების თარიღი.ციფრთა ჯამი(25) (ვარ).ლექ(სი).სახლი ლექსი-სა.

(54)ე სტრიქონი:“ხმალი ქნევაში გაგიცვდა“, რითმა განსხვავებული. განსხვავება ქარაგმა:სტრიქონმა დაყო პერიოდი:აქამდე და ამის შემდეგ.

შემდეგ არის (55)ე სტრიქონი.(55) არის ახალი პერიოდი. სტრიქონის დაბოლოება (და) მინიშნება:რაცა და სხვა.ვნახოთ კიდევ სხვა მინიშნება

სტრიქონებში ნიშნების ოდენობა(54)ე სტრიქონის ჩათვლით (1085). დაჯგუფებული(10),(8,55).ჯამი(23).ციფრთა ჯამი(14).

პერიოდების დაყოფა ქარაგმა: (მე,თამარი) და (ლაშა).

ახალი სტრიქონი (55).

პირველი მნიშვნელობა ლაშას დაბადება(1192),თამარის სიკვდილი (1215).თამარის სიკვდილის დროს ლაშას ასაკი(23).სამივეს ერთად ყოფნის დრო:(შოთა),(თამარი) და (ლაშა),ერთად (23) წელი.

ლაშას დაბადების დროს შოთას ასაკი(1192-1151)=41.ლაშას სიკვდილიდან ლექსის დაწერამდე (1237-1223)=14.ლაშას გარეშე ცხოვრება (41;14)=55.ლაშასთან ერთად(86-55)=31.სტრიქონების ოდენობა ასევეა დაყოფილი. (55) და(31).

ლექსის სიუჟეტი:ნადირობის ეპიზოდი.მონადირის საჭურველი. თოფი,ხმალი ფრანგული, ჯაჭვის პერანგი,ფარი

მოყმემ თქვა პირშიშშველამა შიბნ გავიარე კლდისან

მოვინადირენ დავლაახენ ბილიკნი ჭიუხისანი
 მამამხედეს კლდისა თავზედა ხორონი ჯიხვებისანი
 ჯიხვსა **თოფ** დავკარ ბერხენსა ჭალას ჯახნ იქნენ რქისანი
 ფარსა უფარებს ვერჰ ჰფარავს ვეფხვი ჩქარია კლდისანი
 გაზით გაართვნა კალთანი ჯაჭვისა ჯავშანისანი
 მოყმემაც ხელში იყარნა ვადანი თავის ხმლისანი
 მაშინ გაუჭრა ფრანგულმა დრონ იყვნეს წაქცევისანი
 მონადირემ თოფი დაჰკრა ჯიხვსა. ბრძოლას ხმალი და ფარი. ეცვა
 ჯაჭვის პერანგი. არ ჩანს ისარი. ტყორცნა თუ დაჰკრა.
 ლექსი გენიალურია. არ არის გასაკვირი ვინმეს მისი მითვისების
 ცდუნება გასჩენოდა. შესაძლოა „**თოფ**“ ამის შედეგია.
 თოფი სანადირო საჭურველის გარდა დროა. თოფი ლექსის სიძვე-
 ლეს გამორიცხავს.
 შესაძლოა „ჯიხვსა თოფ დავკარ ბერხენსა“. ახალია. ამიტომ არ ემთ-
 ხვევა მეორე სიუჟეტს, “უერთოდ კი არ იხარჯნეს ჩვენ მონადირის
 ისარნი”. ასევე ხმალი, ფრანგული
 გავიხსენოთ მსგავსი სიუჟეტი ვეფხის ტყაოსნიდან:
ბრმალი გავსტყორცე გარდვიჭერ, ვეფხი შევიპყარ ხელითა;
მის გამო კოცნა მომინდა, ვინ მწვავს ცეცხლითა ცხელითა;
მიღრინვიდა და მაწყენდა ბრჭყალითა სისხლთა მღვრელითა,
ვეღარ გავუძეღ, იგიცა მოვკალ გულითა ხელითა.
 პოემაში ვეფხის სიმბოლო ორია: დემონი და ანგელოზი. ანგელოზი
 თამარი, დემონი რუსუდანი. ლაშას სიკვდილი ხელი დემონისა.
 ლექსის „ავტორს“ არ ცოდნია ფასი კაცის ხელისა.
 “არა არს დაფარული, რომელი არა გამოცხადნეს”.

ვერაგობა ლიპარიტისა

გავიღვიძე, წესად ვაქცია. ვიდრე წამოვდგებოდი წყალი დამელია თა სითა. დოქი თავთან მედგა. დავაპირე დალევა წყალისა.

დავისხი. ყლოუპებად მივირთმევედი. მომესმა ხმა. ჰგავდა ყვირილსა. არ გამიგონია ხმა ქოფაკისა.

ელდა მეცა. ავი ქოფაკი ხშირად უყეფდა თავისივე პატრონსა. არ ის- მოდა ხმა დარაჯისა.

მეგონა მონადირენი არიან, გავალ, გავესაუბრები თქო. მერე მივხვდი თოვლი დიდი იყო, მონადირე ვერ ამოვიდოდა.

დავუყვირე პირველი კოშკის დარაჯსა, პასუხი არ გამცა.

მივედი კოშკთან, ქოფაკი მოკლული. ლეკვები საცოდავად წკავწკა- ვებდნენ მეგონა მომიკლეს დარაჯი თქო.

ფეხაკრეფით მივედ. მივეფარე კედელსა, მომესმა, დარაჯი ჩუმად ესაუბრებოდა უცხო კაცსა: ლიპარიტის ყმა ვარო, ამბობდა უცნობი. მოვედი მისი ბრძანებითა, დამავალა შენი პატრონის ჩუმად მოკვდი- ნებაო.

დარაჯი დაიხმარე. ფასი დიდი მიეციო, ძღვენი გამომატანა. თუ უა- რსა იქნება ჩუმად მოკალიო.

დაფიქრდი კარგადო, ვერაფერს უშველი პატრონსა. შენ გადაყვები იმასაო. უკან ვერ მივბრუნდები, მომკლავს ჩემივე პატრონიო.

უცებ ვიაზრე, თუ მან დარაჯი მომიკლა, ვერ გავაღწევ. თუ გადაიბი- რა ორივეს ვერ გავუმკლავდები თქო.

დრო არ ითმენდა. დავუძახე პატრონი ვარ, აქ მოდი მიაშბე. პასუხსა ჩემგან მიიღებ ლიპარიტისა თქო.

გამოვარდა გაკვირვებული ყმა ლიპარიტისა. შეშინებული პირტიტ- ველა პატარა ყრმა.

ვუთხარი არ გერჩი. შევიდეთ შინა. მითხარი რა სურს ლიპარიტსა, შენივე პატრონსა.

თქვა: ლიპარიტმა შემოგითვისა, დაანებოსო თავი კლდეკარსა, მა- მულსა ჩემსაო.

დამითმოსო მდინარე ფრონეს ხეობა,ლორე-ტაშირი.პირობას მომ-
ცემს,დიდძალი ძღვენი ერგებაო
კიდევ ზაქის ველის წაღება სურსო.ცალკე გაიღებს ხარჯსაო.შემო-
ვითვალა:მოდო მოვრიგდეთო.ასე სურს ჩემივე პატრონსაო.
კუთხარი ლიპარიტის ყმასა.წადი შენივე პატრონთანა.მოახსენე ჩემი
დანაბარები:დიდი თოვლია,მოითმინე.მერე ვისაუბროთ.მოვრიგ-
დებითო.
გადაეცი:მოგიკითხა დიდი პატივითა.აუცილებლად გინახულებს
თქო.წავიდა ყმა ლიპარიტისა.
მოვიდა დარაჯი,პატიებას ითხოვდა,ცრუობდა ვერ შევნიშნე, ჩუ-
მად მოვიდაო.
ველარ ვენდობოდი დარაჯსა,გავაგდე.
მერე წავართვი კლდეკარი ლიპარიტსა,წაიღო ბექამა
ვიცოდი ვერაგი იყო.ვერ შეურვიგდებოდა ციხის დაკარგვასა.
ვიცოდი დამიგებდა მახესა.ეცდებოდა მოვეკალი მოლალატეთა ხე-
ლითა.
ათგ ზის დამიგო მახე.ცხენმა მიხსნა ბაკოს ტყესა.ხუთგ ზის გამაფ-
რთხილა ხალხმა მეფისა.
მწყალობდა უფალი,ვერ მომიხელთა.
თვითონვე გაება თავისივე დაგებულ მახესა.ამოხდა სული ვითა
ტუსაღსა.მისივე ძე რატი შეაკვდა მეფის ხალხსა.

მძულდა

ვერ ვიტანდი ტირანსა, ვერცა ტირანიასა, ორივე ბოროტება.
ვერ დავიცავი პირველი შვილი, ლაშა.
ვერ ვიტანდი იანვრის თვესა, ცამეტსა, ამ დღესა მომიკვდა შვილი.
ვერ დავიცავი, ათივე მცნება, დავარღვიე.
ვერ ვიტანდი მეცხრე თვესა, მოკვდა ცუატი, იგივე თევლე, ცოლი დემნასი.
მძულდა მეფის დანი. ვერ ვიტანდი ზნედაცემულთა.
მძულდა ჩემივე ნათესავნი, ვინც მილალატა სიხარბითა. არ ვენდობოდი ხარბთა.
მძულდა სიძვა, ვუმღეროდი წმინდა სიყვარულსა.
ბოლომდე ვეტრფოდი მეფე თამარსა.
თამარმა მიწყალობა ციხე არსიანსა, მანვე მომცა ხარჯი ციხის აღდგენისა. თვალი ძვირფასი ბრილიანტისა.
ვერ ვიტანდი სარგის თმოგველსა, ხუთი წელი დავყავი საპყრობილესა, თმოგვის ციხესა.
აღვირი ამოვსდე ჩემივე ნათესავსა ბოცოსა.
წავართვი გაგელსა ლორე-ტაშირი, წაიღო ვარდანმა.
ორჯერ აღვადგინე გალავანი ჩემივე ციხისა, თავიდან მოარღვიეს მოლალატე ლიპარიტის მეოხეებითა.
მერე მოვიდა ვერაგი ვინმე ჯალალის მეშვიდე თვესა, მანვე დააქცია ციხე, მოარღვია ბჭენი.
ვერ ვიტანდი ლიპარიტ ბაღვაშსა, ვერცა მისივე ძესა, იმავე რატისა, ორივენი ვერაგები იყვნენ, ვერ ავიტანდი იმათ ვერაგობასა, გავაბი მათივე მახესა. წავართვი კლდეკარი.
ვერ ვიტან მონასა, ვერცა მონობასა, ვერცა მათივე ბუნებასა.
ვერ ვიტან ჯოგსა, ვერცა ნადირთა ხროვასა.
ვერ ვიტან აფთარსა, ვერცა სხვა მხეცთა, მძორის მჭამელთა.
მიყვარს არწივი მთასა, ზეცას კამარა მისი.
კლდის წვერსა კაცი გოროზი, ბარსა დამცრობა მისი.

მძულს, ვერ ვიტან ჯორსა, ვერცა ვირსა, ვერცა მათივე თვინიერებასა.
ვეტრფოდი ვეფხვთა და ლომთა, მათივე მსგავსთა, ვითა მეფეთა.
ვხატავდი ჯიხვთა ციცაბო კლდესა, ვითა ნატყორცი ისარი ცასა.
მშურდა ნატიფი ბუნება შველთა და ირემთა.
მომწონდა მთვარე ვითა კაცი, მდუმარე მნათობი ღამისა.
ვერ ვიტანდი ღალატსა, ვერცა მოღალატეთა.
ვერ ვნახავ კლდეთა ზედა ნადირთა დახატულსა, ვერცა ირემთა
კჳკვრეტ ველსა.
მომენატრება ჩემივე მოხატული: შატბერდი, ბანა, ტაო, ვარძია, დო-
ლისყანა.
მძულდა ვერაგნი თვენი: მაისი, ივლისი, სექტემბერი, იანვარი.
ვერ ვიტანდი ცოლსა, ცბიერსა ბაგულსა, ვერცა მისივე გერთა.
ვერ ვიტანდი ჩემივე დასა, ცბიერსა ვანენენს, დედასა ცუატისა. იცო-
და ვერაგობა ორბელისა, იმათ მოწამლეს მეფე დავითი.
მიყვარდა ცუატი (თეკლე). ბოლომდე უერთგულა დემნასა.
ვერ ვიტანდი ძმასა ვარდანსა, ვერ სძლია სიხარბესა, მიღალატა.
ვერ ვენდობოდი ხარბთა და მხდალთა. ვერცა ნათესავთა და ვერცა
მათთა ნაშიერთა.
მენატრება ტობა. ბავშვობა ჩემი, მხარი ჩემივე ძმადნაფიცისა.
ღრმანის გვერდითა მოვხატე დონი, მისივე თავსა ხარი
ვარ ვერძი, ტახისა წელსა დაბადებული.
მზე თამარი მარჩბივი, ვეფხვისა წელსა.
ტანითა ვგვანდი ივანესა.
ვერ ვისწავლე ფინიკიელთა ანბანი.
ვერ დავასრულე პოემის გმირთა მოხატვა ტბასა.
ვერ ვისწავლე ცურვა წყალსა.
ვერ დავუწერე სადიდებელი ხელმწიფე ტიგრანსა, მეგონა სომეხი
უკეთ დაწერდა მათივე სადიდებელსა.
ვიცოდი იოანე ზოსიმე იცავდა თომა მოციქულის თავსა.
ვიცოდი ნეხვი და ტალახი მესროლეს.
ბევრი სიბინძურე დამაბრალებს.

მრავალგ ზის მიღალატეს.
მე ვიპოვე იოანე ზოსიმე.
სინას მთას დავტოვე ჩემივე ხელნაწერნი.
არ მიღალატია მეფისათვისა, არცა სამეფოსთვისა.
ვერ ვიბანავე მდინარესა იორდანესა.
ვიდრე დავბრუნდი, დაიკარგა სამარე მეფე თამარისა. ვერ დავუნ-
თებ სამარეს წმინდა სანთლებსა.
დავტოვე ყველაფერი.
წავედი სამოსელის ამარა, მიმქონდა ჯვარი კაცისა.
ვარ ღრმა მოხუცი (93)
ჩავაბარე აღსარება,
ცრემლით მოვინანიე ცოდვანი,
მივუტევე მტერთა და მოშურნეთა,
ვლოცულობ თქვენთვისა,
მამა შიო
მომიტევეთ დიდსულოვნად, ვითა მოგეტევეთ თქვენ
ვევედრები უფალსა, მომიტევოს ცოდვანი.

ვარ შავი ბერი

ვარ მამა მეფე ლაშა-გიორგისა.

ჩემი თვე აპრილი

ლაშას მეთათე თვე. დღე სიკვდილისა. ცამეტი იანვარი.

დემნას თვე მარტი, მეფე თამარისა ივნისი,

ვარ პაპა მეფე დავითისა, ულუსი.

ვარ შავი ბერი, მდუმარე, ცრემლით ვინანიებ ცოდვებსა.

ვთხოვ უფალსა მომიტევოს ცოდვანი ჩემნი.

ვარ ავტორი პოემისა, ვეფხისტყაოსანი.

ვთარგმნე მათეს სახარება. მევე გამოვთვალე თვენი და წელნი ახალი ქართული კალენდარისა.

ვთარგმნე ახალი აღთქმა. მევე დავწერე მეფე დავითის საგალობელი, გალობანი სინანულისანი.

დავწერე საქართველოს ისტორია, ისტორიანი და აზმანი შარავანდედთანი.

ვთარგმნე ძველი შრომები მოაზროვნეთა.

ვარ პატრონი მთავარი ციხისა.

ავტორი მზის და მთვარის ქართული საეკლესიო კალენდარისა.

ქრონიკონი საუწყებლითა და განგებითა. გალობანი სამთა იოვანეთა. ცხოვრებაი ქვითხუროდსა ბასილისა. ქებაჲ და დიდებაჲ ქართულისა ენისაჲ.

შევადგინე ქართულ-ლათინური ლექსიკონი.

ჩამოვიტანე ცეზარის, სოლომონის არქივი. ვთარგმნე იულიუსი

ვარ სტუმარი ამა სოფლისა. რუსთველი, ტბელი

დასასრული

ვეფხისტყაოსანის (17)ე სტროფის პირველი სტრიქონი:“მესამე ლექსი კარგი არს სანადიმოდ, სამღერეულად,.. მოშირე არა ჰქვიან, ვერას იტყვის ვინცა გრძელად“.

მხედრული კაბალით 17(პარ).პა(პაპა),(არ)კაცი იბერთა.(პარ) სახლი პაპისა.(3)ე ლექსი მესამე კაბალა ახალი იბერიისა.პეტრე იბერი, იოანე ზოსიმე და ტბელი(რუსთველი).

(3)ე ლექსი მარტივი,ადვილი გასაგები.(17)ზანთა ზაქი.(16) მეორე ზაქი.(15) პირველი(დიდი) ზაქი,პეტრე იბერიელი.იგივე პირველი ლექსი.ასომთავრული ქარაგმა,ხელი დიდი პეტრე იბერისა. სამივე ლექსი(კაბალა) ქარაგმა ხარის სახლისა(48).ქარაგმა დიდი ბაკურის ნიშანისა,(48).

(პარ)ის კაბალა(10).ათი ხეთთა (თა),იგივე თავი.

(გურ) სახლი პეტრე იბერისა.(16) მეორე ლექსი ზოსიმეს სახლი. თარილი (16) აპრილი,მეორე თვე,პირველი ვერძი.

(ტახ).ტა(ტბა) სახლია წყალისა.წყალი სახლია ზაქისა. ზაქის წყალი სახლი ფურისა.(ფურ)-ზოსიმეს სახლია.ფურტიო (დაბა) ხელი პაპისა (რუსთველისა).

„**ფოჭრტაველეპისკოპოსო**“ დაბელი ბერია,იგივე ზაქი, იოანე ზოსიმე.

(ურ)-სახლი ზეგანისა,იგივე მთის დაბლობისა.(ირი)-სახლი იბერთა ხარისა.

(ჟა)-ხეთთა (რუ).ზღვარია იბერთა სახლისა.თავი(თა). (რუ)-თავი დაბლა (ურ)ი.

წმინდა ანდრია მივიდა დიდ აჭარასა. ზღვარსა იბერთა სახლისა.მთა ცივი,მთა ფურისა(ფერსათი)მთა არსიანისა ზღვარი იბერთა ხარის სახლისა.

კოლას იწყება სახლი ხარის ფურისა,სახლი კოლხი ქალისა.

მთა ფერი და მთა ცივი ზღვარი გურისა.დღევანდელი გურია კოლხთა (გი;ურ).ხარი ზეგანისა.

ცივი სახლი ზანთა კაბაღისა. მნიშვნელობა სახლი ორი ხარისა. ზა-
ქისა და პატარა ხარისა. სახლია ორი ერისა. ზანთა ხარი ზაქია, პატა-
რა ხარი ხეთა. ხეთა-მთა სიცოცხლისა.

ტბელის თხზულებათა არსი დღემდე ბურუსით მოცული. რვაასი
წელი ჩვენი თვალი ვერ გასცდა ჩვენივე სარკმელის სამზერელსა.
სამსჯავრო ჩვენივე უზადრუკი თვალსაწიერისა. სხვამან დაგვაჯერა
დიდება პოემისა, ვითა ნაყოფი რუსთველის მარჯვენისა. ვერ გაგვი-
ბედია ქება მეორე ხელის ნაყოფისა.

ქართველთა მოაზროვნეთა ხელი, იგივე სკოლაა დიდი იბერისა.
დადასტურდა მოსაზრება: რუსთველი და ტბელი არ შეხვედრიან
ერთმანეთსა. თურმე ხორციელი კაცი ვერ ხვდება თავისივე ხორცსა.
თურმე რუსთველის სახელი დაურქმევია პაპისა. პაპის სახელი ტბე-
ლსა. ტბელის სახელი ზაქსა, ზაქის სახელი ხარსა. მთა დაფარულა
ბურუსითა. რუსთველი დაკარგულა მთასა.

თქვა ტბელი რუსთველია დიდი გასაბედია. უნდა ენდო ხელსა კაცი-
სა. კვალსა ზაქისა. თუ ბრმა გვერდს აუვლის წყალსა, ნიშანი დახვდე-
ბა მთასა. ვერ მიაღწევს მთასა, კვალი მიიტანს ბარსა.

„სჯობს სახელისა მოხვეჭა“- ვით დავეუჯეროთ რუსთველსა?, თუ ვერ
უპატრონა თავისივე კვალსა, არ გაუფროთხილდა თავისივე სახელსა.
ფერი ხელია პეტრე იბერისა, ცივი ხელია ზაქისა. ხიხანი ხელია პაპი-
სა.

მეფე თამარის სახელით თაღოვანი ხიდები აუგია კაცსა. თამარის ხა-
თრით ორჯერ აღუდგენია დაქცეული ციხე არსიანისა.

ზომები დაუმალა პოემასა. გეგმა ხიდებისა და ციხისა.

ციხე იტყვის სათქმელსა. მთავარია გავუფროთხილდეთ რუსთველის
ხელსა.

გამოყენებული ლიტერატურა

- 1. სიხარულიძე ი. ტბელ აბუსერიძე-XIII-საუკუნის ქართველი მწერალი. თბ. 1963*
- 2. რამაზ პატარიძე, ქართული ასომთავრული. „ნაკადული“, თბ. 1980*
- 3. შოთა რუსთაველი. ვეფხისტყაოსანი. თბ. 1937*
- 4. კოტეტიშვილი ვ. ლექსი ვეფხისა და მოყმისა*

<u>რ/ნ</u>	<u>დასახელება</u>	<u>გვ.</u>
1	დასაწყისი	3
2	უცნობი რუსთველი	4
3	ფრესკა ჯვრის მონასტრისა	8
4	რუსთველ - ტბელ	13
5	კალამი რუსთველისა	19
6	ქებაი ქართულისა ენისაი	21
7	ეპიგრაფი ლოცვა	22
8	იოანე ზოსიმე	29
9	დაჩი ჩორჩანელი	30
10	გიორგი რუსი	32
11	ყმაწვილი ლაშა	36
12	წამერთვა რწმენა	38
13	ვითა მეფე გიბრძანებ	39
14	მოვიდა ჯოგი ირემთა	41
15	მე ვარ	44
16	მე მოვბრუნდი	47
17	ათი მცნება	49
18	ვერაგი თვე	50
19	ზედა ტბა	51
20	დავკარგე თამარი	52
21	მეფე დავით V	54
22	მე დავტოვე	55
23	ზნეობა	56
24	გამოთხოვება	58
25	თურმე	59
26	ქართული ვაი და ქართული ვუი, ჭორნი და მართალნი	61
27	მოვხატე მთასა	64
28	ვარ მხატვარი	65
29	ილხანთა სამეფოსა	66
30	ცილი დამწამეს	70

31	დამიბარა თამარმა	72
32	ჯვრის მონასტერსა	74
33	საწყისი და სასრული	76
34	თხამარი, თხავითი	79
35	იმ დღეს ვარძიასა	81
36	ხვედრი მეფეთა ქველთა	84
37	ჯილდო ვერაგისა	85
38	გავცივდი ბერთასა	87
39	მუზა სოსლანისა	88
40	ორმოცი წელი	89
41	წმინდა მარაიმი	91
42	უფლისავე ნებითა	92
43	მე და შენ	93
44	სხვა რამ	94
45	მე და ზოსიმე	95
46	გვიბოძა თამარმა	96
47	კალენდარი	97
48	ვარ დონ	98
49	თურმე არ უგლოვიათ	99
50	ავაგე	100
51	ვერ დავიტირე	101
52	დავარქვი	102
53	ხილვა	103
54	ბოროტება ჩავიდინე	104
55	თავადი ქამადა	105
56	დავარქვი ვარდანსა, ვიცრუე	107
57	ჰპოვეს დავარი	110
58	გზასა იერუსალიმისა	111
59	ვეფხისტყაოსანი	114
60	ვეფხისტყაოსნის სტრუქტურა	116
61	ქრონიკონი სრული საუწყებლითა და განგე- ბითა	119

62	ცხოვრებაი ქვითხურომსა ბასილისა	121
63	გალობანი სამთა იოვანეთანი	124
64	ვარ ავტორი ლექსისა	129
65	ვერაგობა ლიპარიტისა	138
66	მძულდა	140
67	ვარ შავი ბერი	143
68	დასასრული	144